

Nye tyske naboer i Aabenraa Kommune

Analyse til kortlægning af tyske tilflyttere

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

Nye tyske naboer i Aabenraa Kommune

Analyse til kortlægning af tyske tilflyttere

Analyserapport

Udarbejdet for:

Sønderborg Kommune, GOTO Sønderborg og Aabenraa Kommune

Forfattere:

Andreas Bjerre Lunkeit, Kristian Kriegbaum Jensen og Stig Yding Sørensen

Udgiver:

Teknologisk Institut
Gregersensvej 1
2630 Taastrup
Analyse og Erhvervsfremme

Januar 2024

Foto: LIGHTFIELD STUDIOS, Adobe Stock

Resumé

Aabenraa Kommune har oplevet en markant stigning i antallet af tyske tilflyttere i de seneste år, hvilket matcher godt med kommunens ønske om at være et attraktivt bosted for tilflyttere. Det hænger sammen med, at kommunens befolkningstal har været nedadgående i den seneste tid. På denne baggrund har foreliggende undersøgelse kortlagt de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. I det følgende præsenteres undersøgelsens hovedresultater samt anbefalinger til, hvordan kommunen bedre kan tiltrække, modtage og fastholde tyske tilflyttere.

Hvad kendetegner de tyske tilflyttere?

- De tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune er **oftest i den erhvervsaktive alder** (52 % er mellem 18 og 60 år) og **relativt højtuddannede** (63 % har en erhvervsuddannelse eller en universitetsuddannelse som højest fuldførte uddannelse).
- Målgruppen er i **høj grad tilflyttet fra Slesvig-Holsten** (57 %), og næsten halvdelen pendler til en arbejdsplads i Tyskland (49 %).
- Tilflytterne **bosætter sig ofte tæt på den dansk-tyske grænse**, nemlig i postnummerdistrikterne for Kruså (24 %), Padborg (22 %) og Tinglev (12 %). Næsten tre ud af ti har bosat sig i 6200 Aabenraa (28 %).
- **Andelen af børnefamilier blandt de tyske tilflyttere er steget** – i 2015 havde 24 % hjemmeboende børn, mens det var tilfældet for 30 % i 2022.

Hvorfor har de bosat sig i Aabenraa Kommune?

- De tyske tilflyttere har især forladt Tyskland pga. et **ønske om at bo i bedre omgivelser** (70 %) og i **en bedre bolig** (58 %) og pga. deres **utilfredshed med den politiske ledelse i Tyskland** (46 %).
- Deres **beslutning om at flytte til Aabenraa Kommune har oftest været drevet af deres positive syn på den danske kultur** (77 %) med fokus på fællesskab, tolerance, tillid, hygge og børnevenlighed.
- I denne sammenhæng er **særlig vigtige faktorer også ønsket om at bo i trygge omgivelser** (72 %) og **tættere på naturen** (72 %).
- De tyske tilflyttere havde **oftest ikke et særligt kendskab til Aabenraa Kommune før deres tilflytning** (40 % kendte kommunen lidt, 16 % slet ikke.)
- De individer blandt målgruppen, der havde lært kommunen lidt eller godt at kende før deres tilflytning, **havde typisk øget deres kendskab til kommunen via ferieophold i andre danske kommuner** (50 %) og **via informationer fra venner eller kollegaer** (42 %).

Hvordan oplevede de tyske tilflyttere deres modtagelse i kommunen?

- De fleste **fokusgruppedeltagere fortalte, at de følte sig godt modtaget i kommunen**, især af deres naboer. De har i **høj grad henvendt sig til sociale kontakter for at få hjælp**, herunder naboer eller kollegaer, når de oplevede problemer med fx ansøgning om MitID eller oprettelse af en bankkonto.

- Den samlede gruppe af tyske tilflyttere har et **meget begrænset kendskab til kommunens tilbud til tilflyttere** (fx kender 82 % slet ikke Partner Jobmatch eller Oplev Aabenraa-appen, 74 % har ikke tidligere hørt om velkomstdagen for tilflyttere, og 52 % kender ikke til kommunens Bosætnings-team). De **tyske tilflyttere, der har benyttet sig af kommunens forskellige tilbud for tilflyttere, har i høj grad oplevet dem som hjælpsomme.**
- Der er **generel tilfredshed med de offentlige myndigheder og tilbud i kommunen**, der blev belyst i vores undersøgelse (fx er 80 % af målgruppen tilfredse med kommunens Borgerservice, 56 % med SKAT og 54 % med SIRI). Andelen af dem, der er utilfredse med disse myndigheder, ligger på 5-9 %. De resterende andele har angivet 'hverken tilfreds eller utilfreds' samt 'ikke relevant / kender det ikke'.

Hvordan trives de tyske tilflyttere i kommunen, og hvad er vigtigt for deres trivsel?

- Undersøgelsen viser, at **de tyske tilflyttere trives godt i Aabenraa Kommune** (65 % trives i høj grad og 31 % i nogen grad).
- De tyske tilflyttere angiver især, at **indkøbsmuligheder** (49 %), **kort vej til arbejde** (41 %) og **mulighed for at lære dansk** (38 %) er **vigtige faktorer for en god hverdag** i Aabenraa Kommune. **Skoler og børnepasningstilbud er vigtige for knap en tredjedel** (32 %), hvilket hænger fint sammen med, at 30 % af tyske tilflyttere havde hjemmeboende børn i 2022.
- Den høje grad af trivsel blandt de tyske tilflyttere skyldes især, at **de føler sig godt tilpas i den danske kultur** (87 %), og at **de har et godt forhold til deres naboer** (81 %). Dette efterfølges af **tilstrækkelige danskundskaber** (42 %) samt **et godt forhold til arbejdskollegerne** (30 %).
- **Utilstrækkelige danskundskaber er den faktor, som i størst omfang mindsker trivselen** for nogle af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune (28 %). Herefter følger en **oplevelse af at bo for langt væk fra venner og familie** (16 %), **mangel på sociale aktiviteter i fritiden** (12 %) og **for lidt kontakt med andre tyske tilflyttere** (12 %). De to sidstnævnte punkter er i tråd med, at flere fokusgruppedeltagere beskrev, hvordan de i deres første tid i kommunen **følte sig socialt isoleret og havde svært ved at danne relationer til andre jævnaldrende** i nærområdet.
- Kun **13 % af de tyske tilflyttere har overvejet at flytte væk fra Aabenraa Kommune** (7 % til en anden dansk kommune, 4 % tilbage til Tyskland og 2 % til et andet land).
- **Tyske tilflyttere, der er ankommet til kommunen fra 2018 og frem, bliver i højere grad boende i kommunen sammenlignet med dem, der er flyttet til kommunen i årene før.** Blandt dem, der flyttede til i perioden 2000-2017, var 65 % fortsat bosat i kommunen fire år efter. Tilsvarende var tallet 72 % for dem, der ankom i perioden 2018-2022.

Om særlige segmenter blandt de tyske tilflyttere

- **16 % af survey-respondenter angiver at tilhøre det danske mindretal.**
 - Tilflyttere, der tilhører det danske mindretal, er i **højere grad flyttet til Aabenraa Kommune for at bo i nærheden af familie og venner** (51 %) sammenlignet med resten af de tyske tilflyttere. Desuden er de i højere grad **motiveret af et ønske om at flytte tilbage** til det sted, de kommer fra (22 %) samt af at **påbegynde en uddannelse** (14 %).

- De erhvervsaktive tyske tilflyttere fra det danske mindretal arbejder oftest i Aabenraa Kommune eller en anden dansk kommune (55 %).
- Tyske tilflyttere fra det danske mindretal fremhæver i højere grad end andre tyske tilflyttere vigtigheden af en kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads (54 %) samt tilgængeligheden af skoler eller børnepasningstilbud (46 %).
- Endelig angiver de i større omfang at trives godt i kommunen på grund af deres dansk-kundskaber (80 %), mens undersøgelsens resultater også peger på, at de er bedre socialt integreret. De angiver nemlig i højere grad at have et godt forhold til deres arbejdskolleger eller studiekammerater (45 %) og at deltage aktivt i fælles fritidsaktiviteter (35 %).
- 38 % af survey-respondenter er flyttet til Aabenraa Kommune i 2022 eller 2023.
 - De seneste tyske tilflyttere, med ankomstår i 2022 eller 2023, har oftest forladt Tyskland pga. utilfredshed med den politiske ledelse i landet (60 %). Fokusgrupperne peger på, at politiske og samfundsmæssige forandringer i Tyskland har spillet en vigtig rolle i denne sammenhæng. Eksempler er håndteringen af Corona-pandemien, migrationspolitikken, og en stigende polarisering af borgerne i landet.
 - De har i særlig høj grad været motiveret til at flytte af sympati for den danske kultur (84 %), ønsket om at bo tættere på naturen (83 %) og i trygge omgivelser (79 %).
 - De erhvervsaktive i dette segment arbejder oftest i Tyskland (60 %).
 - Ydermere har de seneste tyske tilflyttere i mindre grad været bekendte med Aabenraa Kommune inden deres tilflytning (46 % havde lidt kendskab, 16 % kendte slet ikke til kommunen før tilflytningen).
 - Måske fordi livet i kommunen fortsat er nyt, angiver de seneste tyske tilflyttere også i lidt højere grad, at de trives godt (70 % i høj grad, 28 % i nogen grad).

Anbefalinger til Aabenraa Kommunes bosætningsindsats ifm. tyske tilflyttere

For at tiltrække målgruppen, kan Aabenraa Kommune:

- udvikle og implementere en målrettet kommunikationsindsats til branding af Aabenraa Kommune blandt tyskere på sociale medier, herunder bl.a. Facebook, Instagram og YouTube. Kommunen kan med fordel tilpasse indhold af markedsføring til specifikke segmenters motivationer, prioriteringer og ønsker med afsæt i analyseresultaterne præsenteret i denne rapport samt eksterne bilag, herunder den udarbejdede personarapport.
- bruge relevante interessegrupper på sociale medier som en kommunikationskanal til potentielle tilflyttere. Facebookgruppen "Wir lieben Dänemark" (Vi elsker Danmark) har fx i skrivende stund over 25.000 brugere. I denne, og lignende interessegrupper, vil en bosætningskonsulent kunne kommunikere direkte med tyskere, der i forvejen er glade for Danmark og dansk kultur, hvilket øger chancen for, at de kunne være interesseret i en tilflytning.
- placere markedsføring for kommunen der hvor tyske turister kommer i kontakt med den. Konkrete eksempler er online annoncer på relevante hjemmesider, såsom for udlejning af sommerhuse, eller ifm. YouTube-videoer, der omhandler danske destinationer eller turistattraktioner.

Tyske boligportaler er endnu et relevant sted at placere online annoncer, fordi man her bl.a. kan adressere myten om, at det er umuligt for tyskere at købe bolig i Danmark. Printede informationsfoldere, der placeres ved fx turistinformationer og i relevante butikker, er endnu en mulighed for at nå ud til tyske turister.

- **fremme vilkår for tyske besøgende og turister ved at udvide overnatningsmulighederne i kommunen.** Netop fordi mange tyske tilflyttere har lært Aabenraa Kommune at kende via ferieophold, er det oplagt for kommunen at arbejde for bedre vilkår for tyske turister og besøgende i Aabenraa Kommune. Ved fx at udvide overnatningsmulighederne (hoteller, konferencecentre eller sommerhusområder) kan Aabenraa Kommune øge muligheden for, at tyske besøgende kommer i kontakt med og oplever kommunen.
- **styrke indsatsen for at tiltrække tyske tilflyttere, der tilhører det danske mindretal.** Medlemmerne af denne gruppe er særligt interessante på grund af deres eksisterende dansk kundskaber og relation til den danske kultur. De vil formentlig opleve det som nemmere at blive socialt integreret og/eller at finde arbejde i kommunen. Derfor kan Aabenraa Kommune med fordel udvikle kommunikationsindsatser eller andre tiltag målrettet tyske tilflyttere fra det danske mindretal.
- **inddrage tyske tilflyttere, der allerede er landet i kommunen, i kommunikationsindsatsen.** Aabenraa Kommune bruger allerede udvalgte tyske borgere som ambassadører, og det giver god mening at styrke denne tilgang, fordi vores analyse viser, at familie, venner og kollegaer er vigtige informationskilder for dem, der overvejer en tilflytning eller kunne få vakt en interesse for det.
- **afholde informationsdage for potentielle tyske tilflyttere.** I forbindelse med dette tiltag kan Aabenraa Kommune styrke sit samarbejde med lokale foreninger, uddannelsesinstitutioner eller virksomheder og præsentere informationer om livet i Aabenraa Kommune, herunder orientere om uddannelses- og jobmuligheder i kommunen. Tiltaget vil også være relevant for borgere med tysk oprindelse, der er grænsependlere, som godt kunne tænke sig at få et arbejde i Aabenraa Kommune.
- **markedsføre kommunens parcelhusgrunde til tyskere.** Fordi de tyske tilflytteres beslutning om bosætningen i Aabenraa Kommune i høj grad er blevet drevet af ønsket om en bedre og billigere bolig, kan kommunen med fordel gøre potentielle tyske tilflyttere opmærksomme på de parcelhusgrunde, kommunen sælger.

Ved modtagelsen af målgruppen, kan Aabenraa Kommune:

- **øge kendskabet til Aabenraa Kommunes tilbud rettet mod tilflyttere**, bl.a. ved at sende relevante informationer flere gange til de tyske tilflytteres digitale postkasser (fx e-Boks og Mit.dk). Der kan gå lidt tid, før nye tyske tilflyttere får adgang til eller regelmæssigt tjekker deres digitale post. Informationer om fx kommunens velkomst-app, netværk for tilflyttere eller Partnerjob Match kunne Aabenraa Kommune således sende, både når de nye tyske tilflyttere er ankommet, og et par måneder senere, hvor sandsynligheden for regelmæssig brug af den digitale postkasse er større.
- **udvikle en vejledende tidslinje, der hjælper nye tyske tilflyttere med en gnidningsfri modtagelse i kommunen.** Aabenraa Kommune tilbyder allerede en trin-for-trin-vejledning, der guider tyske tilflyttere igennem de administrative opgaver, de skal gennemføre ifm. deres tilflytning (fx ansøgning om opholdstilladelse, CPR-nummer, skattekort og MitID.) Mens vejledningen har en klar

rækkefølge, mangler den en tidsdimension, der fx fortæller de tyske tilflyttere, hvor lang behandlingstid der er forbundet med hvert enkelt trin i vejledningen, eller hvornår man tidligst eller senest bør have gennemført et givent trin.

- **oprette en WhatsApp kanal til direkte kommunikation med de tyske tilflyttere i kommunen.** Undersøgelsen fandt belæg for, at de tyske tilflyttere bl.a. bruger beskedtjenesten WhatsApp til at kommunikere med familie og venner i Tyskland. Kommunen kan derfor med fordel invitere tyske tilflyttere til at følge en WhatsApp kanal rettet mod denne målgruppe og administreret af en bosætningskonsulent. Dette kunne fx ske som en del af et velkomstbrev. Via kanalen kan kommunen sende meddelelser, billeder og videoer, der direkte 'skubbes ud' til følgerne.
- **udvide samarbejder med lokale tilflytterambassadører.** Ambassadørordningen kan være en frivillig indsats, hvor lokale borgere eller repræsentanter fra lokale foreninger påtager sig opgaven som tilflytterambassadører. De kan fx byde velkommen og introducere til andre borgere, forskellige netværk eller kommunens tilbud for tilflyttere, med henblik på at integrere dem bedst muligt og få dem til at føle sig hjemme i deres nye lokalsamfund.

For at fastholde målgruppen, kan Aabenraa Kommune:

- **udvikle mere fleksible tilbud indenfor danskundervisning.** Utilstrækkelige danskundskaber er blandt de faktorer, der i størst omfang har en negativ effekt på de tyske tilflytteres trivsel. En af de centrale udfordringer i denne sammenhæng er, at sprogundervisningen kan være svær at passe ind i de tyske tilflytteres hverdag, bl.a. fordi sprogskolen i Aabenraa ligger for langt væk fra deres bopæl, eller fordi sprogundervisningen foregår på et ugunstigt tidspunkt. Kommunen kan overveje at udvide udbuddet af danskundervisning til at inkludere flere forskellige steder – fx for at opnå en større dækning af mere landlige områder – samt mere fleksible tidspunkter.
- **etablere sprogcaféer eller lignende mødesteder,** hvor de tyske tilflyttere kan mødes med fx pensionerede lærere eller andre frivillige for at praktisere at tale og forstå dansk – også mht. den sønderjyske dialekt. Her ville de tyske tilflyttere også have mulighed for at møde andre tilflyttere – både fra Tyskland og andre lande end Danmark.
- **understøtte den sociale integration af de tyske tilflyttere.** Aabenraa Kommune kan med fordel i højere grad kommunikere om eksisterende muligheder for at lære andre mennesker at kende (fx kultur- og idrætstilbud i kommunen). En anden mulighed er jævnlig afholdelse af en foreningsdag, hvor foreninger, idrætsklubber mv. kan præsentere, hvad de har at byde på, og hvordan tyske tilflyttere vil kunne engagere sig i dem. Kommunen kan også invitere unge tilflyttere til særskilte arrangementer, hvor lokale unge – både danske og udenlandske – er ansvarlige for planlægning og gennemførelse af en quizaften, rundboldturnering eller noget helt tredje.
- **tænke kommunens planer vedr. lokale daginstitutioner og skoler med ind i bosætningsindsatsen.** De seneste tyske tilflyttere til Aabenraa Kommune har i højere grad end tidligere hjemmeboende børn og særligt børn under seks år, hvorfor bl.a. daginstitutioner og skoler har, eller kommer til at have, stor betydning. I mange andre danske kommuner er der skolelukninger grundet økonomi og få børn. Hvis lignende lukninger af bl.a. skoler bliver nødvendige i Aabenraa Kommune, er det vigtigt, at kommunen melder det klart og rettidigt ud, så de tyske tilflyttere – og tyskere, der overvejer en tilflytning – ved, hvor der vil være skoler i fremtiden.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Datagrundlag og metode	3
2.1. Survey-undersøgelse.....	3
2.2. Fokusgrupper.....	4
2.3. Registeranalyse.....	5
3. Population	7
3.1. Flere tyskere flytter til - flere børnefamilier end tidligere.....	7
3.2. I Aabenraa Kommune er tilflytterne som regel fra Slesvig-Holsten, og næsten halvdelen har bosat sig særlig tæt på den dansk-tyske grænse	10
3.3. Tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune har et godt uddannelsesniveau, en høj indkomst og mange arbejder i Tyskland.....	12
4. Tiltrækning	16
4.1. Resultater fra survey og fokusgrupper	16
4.1.1. De tyske tilflyttere forlader især Tyskland på grund af utilfredshed med egne omgivelser og den politiske ledelse i landet	16
4.1.2. Den danske kultur, naturen og trygge omgivelser spiller en vigtig rolle for tiltrækningen	19
4.1.3. De fleste tyske tilflyttere har før deres tilflytning ikke haft et særligt kendskab til Aabenraa Kommune	21
4.1.4. De tyske tilflyttere kendte før deres tilflytning især til Aabenraa Kommune på grund af ferieophold i andre danske kommuner og sociale kontakter	23
4.2. Registeranalysen viser, at Aabenraa Kommune har formået at tiltrække flere småbørnsfamilier med tysk oprindelse.....	25
5. Modtagelse	27
5.1. Resultater fra survey og fokusgrupper	27
5.1.1. Manglende kendskab til kommunens tilbud til tilflyttere.....	27
5.1.2. Generel tilfredshed med offentlige myndigheder og tilbud i kommunen	29
6. Fastholdelse	34
6.1. Resultater fra survey og fokusgrupper	34
6.1.1. Indkøbsmuligheder, kort vej til arbejde og mulighed for at lære dansk er særdeles vigtige for en god hverdag.....	34
6.1.2. De tyske tilflyttere trives godt i Aabenraa Kommune.....	36
6.1.3. Den gode trivsel skyldes især dansk kultur og gode relationer til naboerne	38
6.1.4. Faktorer med negativ indvirkning på trivslen fylder ikke meget.....	40
6.1.5. Få tyske tilflyttere har overvejet en fraflytning.....	43
6.2. Resultater fra registeranalysen omkring fastholdelse.....	45
6.2.1. Flere forbliver boende i senere årgange.....	46

6.2.2. Hvor mange bliver boende når de får børn, børnene flytter hjemmefra, eller starter pensionisttilværelsen	47
7. Konklusion	51
7.1. Anbefalinger vedrørende tiltrækning af tyske tilflyttere	52
7.2. Anbefalinger vedrørende modtagelse af tyske tilflyttere	55
7.3. Anbefalinger vedrørende fastholdelse af tyske tilflyttere.....	55
8. Bilag	58

1. Indledning

Aabenraa Kommune og Sønderborg Kommune har de seneste år oplevet en markant stigning i antallet af tyske tilflyttere. Denne udvikling har givet kommunerne – i samarbejde med fonden GOTO Sønderborg – anledning til at undersøge denne målgruppe nærmere.

Tyske tilflyttere kan være en stor gevinst for kommunerne på flere parametre:

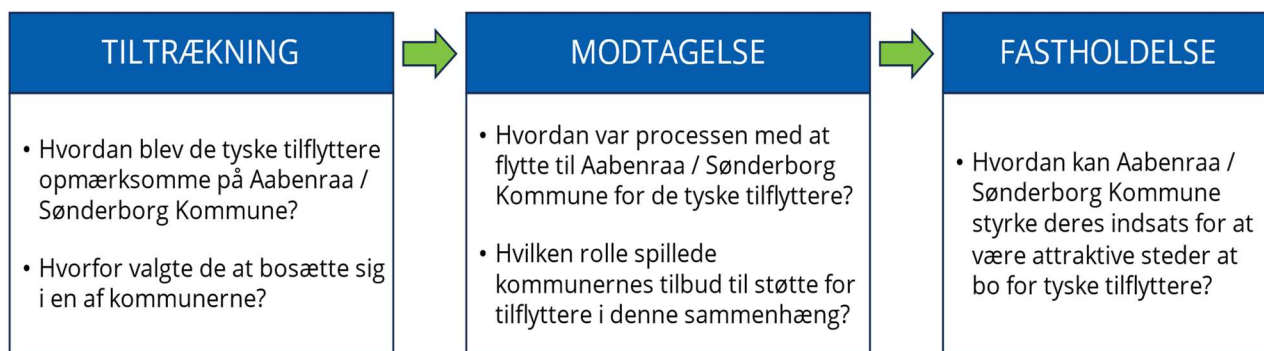
- Set fra et erhvervsmæssigt perspektiv, kan tyske tilflyttere være med til at sikre kvalificeret arbejdskraft til kommunernes virksomheder. De kan medbringe erhvervsmæssige kompetencer og iværksætterånd, som kan være grobund for ny økonomisk vækst i lokalområdet.
- Set fra et kulturelt og demografisk perspektiv, kan tilflytterne tilføre kommunerne kulturel mangfoldighed, der kan berige lokalsamfundet, og mindst lige så vigtigt bidrage til en demografisk stabilisering. Befolkningstallet i både Sønderborg Kommune og Aabenraa Kommune har nemlig generelt været faldende i de seneste år.

Af ovenstående årsager er det en væsentlig opgave for Aabenraa Kommune og Sønderborg Kommune at tiltrække, modtage og fastholde tyske tilflyttere.

I denne sammenhæng har Teknologisk Institut gennemført en analyse til kortlægning af tyske tilflyttere på vegne af kommunerne og fonden GOTO Sønderborg. Analyseresultaterne præsenteres i to selvstændige analyserapporter – én for hver kommune. Rapporterne belyser bl.a. de bevæggrunde, der giver anledning til, at tyske borgere vælger at bosætte sig i hhv. Aabenraa Kommune eller Sønderborg Kommune. De stiller også skarpt på vigtige faktorer for en vellykket modtagelse af de tyske tilflyttere samt deres fortsatte trivsel i den givne kommune. Sidst men ikke mindst indeholder hver af de to rapporter konkrete anbefalinger til, hvordan hhv. Aabenraa Kommune og Sønderborg Kommune kan gøre sig endnu mere attraktive for nye borgere med oprindelse syd for den dansk-tyske grænse. Den foreliggende rapport fokuserer på Aabenraa Kommune.

Nedenstående figur 1 præsenterer undersøgelsens overordnede spørgsmål.

Figur 1: Undersøgelsens overordnede spørgsmål

Som uddybet i kapitel 2, beror den gennemførte kortlægning af tyske tilflyttere på data og viden fra forskellige delanalyser. I foreliggende rapport præsenteres resultater fra delanalyserne med relevans for Aabenraa Kommune. De beskrives i et sammenhængende format i kapitlerne 3 til 6, da de

gennemførte analyseformer supplerer hinanden. For at give læseren en forståelse for, hvordan resultaterne er blevet til, beskriver det følgende kapitel datagrundlaget og den metodiske tilgang for undersøgelsen. Kapitel 3 indeholder en beskrivelse af, hvad der kendetegner de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, der blev inddraget i undersøgelsen. Herefter er analyseresultaterne for Aabenraa Kommune struktureret efter de tre overordnede faser i bosætningsprocessen set fra kommunens perspektiv, nemlig hhv. tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af de tyske tilflyttere. Rapportens sidste kapitel består af konklusionen, der opsummerer analyseresultaterne og indeholder konkrete anbefalinger til Aabenraa Kommunes bosætningsindsats ifm. tyske tilflyttere.

2. Datagrundlag og metode

Den foreliggende undersøgelse bygger på data og viden, som er blevet tilvejebragt ved hjælp af tre delanalyser. Der er tale om:

- en online survey blandt tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune og Sønderborg Kommune.
- fokusgrupper med tyske tilflyttere i de to kommuner.
- en analyse af registerdata over tyske tilflyttere fra Danmarks Statistik.

De følgende underafsnit beskriver metoden og datagrundlaget for de tre gennemførte delanalyser.

2.1. Survey-undersøgelse

Vi har gennemført survey-undersøgelsen blandt tyske tilflyttere i et tæt samarbejde med kommunerne og fonden GOTO Sønderborg. Tilsammen udviklede vi bl.a. spørgeskemaet, der kunne besvares online på både tysk og dansk. Der blev oprettet to minimalt forskellige versioner af spørgeskemaet, blandt andet for at kunne spørge respondenterne bosat i hhv. Aabenraa Kommune og Sønderborg Kommune om deres erfaringer med den givne kommunes specifikke tilbud til støtte for tilflyttere.¹

Generelt blev spørgsmålene i surveyen designet til at indsamle viden om respondenternes:

- baggrundsinformationer (fx køn, alder, civilstatus).
- grunde for at forlade Tyskland.
- motivation for at bosætte sig i enten Aabenraa Kommune eller Sønderborg Kommune.
- oplevelse af modtagelsen i kommunerne.
- erfaringer med de individuelle kommuners tilbud til tilflyttere.
- trivsel i den givne kommune.

Samlet set bestod de to versioner af spørgeskemaet af 12 spørgsmål med fokus på baggrundsinformationer og – afhængig af den enkelte respondents vej igennem spørgeskemaet – op til 13 spørgsmål relateret til de overordnede temaer i kortlægningen af tyske tilflyttere (se figur 1). Derudover hjalp ekstra spørgsmål i slutningen af spørgeskemaet med rekrutteringen til fokusgrupperne, der beskrives nærmere i afsnit 2.2.

Invitationer til deltagelse i survey-undersøgelsen blev distribueret via e-Boks og fysisk brev til alle tyske tilflyttere fra 18 år og opefter, der var flyttet til Aabenraa Kommune eller Sønderborg Kommune fra 2015 til og med 1. halvår af 2023. Dermed blev surveyen sendt ud til 1.551 voksne tyske tilflyttere i

¹ De to udviklede spørgeskemaer adskilte sig udelukkende med hensyn til to spørgsmål og relaterede svarmuligheder. Ud over spørgsmålet om kommunernes individuelle tilbud til støtte for tilflyttere, er der tale om svarmulighederne ved spørgsmålet om postnummeret på respondenternes nuværende bopæl.

Aabenraa Kommune og 1.091 i Sønderborg Kommune.² Interessen for deltagelse i undersøgelsen var forholdsvis stor i begge kommuner. Når man udelukkende medregner respondenter, der har gennemført en komplet survey, blev der opnået en svarprocent på 37,1 % ifm. spørgeskemaet distribueret i Aabenraa Kommune og på 44,7 % ifm. spørgeskemaet distribueret i Sønderborg Kommune. Hvad der kendetegner respondenterne er beskrevet nærmere i kapitel 3.

Vi har gennemført en eksplorativ analyse af survey-resultaterne og undersøgt et flertal af undergrupper blandt hhv. gruppen af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune og gruppen af tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune. Vi har med andre ord opdelt begge grupper i segmenter efter fx alder, ankomstår, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Herefter har vi undersøgt ligheder og forskelle i segmenternes besvarelser.

Resultaterne fra survey-undersøgelsen præsenteres i rapportens efterfølgende kapitler. Det samlede antal grafer og krydstabeller, som vi producerede ifm. vores analyse af survey-resultaterne, er blevet samlet i et separat bilag til rapporten.

2.2. Fokusgrupper

For at berige resultaterne fra survey-undersøgelsen og få en dybere forståelse af bl.a. tilflytternes beslutningsprocesser i forbindelse med at bosætte sig i kommunen, gennemførte vi seks fokusgrupper. Der blev afholdt tre fokusgrupper i hver af de to kommuner, opdelt på forskellige aldersgrupper. Fokusgrupperne blev ellers sat sammen af deltagere med varierende baggrunde med hensyn til fx køn, civilstand og bosætning i by eller land. De blev afholdt på tysk, og deres varighed var 90 minutter. Den nedenstående tabel viser, hvordan fokusgrupperne blev sammensat i forhold til alder og antal af deltagere i den enkelte fokusgruppe.

Tabel 1: Overblik over afholdte fokusgrupper

	Antal deltagere i Aabenraa Kommune	Antal deltagere i Sønderborg Kommune
Fokusgruppe 1: 18-30 år	8	4
Fokusgruppe 2: 31-45 år	8	8
Fokusgruppe 3: 46-65 år	9	11

Vi besluttede at opdele fokusgrupperne efter alder for at sikre, at deltagerne kunne spejle sig i hinanden. Erfaringerne fra fokusgrupperne viste, at det lykkedes at sammensætte grupper med deltagere, der enten befandt sig i samme livsfase eller ikke for langt derfra. Denne tilgang understøttede vores formål om at stimulere meningsfulde diskussioner og fælles refleksioner blandt deltagerne i de enkelte fokusgrupper.

Som udgangspunkt var målet at rekruttere 8 deltagere til hver fokusgruppe. Da vi inviterede op til 10 deltagere for at værne os mod eventuelle afbud, endte vi med to fokusgrupper med flere end 8

² De omtalte tilflyttere blev identificeret vha. kommunernes registerdata og dækker både over tyskere, der er flyttet direkte fra Tyskland (eller et andet land) til Danmark, og tyskere som er flyttet fra en anden dansk kommune til enten Aabenraa Kommune eller Sønderborg Kommune.

deltagere (se tabel 1). I den tredje fokusgruppe i Sønderborg kom antallet op på 11, fordi en deltager valgte at møde frem med sin tyske ægtefælle. Samtidigt var der kun 4 deltagere i den første fokusgruppe i Sønderborg Kommune pga. udfordringer under rekrutteringen og et afbud med kort varsel.³

Indholdsmæssigt blev der i fokusgrupperne dykket ned i tre tematikker, der afspejler hovedfaserne i bosætningsprocessen, for at tilvejebringe kvalitativ viden. Tabel 2 præsenterer den tematiske inddeling af fokusgrupperne og eksempler på spørgsmål, som vi bad deltagerne forholde sig til:

Tabel 2: Tematisk inddeling af fokusgrupperne og eksempler på stillede spørgsmål

MOTIVATION FOR AT FLYTTE TIL AABENRAA / SØNDERBORG KOMMUNE

- Hvorfor er I flyttet hertil?
- Hvor søgte I aktivt efter mere viden om kommunen, da I begyndte at overveje tilflytningen?
- Igennem hvilke medier kan kommunen nå ud til potentielle tyske tilflyttere?

FLYTNING OG ETABLERING

- Hvordan blev I som nye tilflyttere modtaget i kommunen?
- Hvilke udfordringer oplevede I som nye tilflyttere i kommunen?
- Hvad kunne kommunen gøre bedre for at hjælpe tilflyttere med at falde til?

TRIVSEL OG FASTHOLDELSE I KOMMUNEN

- Hvad er vigtigt for en god hverdag i kommunen?
- Er der noget bestemt, I er utilfredse med eller savner her?
- Hvad kunne få jer til at overveje at flytte væk fra kommunen?

2.3. Registeranalyse

For at få indblik i den samlede population af borgere i Danmark med tysk oprindelse, har vi fået adgang til registerdata på alle tyske tilflyttere i befolkningen samt deres familie (ægtefælle, samlever, børn) fra år 2000 og frem. Registeranalysen afdækker, hvordan sammensætningen af gruppen har udviklet sig over tid i forhold til alderssammensætning, hjemmeboende børn, civilstand, beskæftigelse og lønindkomst. I denne type af analyse ser vi på ændringer i populationens baggrundskarakteristika over årene. Herudover kortlægger analysen, hvorvidt fraflytning fra kommunen varierer over årgangene, og hvorvidt det falder sammen med særlige livsbegivenheder relateret til overgangen til at få første barn, når barnet nærmer sig skolealderen, når barnet/børnene flytter hjemmefra, og overgangen til pensionisttilværelsen. I denne type af analyser følger vi alle gennem bestemte faser af deres livsforløb.

³ Udfordringer under rekrutteringen i denne aldersgruppe hang bl.a. sammen med, at kun få i målgruppen svarede på vores invitationer. Samtidig havde en del af dem, der vendte tilbage, enten ikke mulighed for eller interesse i at deltage.

Populationen er afgrænset ved alle, som i de pågældende år er registreret med enten tysk statsborgerskab eller oprindelsesland i Tyskland. Ved dobbelt statsborgerskab tager det danske statsborgerskab forrang, så disse personer registreres med dansk statsborgerskab. Danmarks Statistik definerer tysk oprindelse som:

- 1) en borger som er født i Tyskland eller har tysk statsborgerskab (uden at have dansk statsborgerskab), *eller*
- 2) moderen (eller faderen, hvis moderen er ukendt) er født i Tyskland eller, hvis personen er født i Danmark, har tysk statsborgerskab (uden også at have dansk statsborgerskab).

I de år, Danmarks Statistik har leveret data på, er antallet af borgere i Danmark med tysk oprindelse steget fra 24.393 i 2000 til 39.207 i 2022. På alle disse borgere er der analyseret data fra befolkningsregistreret (BEF) og den registerbaserede arbejdsmarkedstyrkestatistik (RAS). Analyserne ser særskilt på borgere med tysk oprindelse i Sønderborg og Aabenraa Kommune, og sammenligner dem med enten borgere med tysk oprindelse i resten af Region Syddanmark eller resten af Danmark. Dette giver grundlag for at vurdere, om borgere med tysk oprindelse i Sønderborg og Aabenraa Kommune ligner eller skiller sig ud fra borgere med tysk oprindelse bosat andre steder i Danmark.

3. Population

I dette kapitel præsenterer vi analyseresultater omkring sammensætningen af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. Analyserne viser, hvordan tyske tilflyttere er sammensat på en række baggrundsvariabler som alder, køn, familieforhold, hvilken del af Tyskland de er fraflyttet, deres uddannelsesniveau, indkomst og tilknytning til arbejdsmarkedet.

Resultaterne baserer sig både på registerdata om hele populationen af borgere i Danmark med oprindelse i Tyskland i perioden fra 2000 til 2021 samt data fra projektets survey af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. Registerdata gør det muligt at sammenligne gruppen af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune med tyske tilflyttere, som har bosat sig i andre dele af Danmark. Survey-data giver et helt friskt øjebliksbillede af tyske tilflyttere i kommunen på en række spørgsmål, som man ikke finder svar på i de danske registerdata.

3.1. Flere tyskere flytter til - flere børnefamilier end tidligere

Der har over de sidste årtier været en betydelig stigning i antallet af borgere i Danmark med tysk oprindelse. Tallet er steget fra 24.393 i 2000 til 39.207 i 2022. Det er en stigning på 61 %. I samme periode er den samlede danske befolkning steget med 10 %.

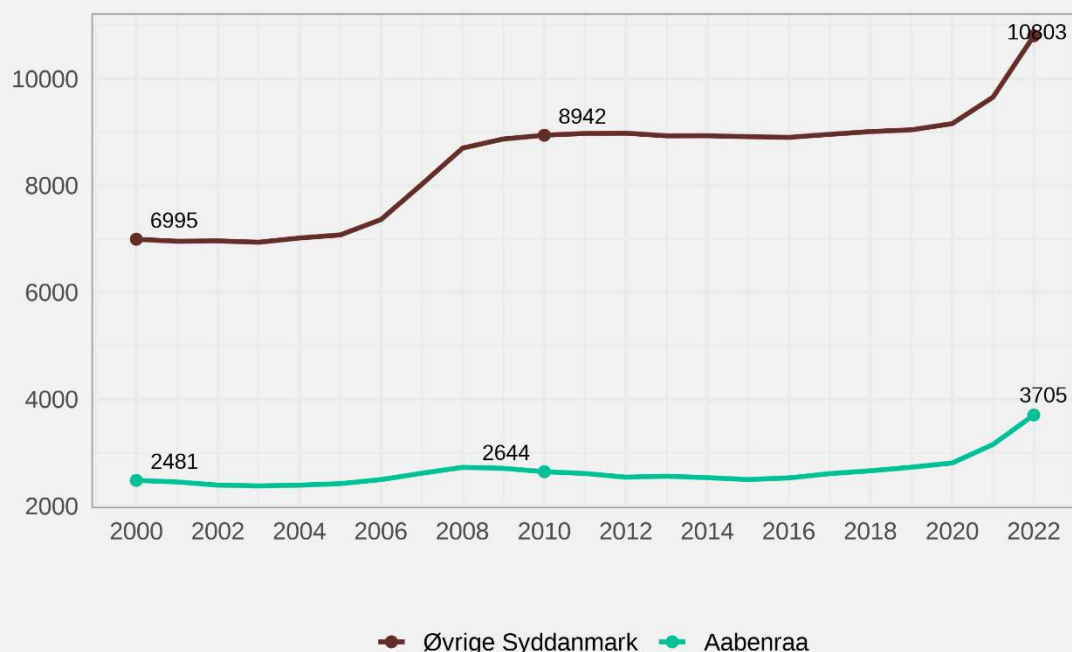
Region Hovedstaden og Region Midtjylland har oplevet de største stigninger af borgere med tysk oprindelse; henholdsvis 76 % og 73 %, mens Region Syddanmark har set en stigning på 53 %. Region Syddanmark er dog stadig den danske region, der har flest borgere med tysk oprindelse (14.508 i 2022).

I Region Syddanmark bor 26 % af borgere med tysk oprindelse i Aabenraa Kommune. I 2022 boede der 3.705 borgere med tysk oprindelse i Aabenraa Kommune. Det repræsenterer en stigning på 49 % siden 2000. Særligt i de sidste par år har der været bemærkelsesværdige stigninger i tyske tilflyttere. Fra 2020 til 2022 er antallet steget fra 2.807 til 3.705, svarende til 32 % (se figur 2).

I samme periode har den samlede befolkningstal været aftagende i Aabenraa Kommune. Borgere med tysk oprindelse udgør således en stigende andel af borgerne i kommunen. I 2022 udgør gruppen 6,3 % af borgerne i Aabenraa Kommune.

Figur 2: Antal borgere med tysk oprindelse

Data: Danmarks Statistik.

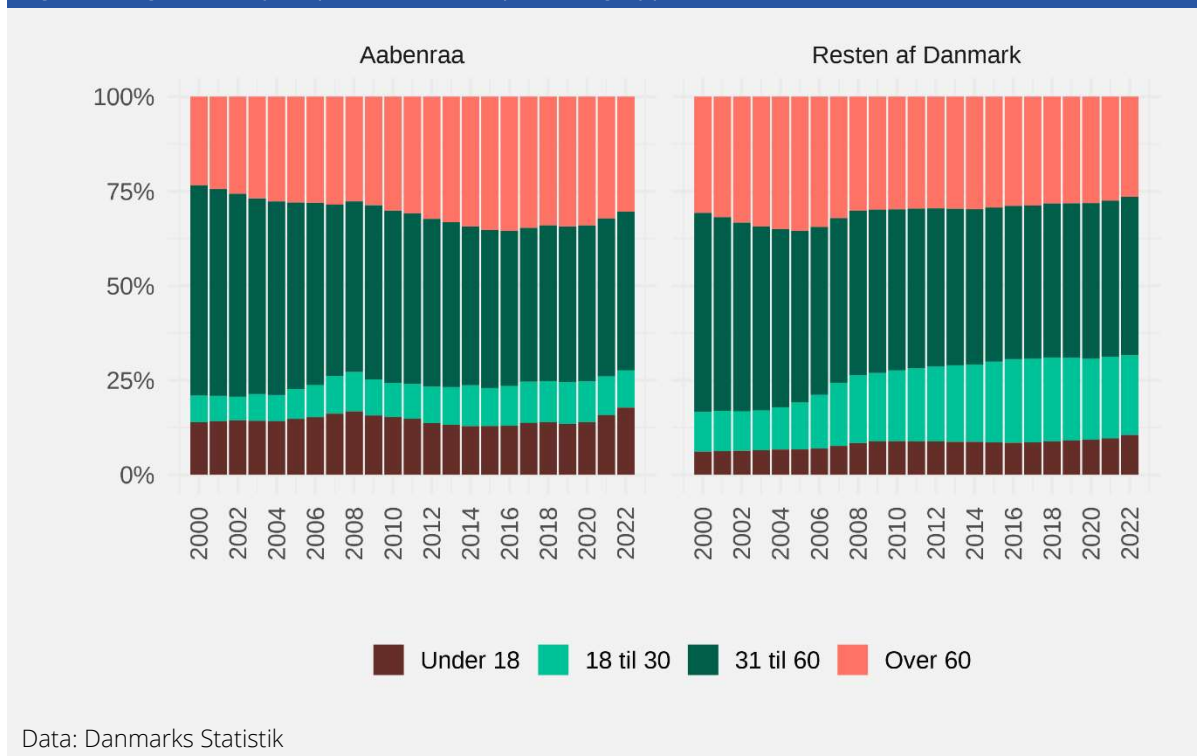
Note: Baseret på Danmarks Statistiks definition af tysk oprindelse. Se afsnit 2.3.

De følgende analyseresultater viser, hvordan tyske tilflyttere til Aabenraa Kommune fordeler sig på alder, hjemmeboende børn samt civilstand, og om dette har udviklet sig over årene.

Figur 3 nedenfor viser udviklingen i aldersfordelingen. I 2022 er alderssammensætningen blandt borgere med tysk oprindelse i Aabenraa Kommune således, at 18 % er under 18 år, 10 % er 18 til 30 år, 42 % er 31 til 60 år, og 32 % er over 60 år. Denne fordeling afviger fra resten af Danmark, hvor der er færre under 18 år og over 60 år, mens 64 % er mellem 18 og 60 år. Børn og ældre udgør således en større andel af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune sammenlignet med resten af landet.

Figur 3: Borgere med tysk oprindelse fordelt på aldersgrupper

Data: Danmarks Statistik

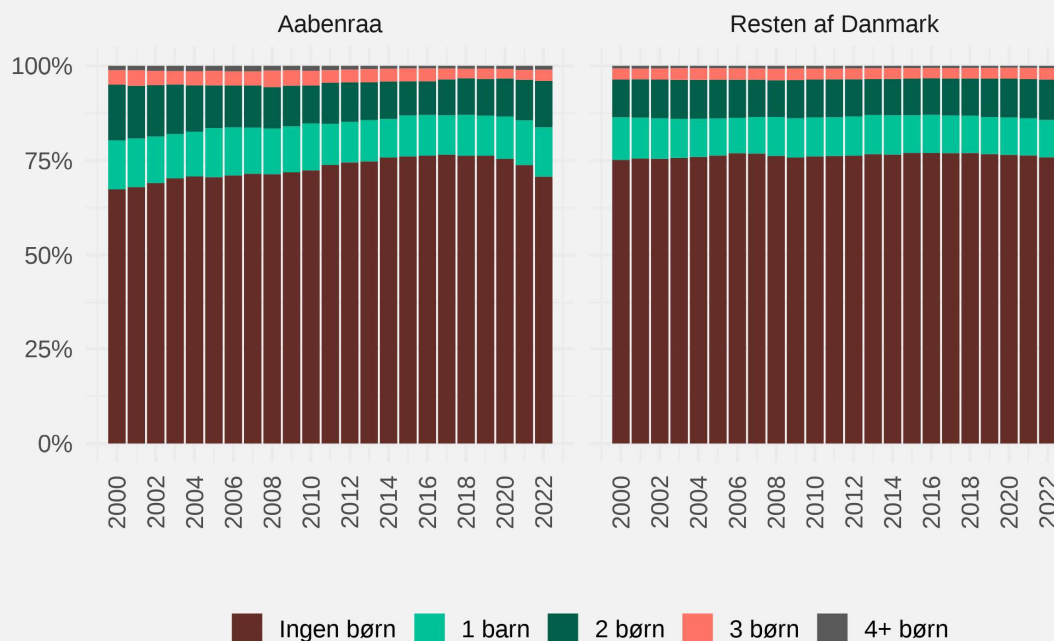
Ser vi på udvikling i alderssammensætningen siden 2000, har Aabenraa Kommune særligt set en stigning i borgere over 60 år, et fald i gruppen af 31 til 60-årige, og en mindre stigning i gruppen 18 til 30-årige. Gruppen af borgere over 60 år har været støt stigende frem til 2015 med en samlet stigning på 12 procentpoint, hvorefter det stabiliserede sig. På samme måde har gruppen af 31 til 60-årige været støt faldende frem til 2015 med et samlet fald på 15 procentpoint. Gruppen af 18 til 30-årige er steget fra omkring 7 % i 2000 til at svinge mellem 10 og 11 % siden 2012.

I de sidste par år har kommunen dog oplevet et fald i gruppen over 60 år og en stigning i gruppen under 18 år. Det hænger sammen med, at børnefamilier begynder at fylde mere i gruppen af tyske tilflyttere. Figur 4 viser dette mønster. For Aabenraa Kommune bryder dette med en trend mod færre børnefamilier. I 2000 havde 33 % hjemmeboende børn, hvilket faldt til 24 % frem mod 2015, men i 2022 er det igen steget til 30 %. Der er således en begyndende indikation på, at tendensen mod færre børnefamilier er blevet brudt. En tendens som ikke har været til stede i resten af Danmark, hvor antallet af børnefamilier er forholdsvis konstant over årene.

Figur 4: Andel af borgere med tysk oprindelse som har hjemmeboende børn

Kategorierne angiver antallet af hjemmeboende børn

Data: Danmarks Statistik

Tager vi til sidst et kig på civilstanden i populationen, har der over årene i Aabenraa Kommune – og i resten af landet – været en stigning i andelen som er ugifte. Ugifte tæller både singler og personer, som er samboende og i et kæresteforhold. I kommunen er det gruppen af enker/enkemænd samt gruppen af gifte, som modsat er svundet ind. I 2022 har der i Aabenraa Kommune været omkring 25 % ugifte, 55 % gifte, 11 % skilte, 6-7 % enker/enkemænd, og en restkategori som indeholder registreret partnerskab, ophævet partnerskab og uoplyst civilstand.⁴

3.2. I Aabenraa Kommune er tilflytterne som regel fra Slesvig-Holsten, og næsten halvdelen har bosat sig særlig tæt på den dansk-tyske grænse

Dette afsnit anvender survey-besvarelser til at give en beskrivelse af, hvor de tyske tilflyttere kommer fra, og hvor de bosætter sig i Aabenraa Kommune. Af respondenterne svarer 85 %, at de er flyttet til kommunen direkte fra Tyskland; 14 % er flyttet til fra en anden dansk kommune og 2 % fra et helt tredje land.⁵

Langt de fleste tyske tilflyttere er ikke overraskende flyttet til fra den tilgrænsende delstat Slesvig-Holsten, som figur 5 viser. 57 % af respondenterne fra Aabenraa Kommune, som er flyttet til fra Tyskland,

⁴ Blandt survey-respondenterne er 59 % gifte, 32 % er ugifte, 6 % er skilte og 2 % er enker/enkemænd.

⁵ Hvor tallene sammenlagt giver mere end 100 % skyldes det afrundingen af procenttallene.

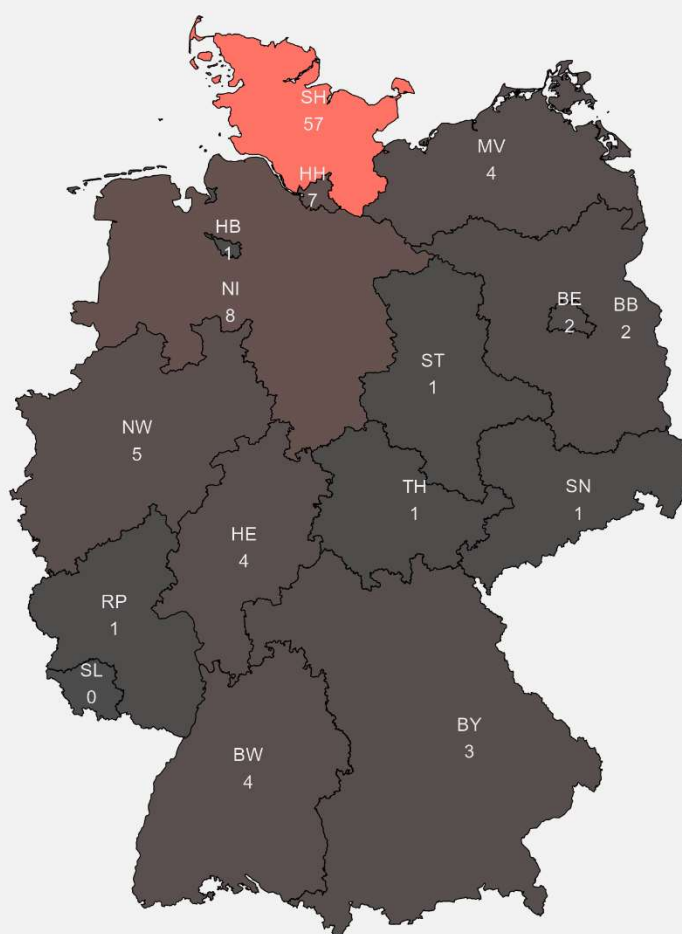

er flyttet fra Slesvig-Holsten. De næstmest hyppigste delstater er Niedersachsen (8 %), Hamborg (7 %) og Nordrhein-Westfalen (5 %).

Respondenterne blev også spurgt, om de tilhørte det danske mindretal i Sydslesvig, inden de flyttede. 16 % af respondenterne svarede ja til dette. Der er således en mindre andel af de tyske tilflyttere, som i forvejen kan forventes at have danskkundskaber.

Figur 5: I hvilken delstat var din seneste bopæl?

Procentfordeling af svar fra survey af tyske tilflyttere

Note: BW – Baden-Württemberg, BY – Bayern, BE – Berlin, BB – Brandenburg, HB – Bremen, HH – Hamburg, HE – Hessen, NI – Niedersachsen, MV – Mecklenburg-Vorpommern, NW – Nordrhein-Westfalen, RP – Rheinland-Pfalz, SL – Saarland, SN – Sachsen, ST – Sachsen-Anhalt, SH – Schleswig-Holstein, TH – Thüringen.

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 570 respondenter.

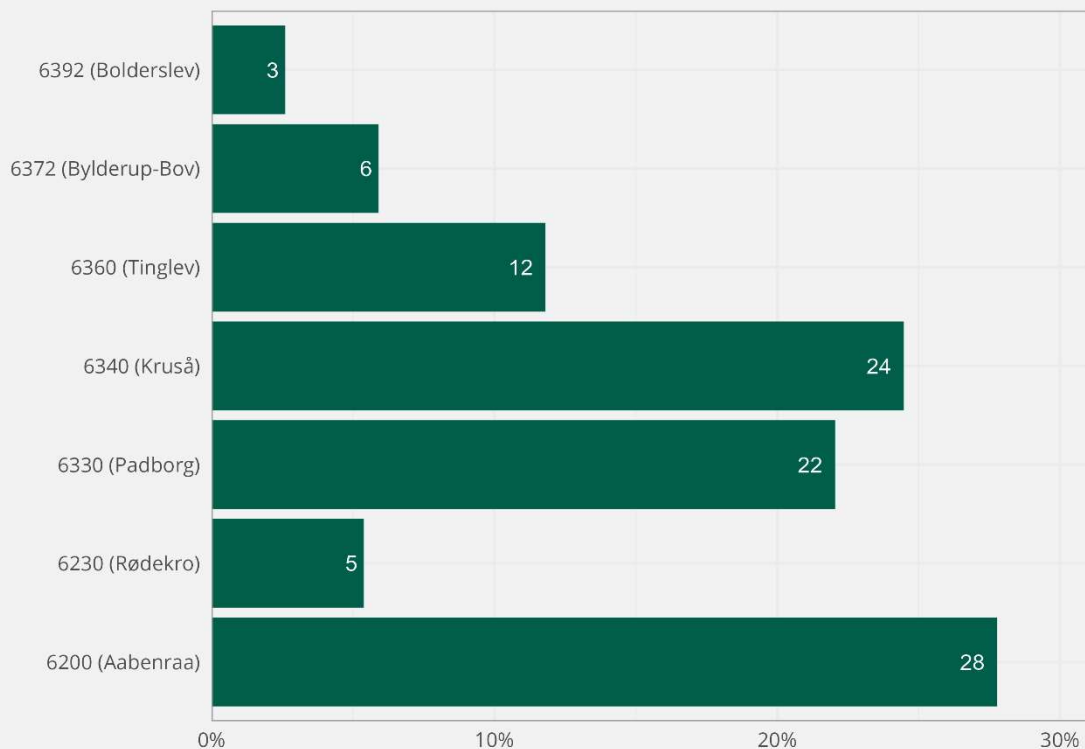
Endelig blev respondenterne også spurgt, hvor de er bosiddende i kommunen (se figur 6). I Aabenraa Kommune er 58 % bosiddende i postnummerdistrikterne for Kruså, Padborg og Tinglev. En stor andel bosætter sig således tæt på grænsen foruden i hovedbyen. Dette bosætningsmønster afspejler, at der

er en del tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, som pendler til en arbejdsplads i Tyskland. Dette diskuteres i næste afsnit (se figur 6).

Figur 6: Hvad er postnummeret på din nuværende bopæl?

Svar fra survey af tyske tilflyttere

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

3.3. Tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune har et godt uddannelsesniveau, en høj indkomst og mange arbejder i Tyskland

I dette sidste afsnit beskrives de tyske tilflytteres uddannelsesniveau, indkomst og beskæftigelse. Survey-svarene giver information om uddannelsesniveau, pendling og nuværende arbejdssituation af respondenter fra Aabenraa Kommune, mens registerdata giver indblik i udviklingen i lønniveauer og beskæftigelse. Danske registerdata indeholder ikke information om uddannelse taget i et andet land eller beskæftigelse i et andet land.

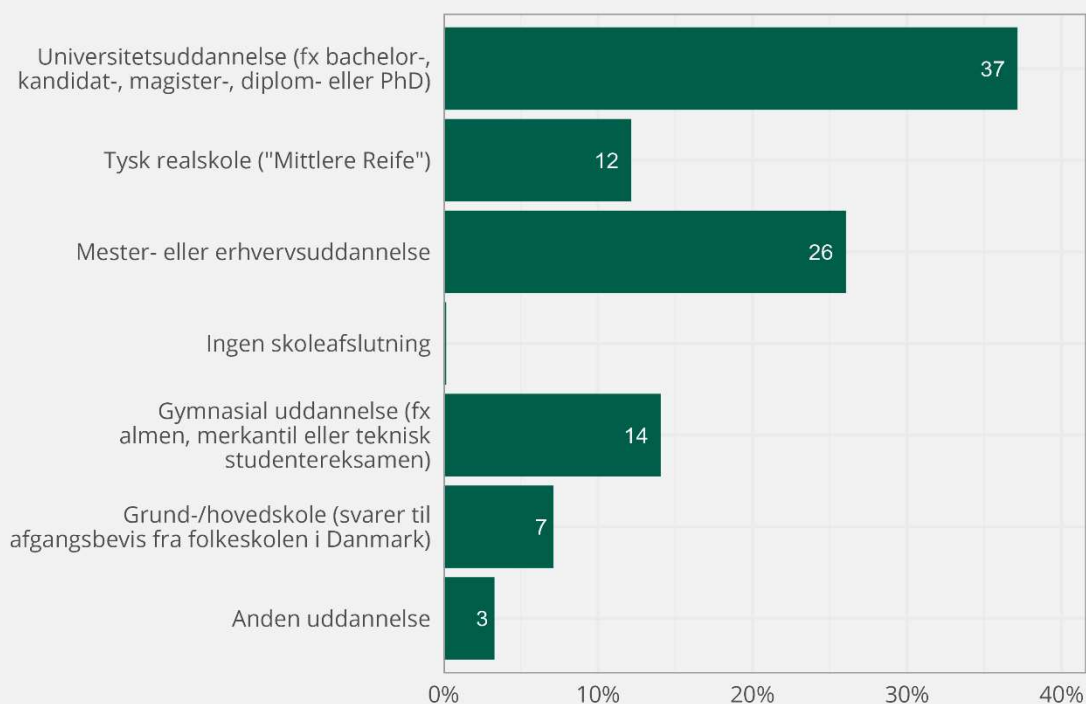
Survey-respondenter svarede på, hvad deres højst fuldførte uddannelse er. Figur 7 viser svarfordelingen. Svarene viser, at de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune generelt har et højt uddannelsesniveau; 63 % har angivet, at de har en erhvervsuddannelse eller en universitetsuddannelse. Sammenlignet har 64 % af alle borgere i Aabenraa Kommune en erhvervsfaglig eller en videregående

uddannelse.⁶ Det indikerer, at tyske tilflyttere hverken er bedre eller dårligere uddannet end de nuværende borgere i kommunen generelt.

Figur 7: Hvad er din højst fuldførte uddannelse?

Svar fra survey af tyske tilflyttere

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Spørger man de tyske tilflyttere, som har tilknytning til arbejdsmarkedet, hvor de normalt arbejder (figur 8), viser svarene, at 49 % af respondenterne fra Aabenraa Kommune pendler til en arbejdsplads i Tyskland. 60 % af disse grænsependlere er bosat i Padborg eller Kruså. Det er således situationen, at pendlere til Tyskland oftest bosætter sig særlig tæt på grænsen.

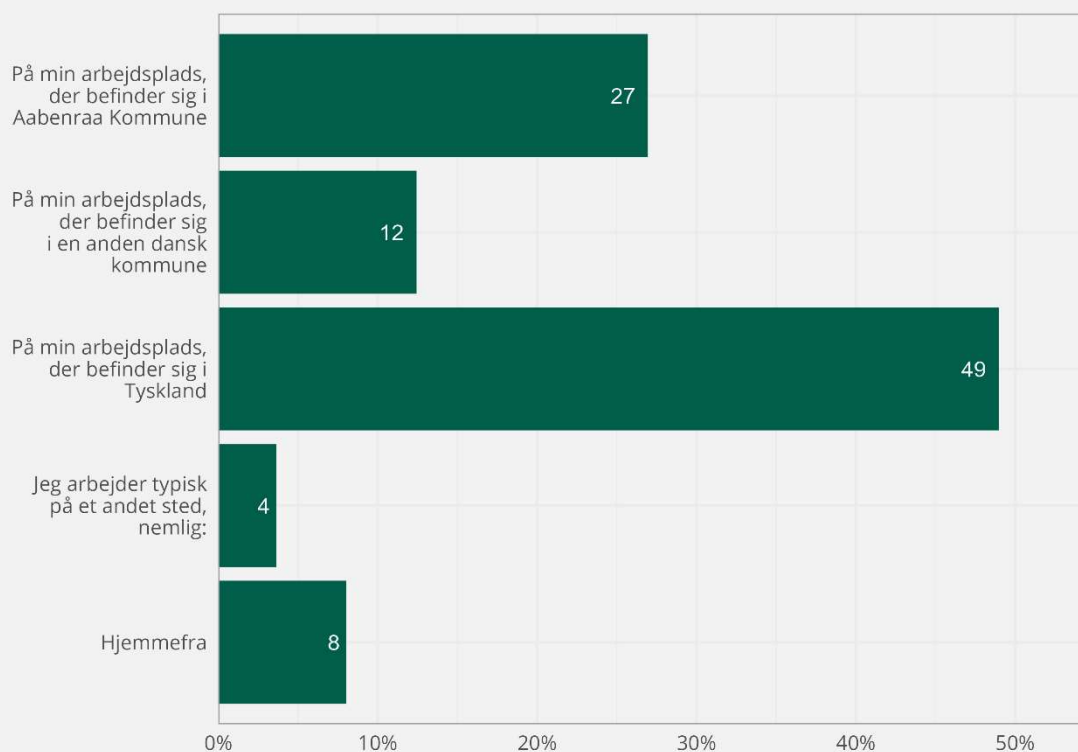
Netop fordi en del af de tyske tilflyttere pendler til en arbejdsplads i Tyskland, kan det være svært at beskrive deres beskæftigelsesfrekvens gennem dansk registerdata. Denne gruppe af pendlere vil som regel ende i residualgruppen for personer, som er i befolkningen og ikke har en anden socioøkonomisk status (benævnes 'øvrige uden for arbejdsstyrken'). Gruppen består bl.a. af personer, som er forsørget af deres ægtefælle/familie. Ser vi bort fra denne gruppe, kan vi dog se, at arbejdsløsheden er lav blandt tyske tilflyttere. I 2021 er den 1 % i Aabenraa Kommune. Det er dog forventelige niveauer givet de gunstige samfundsøkonomiske forhold i 2021.

⁶ Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (HFUDD11: Befolkningens højst fuldførte uddannelse (15-69 år) efter bopælsområde, herkomst, højst fuldførte uddannelse, alder og køn).

Figur 8: Hvor arbejder du normalt?

Svar fra survey af tyske tilflyttere. Kun besvaret af personer med fast tilknytning til arbejdsmarkedet

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 386 respondenter.

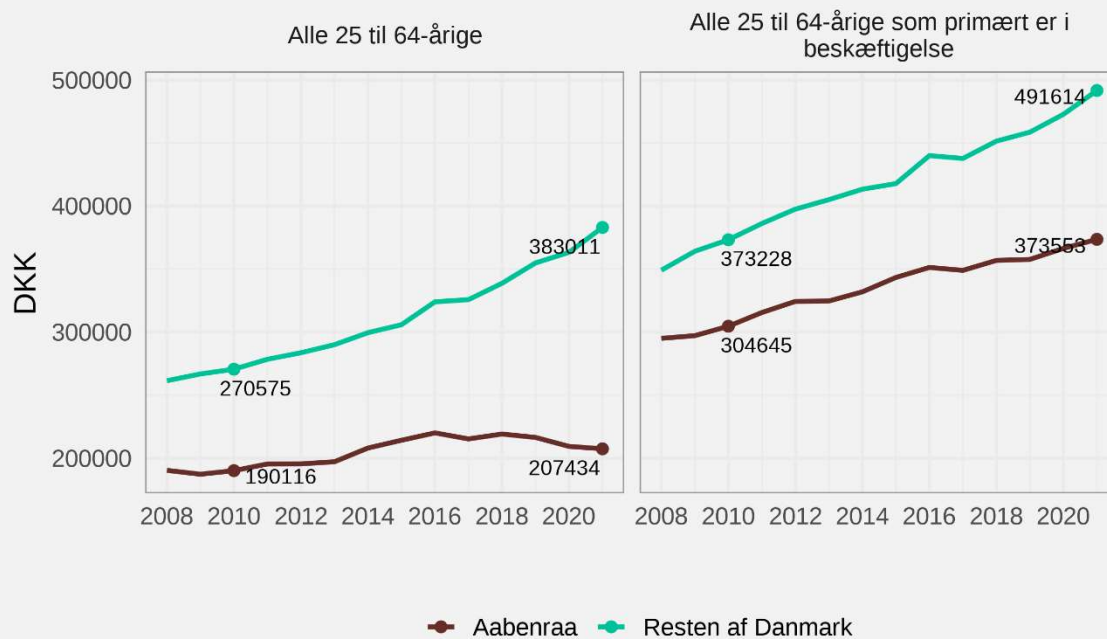
Endelig har vi gennem registerdata undersøgt lønniveauet blandt borgere med tysk oprindelse, som er i beskæftigelse i Danmark. Tyske tilflyttere har i gennemsnit et højere lønniveau end andre borgere i kommunen. I 2021 var den gennemsnitlige bruttoindkomst 336.668 kr. i Aabenraa Kommune for de borgere, som har en skattepligtig indkomst.⁷ Som figur 9 herunder viser, havde borgere med tysk oprindelse, som primært er i beskæftigelse i Danmark, en bruttoindkomst på 373.553 kr. i Aabenraa Kommune. Det er problematisk at sammenligne med hele gruppen af 25 til 64-årige, da der er en betydelig del af tyske tilflyttere, som pendler til en arbejdsplads i Tyskland, hvorfor der ikke registreres lønindkomst på samme måde, som hvis man har en dansk arbejdsplads. Afgrænser vi til dem, som Danmarks Statistik angiver som primært beskæftigede i Danmark, sorterer vi denne gruppe fra.

⁷ Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (INDKP201: Hovedtabel personindkomster efter indkomsttype, køn, alder, population, prisenhed og enhed)

Figur 9: Lønindkomst blandt 25 til 64-årige med tysk oprindelse

Målt som arbejdsmarkedsbidragspligtig løn

Data: Danmarks Statistik.

Samlet set kan det konkluderes, at de tyske tilflyttere har et uddannelsesniveau, som er sammenligneligt med andre borgere i kommunen. De har en lav arbejdsløshed, og mange pendler til en tysk arbejdsplads, mens de, som arbejder i Danmark, i gennemsnit har en højere løn end andre borgere i kommunen.

4. Tiltrækning

I dette kapitel præsenterer vi analyseresultater med relevans for spørgsmålene om, hvordan de tyske tilflyttere blev opmærksomme på Aabenraa Kommune, og hvorfor de valgte at bosætte sig her. Der er således fokus på, hvordan og hvorfor de tyske tilflyttere er blevet tiltrukket til kommunen.

4.1. Resultater fra survey og fokusgrupper

I de følgende underafsnit præsenteres resultaterne fra survey og fokusgrupper i et sammenhængende format. Underafsnitene følger rækkefølgen af spørgsmål i den gennemførte survey relateret til temaet 'tiltrækning'. Vi ser på svarmønstre blandt de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune samt forskellige undergrupper hertil. Samtidig sammenligner vi enkelte resultater med tilsvarende resultater fra surveyen blandt tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune.

Resultater fra krydskørsler, der fokuserer på besvarelser fra bestemte segmenter af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, belyses nærmere, hvor vi vurderer det relevant. Vi fremhæver således, når et segment svarer markant anderledes (dvs. mindst 10 % forskel) på et givent spørgsmål sammenlignet med besvarelserne fra resten af den samlede gruppe af respondenter i kommunen, og dette afvigende svarmønster samtidig rummer en interessant pointe. Denne tilgang anvender vi også i analysekapitlerne 5 og 6.

Endelig påpeger vi, at resultaterne fra registeranalysen med betydning for tyske tilflytteres tiltrækning præsenteres i afsnit 4.2.

4.1.1. De tyske tilflyttere forlader især Tyskland på grund af utilfredshed med egne omgivelser og den politiske ledelse i landet

Inden respondenterne blev spurgt til, hvorfor de havde valgt at bosætte sig i Aabenraa Kommune, blev de spurgt, hvad der var vigtige grunde til deres beslutning om at flytte væk fra Tyskland. Besvarelserne viser tydeligt, hvilke faktorer der er de mest afgørende.

Syv ud af ti adspurgte tyske tilflyttere i kommunen angiver således ønsket om at bo i bedre omgivelser som vigtigt eller meget vigtigt ifm. deres beslutning om at forlade Tyskland. En næsten lige så stor andel har i høj grad været motiveret af lysten til at bo i et andet land. Som gengivet i figur 10, angiver næsten seks ud af ti respondenter samtidig ønsket om at bo i en bedre bolig som en vigtig eller meget vigtig faktor i deres beslutningsproces. Vi kan derudover fremhæve, at lidt under halvdelen af respondenter fra Aabenraa Kommune påpeger deres utilfredshed med den politiske ledelse i Tyskland i denne sammenhæng.

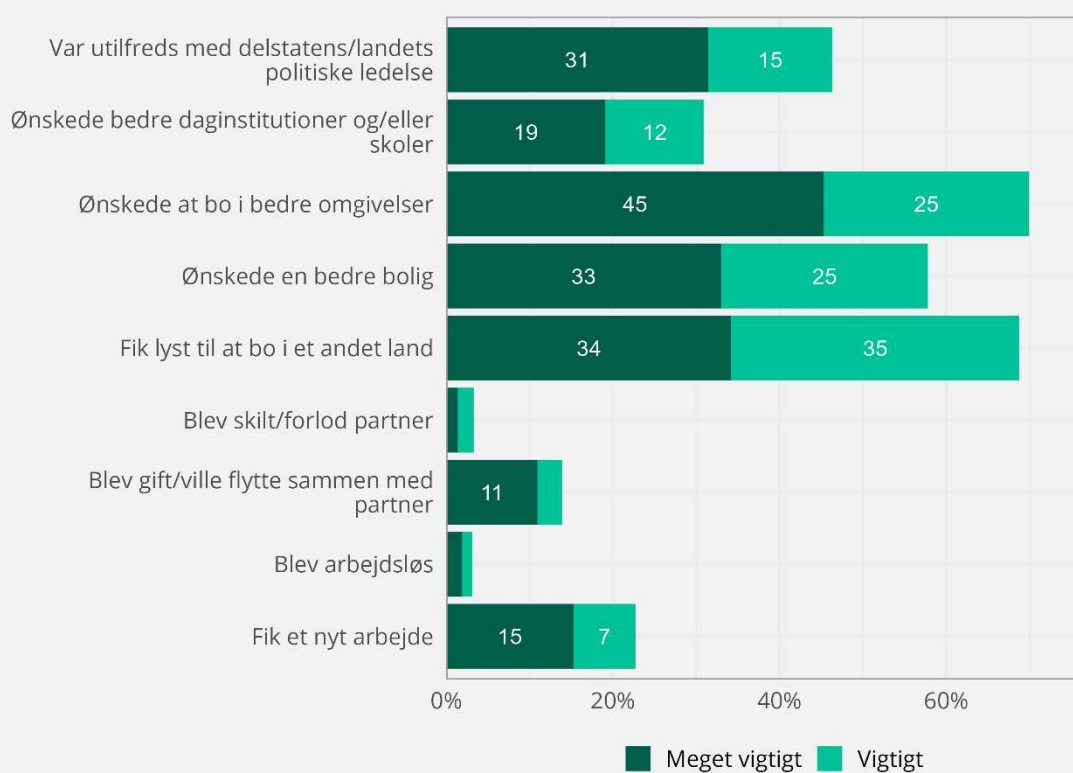
De andre faktorer, der blev nævnt som svarmulighed ifm. det belyste spørgsmål, blev markeret af respondenterne i mindre omfang. Det er dog ikke desto mindre interessant, at 29 % understreger, at udsigten til bedre daginstitutioner eller skoler har spillet en særlig rolle i deres beslutning om bosættningen i Aabenraa Kommune. Lidt overraskende viser survey-resultaterne desuden, at et nyt arbejde – fx i eller tæt på kommunen – kun har været af afgørende betydning for cirka hver femte respondent. Det er belæg for, at de tyske tilflyttere kun i begrænset omfang bosætter sig i Aabenraa Kommune pga. en ændring i deres arbejdssituation.

Når vi sammenligner ovenstående resultater med resultater fra Sønderborg Kommune, er der især én markant forskel. Respondenter fra Sønderborg kommune angiver nemlig i langt mindre grad ønsket om en bedre bolig som vigtig eller meget vigtig faktor for deres beslutning om at forlade Tyskland (37 % versus 58 %). Det er også iøjnefaldende, at hver tredje respondent fra Aabenraa Kommune fremhæver denne faktor som meget vigtig – sammenlignet med 19 % af respondenter fra Sønderborg Kommune.

Figur 10: Hvor vigtige var de følgende grunde for din beslutning om at flytte væk fra Tyskland?

Andel respondenter fra Aabenraa Kommune, der har svaret vigtigt eller meget vigtigt

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Der viser sig enkelte markante og interessante forskelle i svarmønstrene, når vi sammenligner besvarelser fra forskellige undergrupper af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. Respondenter, der har bosat sig i kommunen siden 2022, angiver fx i højere grad, at deres beslutning om at forlade Tyskland har været motiveret af utilfredshed med den politiske ledelse i landet. Præcis 61 % af de nyere tyske tilflyttere har angivet denne faktor som vigtig eller meget vigtig sammenlignet med 36 % af de respondenter, som har bosat sig før 2022. Førstnævnte segment henviser også i større omfang til ønsket om at bo i bedre omgivelser (79 % versus 62 %), ønsket om en bedre bolig (55 % versus 43 %) samt lysten til at bo i et andet land (75 % versus 61 %). Dermed er der en indikation for, at de tyske tilflyttere, som i de seneste år har slået sig ned i Aabenraa Kommune, er særlig kendetegnet ved en utilfredshed med samfundsudviklingen og livet i Tyskland. Udsagn fra fokusgrupperne, der beskrives længere nede,

peger bl.a. på den tyske migrationspolitik samt den utilfredsstillende håndtering af Corona-pandemien og for høje boligpriser som mulige forklaringer hertil.

Når vi sammenligner besvarelser fra segmenter opdelt efter uddannelsesnivea, er det iøjnefaldende, at de relativt lavt uddannede i højere grad henviser til deres utilfredshed med den politiske ledelse i Tyskland (53 %) end respondenter med enten en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse (43 %). I forlængelse heraf kan vi nævne, at det især er adspurgte tyske tilflyttere uden fast tilknytning til arbejdsmarkedet, der fremhæver denne faktor som vigtig eller meget vigtig ifm. deres beslutning om at forlade Tyskland, nemlig 59 %, sammenlignet med 44 % der har en fastansættelse (deltid eller fuldtid) eller er selvstændige.

Det blev tidligere nævnt, at de tyske tilflyttere kun i mindre omfang bosætter sig i Aabenraa Kommune pga. et nyt arbejde. I denne sammenhæng er det interessant, at respondenter med arbejdsplads i Tyskland i langt højere grad angiver ønsket om en bedre bolig (74 %) og ønsket om at bo i bedre omgivelser (83 %) end respondenter, der arbejder i Danmark (hhv. 42 % og 63 %).

Endelig kan vi påpege, at tyske tilflyttere, der identificerer sig som en del af det danske mindretal, i mindre grad har forladt Tyskland pga. utilfredshed med den politiske ledelse i landet (30 %). Dette segment har også i mindre grad været drevet af et ønske om at bo i bedre omgivelser (55 %) eller lysten til at bo i et andet land (58 %), hvilket giver fint mening, da de må forventes at være opvokset i nærheden af Aabenraa Kommune.

I deres fritekstsvare ifm. spørgsmålet om motivationen for fraflytning fra Tyskland angiver næsten halvdelen af respondenter supplerende forklaringer. Det skal dog siges, at langt de fleste af disse svar relaterer sig til grunde for tilflytningen til Aabenraa Kommune. De inddrages derfor i afsnit 4.1.2., der netop har fokus på det. På den baggrund er det her udelukkende relevant at påpege, at 29 respondenter i tråd med ovenstående resultater på forskelligvis henviser til den politiske og samfundsmæssige situation i Tyskland som en særlig drivkraft bag deres beslutning om at forlade Tyskland. De nævner fx restriktioner under Corona-pandemien, såsom maskepligt for børn i skolerne og/eller en for liberal tilgang til migrationspolitik.

Udsagn fra fokusgrupperne bekræfter dette billede. Således talte en deltager i aldersgruppen 18-30 år samt flere deltagere i aldersgruppen 46-65 år om at have været ulykkelige i Tyskland på grund af den politiske ledelse og samfundsmæssige udvikling i landet. Disse deltagere nævnte bl.a. håndteringen af Corona-pandemien, herunder især manglende koordinering mellem delstaterne og deres forskellige tilgange vedr. restriktioner under pandemien. Deltageren i den yngste aldersgruppe udtrykte også sin utilfredshed med skolepligten i Tyskland. Samtidig fremhævede de føromtalt deltagere i alderen 46-65 år i høj grad, at indførte restriktioner under pandemien havde resulteret i et for stort pres ift. at lade sig vaccinere og en intolerans i samfundet over for dem, der ikke ønskede vaccination.

Endnu en årsag til frustrationen ift. udviklingen i Tyskland, som blev nævnt af deltagere i fokusgruppen med de 18-30-årige, var et oplevet nedbrud af det tyske velfærdssystem, herunder fx dårlige arbejdsforhold i sundhedsvæsenet. På tværs af alle tre fokusgrupper var der desuden deltagere, der havde købt et hus i Aabenraa Kommune, som påpegede, at for høje boligpriser i og omkring deres tidligere tyske bopæl har stået i vejen for et huskøb der.

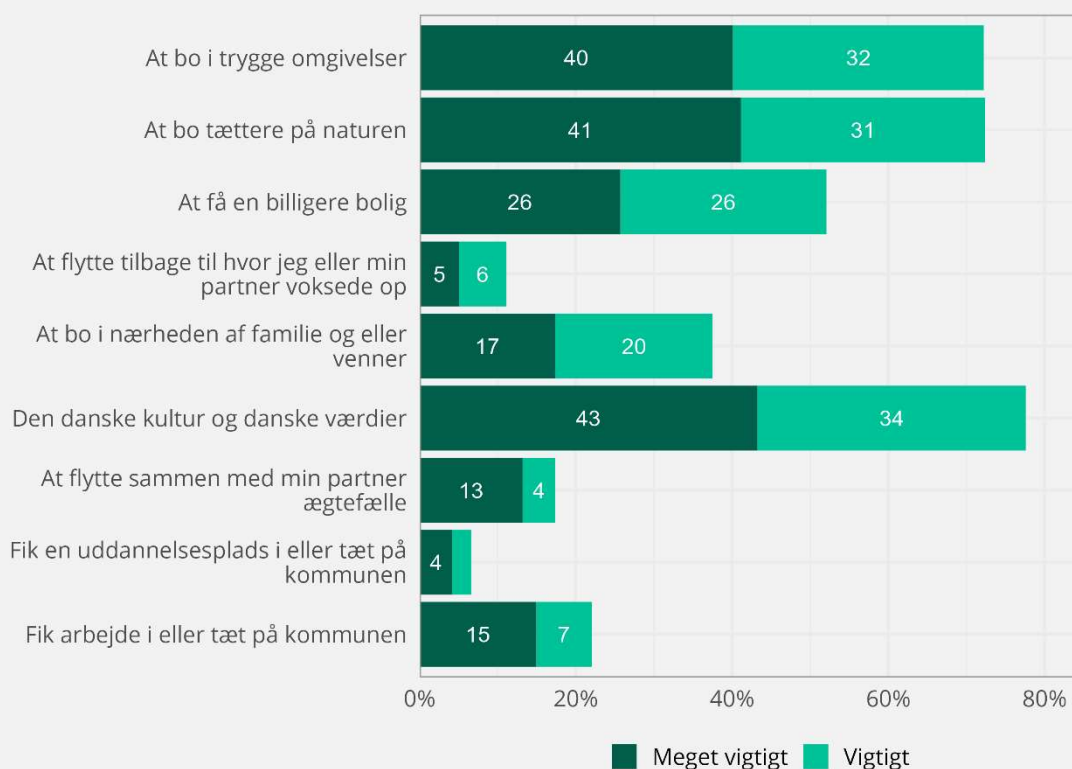
4.1.2. Den danske kultur, naturen og trygge omgivelser spiller en vigtig rolle for tiltrækningen

De tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune henviser især til tre faktorer ifm. spørgsmålet om, hvorfor de har bosat sig i Aabenraa Kommune. I overensstemmelse med den forholdsvis høje grad af utilfredshed med samfundsudviklingen i Tyskland, fremhæver mere end fire ud af fem respondenter den danske kultur og de danske værdier som en vigtig eller meget vigtig faktor i deres beslutningsproces. Som vist i figur 11, har næsten tre fjerdedele været motiveret af hhv. et ønske om at bo tættere på naturen og et ønske om at bo i trygge omgivelser. Sidstnævnte resultat giver god mening i betragtning af, at en næsten lige så stor andel af adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune fremhæver ønsket om at bo i bedre omgivelser som en vigtig eller meget vigtig faktor for deres beslutning om at flytte væk fra Tyskland.

Der er også en rød tråd i resultaterne ifm. ønsket om en bedre eller billigere bolig. Som beskrevet i forrige underafsnit understregede 57 % af respondenter ønsket om en bedre bolig som en særlig vigtig faktor for deres beslutning om at flytte væk fra Tyskland. Samtidig svarer 52 % af respondenter, at ønsket om en billigere bolig har været en vigtig eller meget vigtig drivkraft bag deres beslutning om at bosætte sig i Aabenraa Kommune.

Figur 11: Hvor vigtigt var følgende for din flytning til Aabenraa Kommune?

Andel, der har svaret vigtigt eller meget vigtigt

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Ydermere er det iøjnefaldende, at over en tredjedel af respondenter fra kommunen, nemlig 37 %, bl.a. er flyttet hertil for at bo tættere på familiemedlemmer og venner. Svarene på spørgsmålet om motivationen for tilflytningen bekræfter også, at de fleste tilflyttere ikke blev tiltrukket af et nyt arbejde som det primære. Det er nemlig under en fjerdedel, der svarer, at de er flyttet efter at have fået et arbejde i eller tæt på kommunen, hvilket bl.a. giver god mening i forhold til den relativt høje andel grænsependlere iblandt dem (se afsnit 3.3.).

Der er ganske få forskelle, når vi sammenligner ovenstående resultater med svarmønstre fra de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune. En markant og relevant forskel er, at de adspurgte tilflyttere i sidstnævnte kommune i mindre grad fremhæver ønsket om at få en billigere bolig som en vigtig eller meget vigtig motivationsfaktor for tilflytningen – 33 % sammenlignet med 52 % i Aabenraa Kommune. Det kan tilføjes, at det kun er 11 % af respondenter fra Sønderborg Kommune, der angiver det som en meget vigtig faktor, hvilket gælder for 26 % af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune.

Samtidig er der få afvigelser fra de svarmønstre, der er illustreret i figur 11, når vi ser på besvarelsenerne fra forskellige undergrupper af respondenter fra Aabenraa Kommune. En del af forskellene er mindre interessante, fordi de er ret indlysende. Det er fx i højere grad respondenter, der har bosat sig uden for byen Aabenraa og områderne tæt på (dvs. udenfor postnummerdistriktet 6200 Aabenraa), der angiver muligheden for at bo tættere på naturen som en vigtig eller meget vigtig motivation. Endnu et eksempel i denne kategori er det faktum, at tilflyttere fra Slesvig-Holsten i højere grad er drevet af at kunne bo i nærheden af familie og venner end resten af respondenterne, der i en vis forstand aktivt har givet afkald på denne nærhed ved at flytte længere sydfra til Danmark.

Blandt de mere interessante afvigelser er, at ønsket om at bo i trygge omgivelser og tættere på naturen samt sympatien for den danske kultur og danske værdier i særlig høj grad har været en afgørende faktor for to undergrupper. Der er tale om adspurgte tyske tilflyttere med arbejdsplads i Tyskland samt respondenter, der har bosat sig i Aabenraa Kommune siden 2022. Det giver dog også mening, da der er et forholdsvist stor overlap mellem de to segmenter. Vi kan tilføje, at de to nævnte segmenter også i højere grad har været drevet af et ønske om en billigere bolig.

Vi kan tilføje, at respondenterne, der identificerer sig som del af det danske mindretal, bl.a. i højere grad har været motiveret af et ønske om at bo i nærheden af familie og venner (51 %) samt en flytning tilbage til, hvor de eller deres partner kommer fra (22 %). Segmentet har i mindre omfang været drevet af et ønske om at bo tættere på naturen sammenlignet med resten af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune (59 % versus 75 %).

Alle respondenter til surveyen havde mulighed for at angive supplerende motiver for deres flytning til Aabenraa Kommune som fritekstsvar. Her henviser 46 respondenter til nærheden af kommunen til den dansk-tyske grænse – herunder kort afstand til arbejdspladsen eller egen læge i Tyskland samt muligheden for at kunne klare sig vha. det tyske sprog i hverdagen. Samtidig påpeger en næsten lige så stor del, at de har valgt at bo i Aabenraa Kommune for at være relativt tæt på familie og venner. Et flertal af respondenter fremhæver også mentaliteten og danskernes venlighed samt tilgængeligheden af billigere og smukke boliger som en vigtig faktor i deres beslutningsproces. Ydermere fremhæves naturen og muligheden for at nyde et lidt roligere liv tæt på havet. Endelig nævner respondenterne i mindre omfang deres glæde ved at bo i grænseregionen, hvor de kan opleve en blanding af den danske og tyske kultur.

I fokusgrupperne blev ovenstående resultater bekræftet. På tværs af alle aldersgrupper angav deltagerne, at de i høj grad er blevet tiltrukket af de forholdsvis billige boligpriser i Aabenraa Kommune. De nævnte bl.a. også, at de gerne ville bo tæt på havet eller i Skandinavien, men samtidig ikke for langt væk fra Tyskland. Deltagere i aldersgrupperne 31-45 år samt 46-65 år sagde i forlængelse heraf, at de havde gjort sig positive erfaringer ifm. ferieophold i Aabenraa Kommune eller Sønderjylland før deres tilflytning og sagde, at de nyder 'at bo, hvor andre holder ferie'.

Der var også deltagere i disse aldersgrupper, som var flyttet hertil for at bo sammen med deres danske partner eller kæreste. For nogle af disse deltagere var bopælen af den danske partners familie (og især forældre) afgørende for valget af bopælen i Danmark. En anden deltager i alderen 31-45 år forklarede i denne sammenhæng, at hun havde boet med sin danske kæreste i København, indtil de fik børn. Herefter ville de gerne blive i Danmark men samtidig være tættere på Tyskland og i et område, hvor børnene kan vokse op med begge kulturer og være tættere på deres tyske bedsteforældre. I forlængelse heraf var der flere deltagere i fokusgrupperne med de 18-30-årige samt 31-45-årige, der fremhævede nærheden til familie – enten boende i kommunen eller i Nordtyskland – som en vigtig motivation for deres bosætning i Aabenraa Kommune.

Endelig understregede enkelte deltagere i de tre fokusgrupper med oprindelse i Slesvig-Holsten, at flytningen til Aabenraa Kommune ikke virkede som et alt for stort skridt. For nogle var fx afstanden til arbejdspladsen i Tyskland ikke blevet længere med tilflytningen, mens en kvindelig deltager i alderen 46-65 år, der beskrev sig selv som en del af det danske mindretal, ikke følte sig som en flygtning i et 'fremmed land'.

I fokusgrupperne diskuterede deltagerne også oplevede fordele ved at bo i Danmark generelt. Her var der stor enighed om, på tværs af aldersgrupperne, at danskernes fokus på bl.a. fællesskab og hygge er særlig tiltrækkende. En deltager i aldersgruppen 46-65 år beskrev fx, at folk er åbne og rare. En anden fra samme fokusgruppe fremhævede, at man har en rolig omgang med hinanden, der også er kendetegnet ved, at man accepterer forskellige holdninger. På tværs af alle aldersgrupper blev der desuden henvist til den relativt flade struktur i samfundet. I denne sammenhæng blev der talt om, at man tiltaler alle med 'du' uanset social status, at man generelt har tillid til hinanden, og at man i højere grad tænker i støtte for fællesskabet og samfundet i Danmark.

Flere deltagere i alderen 31-45-år med børn understregede den forholdsvis høje grad af børnevenlighed i den danske kultur. De uddybede, at man er rummelig over for børn og skaber mange aktiviteter samt legepladser for dem. I betragtning af at mange respondenter fremhæver ønsket om at bo i trygge omgivelser som en vigtig motivation for deres tilflytning til Aabenraa Kommune, er det også interessant, at de tidligere nævnte fokusgruppedeltagere med børn talte om, hvordan de var tilflyttet fra større byer og nu følte sig mere trygge ved at lade deres børn tage i skole eller til fritidsaktiviteter selv.

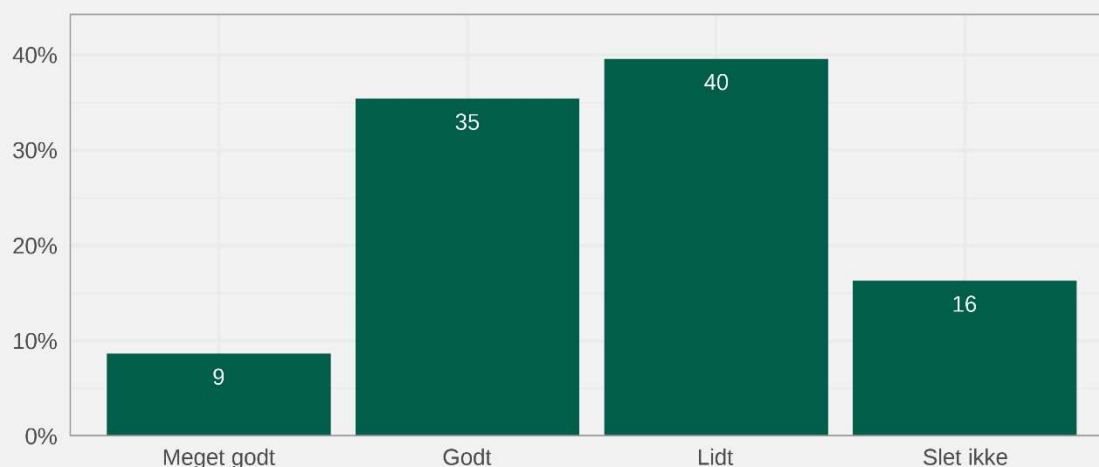
4.1.3. De fleste tyske tilflyttere har før deres tilflytning ikke haft et særligt kendskab til Aabenraa Kommune

Survey-resultater viser, at de adspurgte tyske tilflyttere til Aabenraa Kommune kun i begrænset omfang havde kendskab til kommunen før deres tilflytning (se figur 12). Mere end hver anden respondent angiver således, at de enten kendte Aabenraa Kommune lidt eller slet ikke, før de bosatte sig her. Over en tredjedel mener at have kendt kommunen godt før deres tilflytning, mens knap en ud af ti respondenter angiver at have haft et meget godt kendskab til den.

Der er ingen markante forskelle mellem ovenstående resultater og svarmønstrene af respondenter fra Sønderborg Kommune. Det kan kun fremhæves, at andelen af respondenter fra sidstnævnte kommune, som inden deres tilflytning kendte Sønderborg Kommune meget godt var lidt højere – 13 % sammenlignet med 9 % i Aabenraa Kommune. Omvendt er der en lidt større andel af respondenter i sidstnævnte kommune, som kender den givne kommune godt (36 %) end i Sønderborg Kommune (31 %).

Figur 12: Hvor godt kendte du Aabenraa Kommune inden din flytning hertil?

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Når vi sammenligner svar på det belyste spørgsmål fra forskellige undergrupper, er der enkelte markante forskelle. Det er fx i højere grad respondenter bosat i Aabenraa Kommune siden 2022, der er tilflyttet med kun lidt forudgående kendskab til kommunen – 46 % versus 36% af respondenter med et tidligere ankomstår. Det skal dog tilføjes, at forskellen ikke er lige så stor, når vi ser på, i hvor høj grad de to omtalte segmenter havde et godt eller meget godt kendskab før deres tilflytning. Her er tallene hhv. 38 % for respondenter med bosætning siden 2022 og 48 % for respondenter, der har bosat sig i Aabenraa Kommune på et tidligere tidspunkt.

Ydermere er tilflyttere uden fast tilknytning til arbejdsmarkedet i højere grad blandt dem, der angiver at være flyttet til med lidt eller slet intet kendskab til kommunen - 66 % - sammenlignet med 52 % af respondenter der har en fast stilling eller er selvstændige.

Endelig har tyske tilflyttere, der identificerer sig som del af det danske mindretal, ikke overraskende haft et højere kendskab til Aabenraa Kommune inden deres tilflytning end andre segmenter. Omkring hver fjerde i den førstnævnte gruppe er flyttet til med et meget godt forudgående kendskab til kommunen.

Respondenterne havde ikke mulighed for at kommentere spørgsmålet om deres grad af kendskab til kommunen inden tilflytning yderligere i surveyen.

På tværs af fokusgrupperne blev resultaterne gengivet i figur 12 bekræftet. Der var både deltagere, der havde lidt eller ingen kendskab til kommunen samt dem, der kendte kommunen forholdsvis godt.

I den førstnævnte gruppe var bl.a. deltagere, hvis tilflytning hovedsageligt var motiveret af muligheden for at købe et hus eller deres utilfredshed med den samfundsmæssige og politiske udvikling i Tyskland. Disse tilflyttere havde først og fremmest besluttet sig for at bo i Danmark, før de gik i gang med at vælge en bestemt bopæl. Som tidligere nævnt var der også deltagere blandt den første gruppe, der var tilflyttet for at bo sammen med deres danske kæreste eller partner. I overensstemmelse med resultater præsenteret i afsnit 4.1.2., var der dog også deltagere på tværs af de tre afholdte fokusgrupper med deltagere fra Aabenraa Kommune, der i mere eller mindre grad havde skiftet bekendtskab med kommunen eller regionen før deres tilflytning. En del af denne gruppe havde været på ferie i eller tæt på kommunen, mens andre deltagere – fx i aldersgrupperne 18-30-årige og 31-45-årige – stammede fra Slesvig-Holsten og fx havde været på indkøbstur i Aabenraa Kommune.

4.1.4. De tyske tilflyttere kendte før deres tilflytning især til Aabenraa Kommune på grund af ferieophold i andre danske kommuner og sociale kontakter

Respondenterne til surveyen, der havde lidt eller godt kendskab til Aabenraa Kommune inden deres tilflytning, blev bedt om at forholde sig til, hvordan de havde lært kommunen at kende. De mest fremtrædende informationskilder i denne sammenhæng er tydeligvis erfaringer ifm. ferieophold og samtaler (eller andre former for kommunikation) med familie, venner eller kollegaer.

Resultaterne, der er gengivet i figur 13, viser, at hver anden af de adspurgte tyske tilflyttere til Aabenraa Kommune før deres bosætning i kommunen har lært om den igennem ferieophold i Danmark, dvs. udenfor Aabenraa Kommune. Mens vores analyseresultater ikke byder på nærmere forklaringer på, hvordan det præcist er foregået, er der en række sandsynlige scenarier. Det er fx muligt, at de pågældende respondenter faldt over informationer om Aabenraa Kommune, mens de undersøgte en anden feriedestination i Danmark – fx på internettet. På samme måde er de måske under deres ferieophold i en anden dansk kommune kommet i kontakt med brochurer og andet materiale målrettet turister om fx kulturelle tilbud eller oplevelser i Aabenraa Kommune.

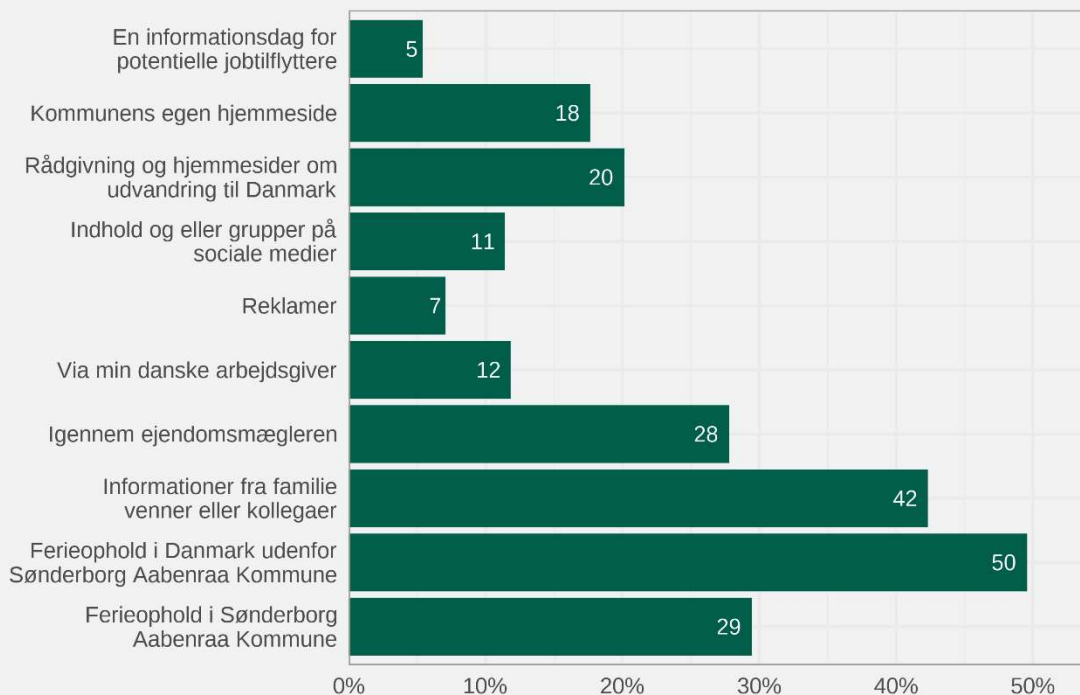
Vi kan også fremhæve, at omkring fire ud af ti respondenter har øget deres viden om kommunen via oplysninger fra familie venner eller kollegaer, før de bosatte sig. Lidt overraskende er andelen af respondenter, der har øget deres kendskab til Aabenraa Kommune via tidligere ferieophold i kommunen med 29 % forholdsvis lille. Med 28 % har en næsten lige så stor andel lært om kommunen via ejendomsrådgiveren, hvilket understøtter resultaterne om, at de forholdsvis lave boligpriser i Aabenraa Kommune er blandt de særlig tiltrækkende faktorer.

De andre informationskilder, der eksplicit blev nævnt i surveyen ifm. det foreliggende spørgsmål, var i mindre grad relevante for respondenterne. Således angiver bl.a. 20 % at have lært om Aabenraa Kommune via rådgivning og hjemmesider om udvandring til Danmark og 18 % at have øget deres kendskab til kommunen ved at besøge Aabenraa Kommunes hjemmeside. Her kan vi tilføje, at 5 % af de adspurgte tyske tilflyttere havde lært om kommunen via deltagelse i en informationsdag for potentielle tilflyttere. Det er et interessant resultat, da Aabenraa Kommune indtil videre ikke selv har arrangeret en tilflytterdag. Dermed kan det forventes, at de omtalte 5 % har deltaget i en informationsdag i fx Sønderborg Kommune eller Haderslev Kommune.

Figur 13: Hvordan har du før din tilflytning lært Aabenraa Kommune at kende?

Procent som har markeret svarmulighed. Flere muligheder kunne vælges

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Spørgsmålet er ikke stillet til dem, som svarede 'slet ikke' på, hvor godt de kendte kommunen, før de flyttede til. Svar fra 482 respondenter.

Når vi sammenligner resultaterne med survey-besvarelserne fra Sønderborg Kommune, er der flere markante forskelle. Fx er det omkring hver anden af de adspurgte tyske tilflyttere til Sønderborg Kommune, der, før de bosatte sig, har lært kommunen at kende via ferieophold i kommunen, sammenlignet med 29 % af respondenter fra Aabenraa Kommune. Samtidig er der med 27 % en større andel respondenter i Aabenraa Kommune, der har lært om 'deres' kommune via en ejendomsmægler før tilflytningen (tallet for Sønderborg Kommune er 14 %). Vi kan omvendt fremhæve, at 18 % af respondenter fra Sønderborg Kommune har øget deres viden om kommunen før tilflytningen ved at deltage i en informationsdag for potentielle tilflyttere, sammenlignet med 5 % af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune.

Sammenligner vi besvarelserne af spørgsmålet om informationskilder fra forskellige segmenter blandt de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, fremstår enkelte markante forskelle. Respondenter, der har bosat sig i kommunen siden 2022, har fx i særlig høj grad tilegnet sig kendskab til kommunen igennem ferieophold andre steder i Danmark (57 %) sammenlignet med respondenter, der er ankommet tidligere (45 %). Det samme gælder adspurgte tyske tilflyttere med en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse (53 %) sammenlignet med respondenter, der har en lavere uddannelse (43 %). Ydermere har respondenter, der identificerer sig som del af det danske mindretal, i mindre omfang brugt hjemmesider og rådgivning om udvandring til Danmark (2 %) samt ejendomsmægler (15 %) til at øge

deres kendskab til Aabenraa Kommune. Til gengæld har de til dette formål i højere grad indhentet informationer fra egen dansk arbejdsgiver (20 %).

I deres fritekstsvar fremhæver mange respondenter, at de er opvokset i grænseregionen og derfor har lært kommunen at kende igennem regelmæssige besøg i forbindelse med fx indkøbsture, familiebesøg eller fritidsaktiviteter. Flere respondenter påpeger desuden, at de før deres flytning er pendlet til deres arbejde i Aabenraa Kommune, mens andre uddyber, igennem hvilke sociale kontakter de har opnået viden om kommunen før deres tilflytning, herunder tidligere arbejdskolleger og familiemedlemmer. Der er også en del respondenter, der henviser til ophold i kommunen i forbindelse med deres uddannelse i denne sammenhæng.

For at supplere ovenstående resultater blev deltagerne i fokusgrupperne spurgt, hvor de aktivt havde søgt informationer om Aabenraa Kommune, da de begyndte at overveje at flytte hertil. Mens deltagerne generelt havde svært ved at huske, hvordan de præcist havde indhentet informationer i denne periode, nævnte de enkelte relevante kilder. Flere deltagere i alle tre aldersgrupper benyttede sig af online informationskilder, såsom Aabenraa Kommunes hjemmeside samt Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmeside. Mens en deltager i aldersgruppen 31-45 år havde henvendt sig til netop dette regionskontor, havde en anden deltager fra denne gruppe opsøgt kontoret fysisk og fået vejledning der. I forlængelse heraf havde endnu en deltager i alderen 31-45 år sammen med sin partner fået vejledning fra Aabenraa Kommunes Bosætningsteam.

Generelt var der ikke mange deltagere på tværs af de tre gennemførte fokusgrupper, der direkte havde henvendt sig til kommunen for at få flere oplysninger. Dette forhold blev bl.a. diskuteret i fokusgruppen med deltagere i alderen 46-65 år. Her var flere enige i en af deltagernes udsagn om, at man som tysker normalt ikke forestiller sig, at der overhovedet er mulighed for at henvende sig direkte til rådhuset eller kommunen for at modtage information og vejledning.

Derudover kan vi fremhæve, at flere fokusgruppedeltagere i alderen 18-30 år samt 46-65 år beskrev, at de havde henvendt sig til kollegaer, familiemedlemmer og andre bekendte, som havde kendskab til Aabenraa Kommune, for at få mere information. Dette er fint i tråd med de i dette underafsnit beskrevne survey-resultater.

I forlængelse af det ovenstående kan vi også fremhæve, at fokusgruppedeltagerne blev spurgt ind til, hvilke medier Aabenraa Kommune vil kunne anvende for at nå ud til potentielle tyske tilflyttere for at gøre opmærksom på kommunen og dens attraktive muligheder. Mens deltagerne generelt havde svært ved at forholde sig til spørgsmålet, blev det sociale medie Facebook nævnt på tværs af deltagergrupperne. Her giver det mening at supplere med informationer fra en af fokusgrupperne gennemført i Sønderborg Kommune, hvor deltagerne i alderen 18-30 år fremhævede, at de unge voksne især kan fanges på andre sociale medier, såsom TikTok og Instagram. Det blev dog også påpeget i denne gruppe, at det kræver en målrettet indsats at få indhold skubbet ind i brugernes 'feeds' pga. platformenes algoritmer og måde at distribuere indhold på.

4.2. Registeranalysen viser, at Aabenraa Kommune har formået at tiltrække flere småbørnsfamilier med tysk oprindelse

I afsnittet 'Populationen' viste vi, at tyske tilflyttere i stigende grad har hjemmeboende børn. Det tyder på, at tyske børnefamilier eller par, som planlægger at stifte familie, i stigende grad finder det attraktivt

at flytte til Danmark. Figur 14 præsenterer et ekstra resultat fra registeranalysen, som underbygger dette. Analysen ser særskilt på dem, som har små hjemmeboende børn under seks år. Blandt disse er der sket en markant stigning i Aabenraa Kommune. Blandt borgerne med tysk oprindelse har henholdsvis 12,5 % hjemmeboende børn under seks år. Det tal har i de tidligere år været nede at vende på omkring 6-7 %, men er siden 2014 steget – særligt de sidste par år.

Sammenligner vi med resten af Danmark, har det i høj grad handlet om, at Aabenraa Kommune har haft en mindre andel af småbørnsfamilier gennem en årrække, men dette billede har for første gang i 20 år nu ændret sig. Aabenraa har i dag to procentpoint flere småbørnsfamilier end resten af Danmark. Det er bemærkelsesværdigt, at kommunen har set denne eksplosive udvikling samtidig med, at der ikke er sket en nævneværdig stigning i resten af Danmark. Det tyder således på, at Aabenraa Kommune har noget særligt at tilbyde disse familier - kombinationen af den danske børnevenlighed, gode skole- og pasningsmuligheder og nærheden til Tyskland.

Figur 14: Andel af borgere med tysk oprindelse som har hjemmeboende børn under 6 år

Data: Danmarks Statistik

5. Modtagelse

Dette kapitel indeholder analyseresultater, der relaterer sig til spørgsmålet om, hvordan de tyske tilflyttere blev modtaget i Aabenraa Kommune. Der fokuseres primært på de tyske tilflytteres erfaringer med kommunens individuelle tilbud rettet mod tilflyttere samt deres tilfredshed med relevante offentlige instanser, såsom Aabenraa Kommunes Bosætningsteam og Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI).

5.1. Resultater fra survey og fokusgrupper

Ligesom i det forrige kapitel præsenterer vi i de følgende underafsnit resultater fra surveyen og fokusgrupperne i et sammenhængende format. Underafsnittene følger rækkefølgen af spørgsmål relateret til temaet 'modtagelse' i surveyen. Der er ingen resultater fra registeranalysen med betydning for temaet modtagelse.

5.1.1. Manglende kendskab til kommunens tilbud til tilflyttere

Respondenterne fra Aabenraa Kommune blev ifm. surveyen spurgt om deres erfaringer med kommunens tilbud til tilflyttere. Som vi uddyber i det følgende, kan resultaterne generelt opsummeres med, at de adspurgte tyske tilflyttere i høj grad er ubekendte med langt de fleste af de belyste tilbud.

Nedenstående figur 15 viser, hvor stort det manglende kendskab til Aabenraa Kommunes tilbud rettet mod tilflyttere er. Mindst hver anden respondent fra kommunen angiver at være 'slet ikke bekendt med' fem ud af de syv tilbud, de blev bedt om at forholde sig til ifm. surveyen. Nærmere fortalt er det omkring fire ud af fem tilflyttere, som slet ikke kender til Partner Jobmatch eller OplevAabenraa-appen, mens knap tre fjerdedele ikke er blevet opmærksomme på netværksgruppen 'Ny i by' på Facebook eller muligheden for at være med til et velkomstmøde med deltagelse af borgmesteren.

Ser vi på de to mere udbredte tilbud, nemlig velkomstbrevet og informationer for tilflyttere på Aabenraa Kommunes hjemmeside, er der også her en relativt stor andel, nemlig hhv. 42 % og 34 %, der angiver, at de ikke kender til dem.

Resultaterne præsenteret i figur 15 viser også, i hvilket omfang de belyste kommunale tilbud er blevet brugt. I denne sammenhæng er det mest populære tilbud informationer rettet mod tilflyttere på Aabenraa Kommunes hjemmeside, som blev tilgået af i alt 44 % af respondenterne fra kommunen. Derefter modtog og læste 29 % velkomstbrevet fra kommunen, mens 26 % benyttede sig af muligheden for personlig vejledning fra kommunen. I tråd med den forholdsvis store mangel på kendskab til dem, gjorde kun få tyske tilflyttere brug af de øvrige tilbud, såsom netværksgruppen på Facebook (10 %), velkomstmødet (7 %) og OplevAabenraa-appen (4 %).

På baggrund af det ovenstående er et positivt aspekt, at langt de fleste tilflyttere, der har benyttet sig af et af de belyste tilbud, typisk har oplevet det som en hjælp. Andelen af respondenter, der angiver at have haft den modsatte oplevelse, er forholdsvis lille på tværs af alle belyste tilbud for tilflyttere i Aabenraa Kommune.

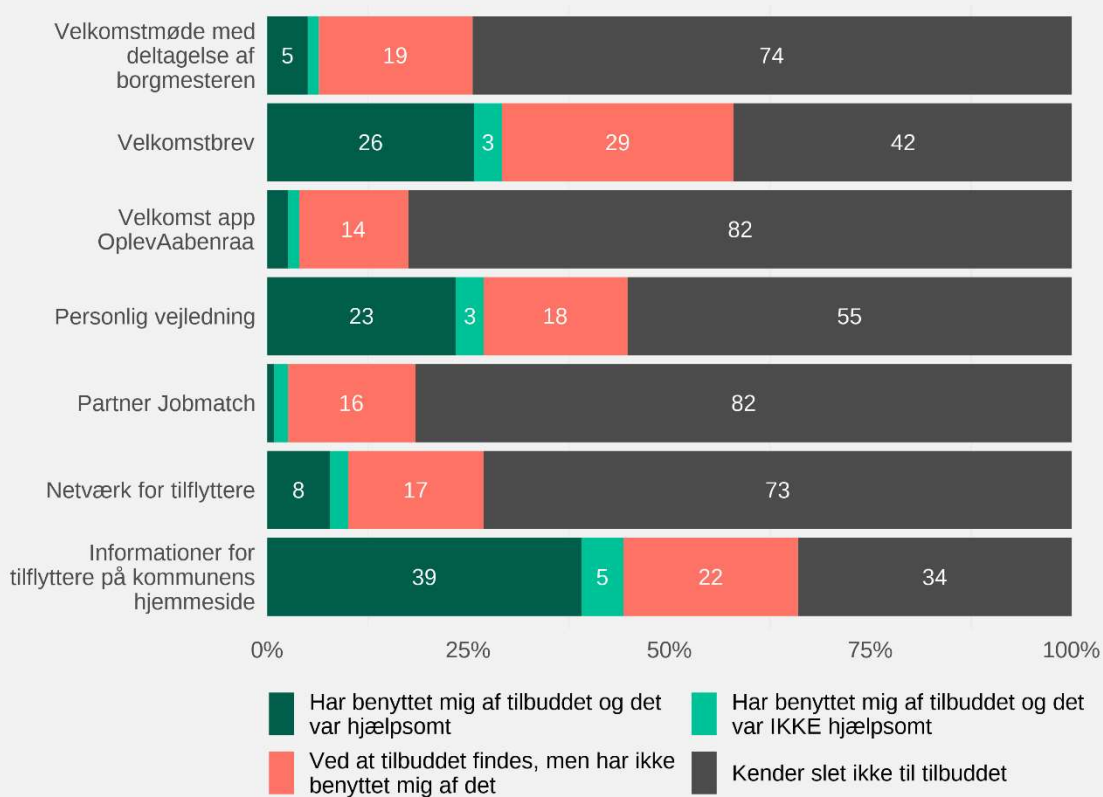
Sammenligner vi resultater fra Aabenraa Kommune med tilsvarende resultater fra surveyen i Sønderborg Kommune, kan vi se, at kendskabet til kommunale tilbud for tilflyttere er lidt større blandt

respondenter fra sidstnævnte kommune. I Sønderborg Kommune er fx det mindst udbredte tilbud, nemlig PartnerJob-ordningen, ukendt for 63 % af respondenter fra kommunen. Samtidig er 50-63 % af disse respondenter ikke bekendte med de fem mindst udbredte af otte tilbud for tilflyttere i Sønderborg Kommune (inklusive PartnerJob-ordningen). De tre mest kendte tilbud i denne kommune er informationer for tilflyttere på kommunens hjemmeside (kendt af 77 %), informationsdagen for mulige jobtilflyttere (kendt af 63 %) samt muligheden for personlig vejledning fra kommunen (kendt af 56 %).

Figur 15: Hvad er dine erfaringer med følgende tilbud fra Aabenraa Kommune?

Procent som har valgt svarmulighed

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar: 576 respondenter.

Vores analyse af forskellige segmenter blandt respondenter fra Aabenraa Kommune viser, at det i særlig grad er tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune med ankomstår i 2022 eller 2023, samt dem med arbejdsplads i Tyskland, der har benyttet sig af informationer for tilflyttere på kommunens hjemmeside. Det samme gælder også i høj grad for respondenter fra Aabenraa Kommune, der er ældre end 65 år. Den sidstnævnte gruppe benytter sig derudover i større omfang end yngre tilflyttere af muligheden for personlig vejledning fra kommunen, hvilket formentlig hænger sammen med, at mange er pensioneret og dermed har nemmere ved at finde tiden til kontakten med kommunen i hverdagen. En anden mulig forklaring er en præference for mellem menneskelig vejledning frem for 'digital selv-hjælp' blandt de ældre.

Endnu et iøjnefaldende resultat er, at kendskabet til netværksgruppen 'Ny i by' på Facebook er særlig stor blandt adspurgte tyske tilflyttere, der er kommet til fra delstaten Hamborg (43 %). Mens der ikke er en umiddelbar forklaring herpå, er det noget som Aabenraa Kommune kan undersøge nærmere.

Endelig har respondenter, som angiver at tilhøre det danske mindretal, i mindre grad benyttet sig af de belyste kommunale tilbud, især med hensyn til informationer for tilflyttere på kommunens hjemmeside (25 %) samt kommunens velkomstbrev (17 %). Det giver god mening, da denne gruppe formentlig har mindre behov for vejledende informationer grundet bl.a. deres forudgående kendskab til kommunen eller Sønderjylland samt danske sprogkompetencer, der gør dem i stand til at finde relevante informationer andre steder.

Respondenter af surveyen fik ikke mulighed for at kommentere på spørgsmålet vedr. deres erfaringer med kommunens tilbud rettet mod tilflyttere. Dermed er det kun muligt at gisne om årsagerne for den relativt store mangel på kendskab til disse tilbud. En mulig forklaring er tyskernes tidligere nævnte antagelse om, at det ikke er muligt at henvende sig direkte til en kommune for at få hjælp. En anden vigtig faktor i denne sammenhæng er et eventuelt fravær af behovet for at få hjælp fra kommunens side. Det er fx muligt, at mange af de adspurgte tilflyttere har henvendt sig til naboer eller kollegaer i tilfælde af udfordringer eller problemer, som de belyste tilbud ellers vil have kunnet hjælpe med. Samtidigt kan det samme selvfølgelig gælde for tilflyttere, der ikke har benyttet sig af tilbuddene, selvom de er blevet opmærksomme på dem. Der er således tegn på, at Aabenraa Kommune kan og bør gøre mere for at øge kendskabet til sine ydelser med fokus på tilflyttere.

Udsagn fra fokusgrupperne bekræfter udfordringerne belyst i det ovenstående. I fokusgruppen i Aabenraa med deltagere i alderen 18-30-år, var der flere deltagere, som fortalte, at de ikke havde modtaget en 'velkomstpakke' med informationer fra kommunen, der gør opmærksom på muligheden for vejledning, kulturelle tilbud, idrætsmuligheder m.m. På samme måde udtrykte flere deltagere i fokusgrupperne med de 31-45-årige, at de ikke havde hørt om de fleste af Aabenraa Kommunes tilbud til tilflyttere før deres deltagelse i vores undersøgelse. Dette billede blev bl.a. bekræftet ved, at deltagere i alderen 18-30 år samt 31-45 år fx fremhævede trin-for-trin-vejledninger for nytilkomne tilflyttere samt online fritids- og kulturkalender, da de blev spurgt, hvilke nye initiativer Aabenraa Kommune kunne tage ind til støtte for tilflyttere. Pointen er nemlig, at disse ydelser allerede tilbydes af kommunen.

Til trods for at deltagere på tværs af alle fokusgrupper havde begrænset kendskab til kommunens tilbud for tilflyttere, svarede deltagerne positivt på spørgsmålet om, hvor godt tilfredse de er med støtten fra kommunens side. En kvindelig deltager i aldersgruppen 31-45 år fra Aabenraa Kommune fremhævede fx Facebookgruppen 'Ny i by' som et godt initiativ, der kan hjælpe tilflyttere med at finde sociale kontakter og generelt fremme integration. I fokusgruppen med de 18-30-årige blev Aabenraa Kommunes Borgerservice beskrevet som hjælpsom, mens en anden fokusgruppedeltager i alderen 31-45 år havde været glad for at modtage 'velkomstpakken', selvom hun ikke endte med at benytte sig af inkluderede informationer i større omfang. Generelt var der i alle tre afholdte fokusgrupper enighed om, at Aabenraa Kommune tilbyder enkel og effektiv hjælp, når der er behov for det.

5.1.2. Generel tilfredshed med offentlige myndigheder og tilbud i kommunen

I forbindelse med surveyen skulle respondenterne også forholde sig til, hvor tilfredse de er med andre offentlige instanser og tilbud, som de kunne forventes at have været i kontakt med som tilflyttere og

borgere generelt. Enkelte af disse offentlige tilbud, nemlig modtagerklasser og pladsanvisningen, har kun relevans for respondenter med børn.

De tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune er generelt tilfredse med de offentlige myndigheder og tilbud, de blev bedt om at forholde sig til i surveyen. Der er især tre af dem, hvor der er tale om en høj grad af tilfredshed. Således angiver fire ud af fem respondenter, at de er tilfredse med Aabenraa Kommunes Borgerservice, som vist i figur 16. Dernæst er mere end hver anden respondent tilfreds med ydelserne fra hhv. SKAT og SIRI.

I de tilfælde hvor andelen af tilfredse respondenter er mindre, fx mht. modtagerklasser (10 %), pladsanvisningen (14 %), Region Sønderjylland-Schleswigs Infocenter (23 %) og Udbetaling Danmark (29 %), skyldes det ikke et højt niveau af tilfredshed. Årsagen er nærmere, at de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune i høj grad markerer, at de enten er ubekendte med disse offentlige myndigheder og tilbud eller ikke oplever dem som relevante. Med 9 % er fx den højeste andel respondenter utilfredse med SKAT. Samtidig er der mellem 5-32 % af respondenter, der angiver at være hverken tilfredse eller utilfredse med de belyste offentlige myndigheder og tilbud.

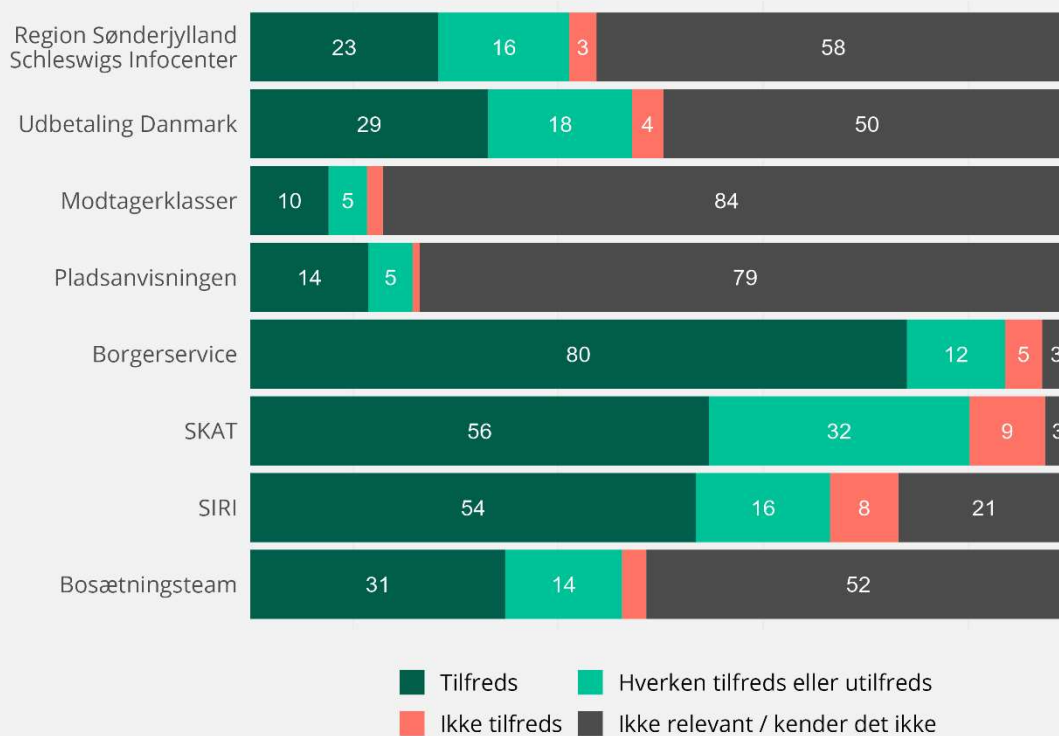
Et mere specifikt resultat, som vi vil understrege her, er den forholdsvis store andel af respondenter, som har angivet 'ikke relevant / kender det ikke' ifm. Aabenraa Kommunes Bosætningsteam. Her er der tale om lidt over halvdelen af respondenterne (52 %). Det kan ikke afgøres, i hvor høj grad denne gruppe aldrig har hørt om Aabenraa Kommunes Bosætningsteam før eller oplever den som ikke relevant, fx fordi bosætning eller jobsøgning lykkedes uden hjælp herfra. Ikke desto mindre bør det være et opmærksomhedspunkt for kommunen. Knap en tredjedel af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune er tilfredse med kommunens Bosætningsteam, mens 14 % er hverken tilfredse eller utilfredse, og kun 3 % er utilfredse.

Sammenligner vi ovenstående resultater med dem fra surveyen blandt respondenter fra Sønderborg Kommune, er der kun enkelte markante forskelle. Således er sidstnævnte respondenter i højere grad tilfredse med SIRI (64 % versus 54 %) samt kommunens Tilflytterservice (43 % sammenlignet med 31 % i Aabenraa Kommune, der er tilfredse med det kommunale Bosætningsteam). Andelen af respondenter, der hverken er tilfredse eller utilfredse med disse instanser, er næsten lige store i begge kommuner med forskelle på maks. 4 procentpoint. Dermed er der flere i Aabenraa Kommune (21 %), der enten ikke kender til det kommunale Bosætningsteam eller ikke oplever det som relevant, end det er tilfældet for respondenter i Sønderborg Kommune mht. den kommunale Tilflytterservice der (38 %). En mulig forklaring på den beskrevne forskel er den større andel pendlere blandt respondenterne fra Aabenraa Kommune, der måske i højere grad har benyttet sig af rådgivning fra fx Skatteforvaltningen (SKAT) eller den kommunale Borgerservice i stedet for at være i kontakt med Aabenraa Kommunes Bosætningsteam. Et argument imod denne forklaring er dog, at der ikke er en større andel af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, der tilsyneladende er bekendte med eller finder Region Sønderjylland-Schleswigs Infocenter, som bl.a. fokuserer på grænsependlere, relevant.

Figur 16: Hvor tilfreds er du med de følgende offentlige myndigheder og kommunale tilbud?

Procent som har valgt svarmulighed

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Ser vi på, hvordan forskellige undergrupper af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune har besvaret det foreliggende spørgsmål, er der flere markante afvigelser. Vi kan fx fremhæve, at unge respondenter i alderen 18-25 år i lidt større omfang er utilfredse med hhv. SIRI (15 %), SKAT (11 %) samt Aabenraa Kommunes Borgerservice (11 %) end ældre segmenter (de tilsvarende andele blandt de 26-65-årige samt respondenterne over 65 år er 3-9 %).

Der er også markante forskelle, når vi deler respondenter op ift. deres ankomstår. Respondenter, der har bosat sig i Aabenraa Kommune siden 2022, er i langt større omfang tilfredse med SIRI (73 %) end dem, der er flyttet til kommunen tidligere (43 %). Førstnævnte segment er også mere tilfredse med Aabenraa Kommunes Bosætningsteam end sidstnævnte (38 % versus 26 %). Der er dog en sandsynlig forklaring på dette forhold, der har at gøre med tidsperspektivet. Bosætningen af de tilflyttere, der er kommet til før 2022, ligger længere tilbage i tid, og respondenterne i denne gruppe har måske sværere ved at huske deres interaktioner med de belyste instanser. Det underbygges af, at sidstnævnte segment i større grad har valgt svarmuligheden 'ikke relevant / kender det ikke' mht. SIRI og kommunens Bosætningsteam. Omvendt er nemlig både kendskab til og tilfredshed med Udbetaling Danmark større blandt adspurgte tyske tilflyttere, der har bosat sig før 2022, mens de seneste tilflyttere måske i mindre grad har haft berøring med denne myndighed indtil nu.

Når vi ser på respondenter, opdelt efter i hvilken delstat de havde deres sidste bopæl i Tyskland, er det i høj grad tyske tilflyttere med rødder i Nordrhein-Westfalen, der er tilfredse med Aabenraa

Kommunes Borgerservice (90 %) og Region Sønderjylland Schleswigs Infocenter (33 %). Samtidig er det i større omfang respondenter med tidligere bopæl i Niedersachsen, der er tilfredse med hhv. SIRI (71 %) og SKAT (65 %).

Ydermere kan vi påpege, at 61 % af respondenter med arbejdsplads i Tyskland er tilfredse med SIRI, sammenlignet med 44 % der arbejder i Danmark. Førstnævnte gruppe er også i højere grad tilfreds med Aabenraa Kommunes Bosætningsteam (44 %) end sidstnævnte (21 %). En mulig forklaring er, at respondenter med arbejdsplads i Danmark i mindre grad har behov for vejledning fra disse instanser, og i stedet for i større grad benytter sig af hjælp og oplysninger fra kollegaer. Det blev i hvert fald bekræftet af udsagn i flere fokusgrupper og understøttes af, at sidstnævnte segment i større omfang angiver 'ikke relevant / kender det ikke' ifm. henholdsvis SIRI og kommunens Bosætningsteam.

Vi kan tilføje, at respondenter med arbejdsplads i Danmark i større omfang er tilfredse med Udbetaling Danmark (37 % versus 26 %). Det skyldes delvist, at denne offentlige instans angives som mindre relevant eller ubekendt af en større andel af respondenter, der arbejder i Tyskland – måske fordi disse tilflyttere i højere grad er i kontakt med andre myndigheder grundet særlige regler for social sikring for arbejdstagere med bopæl i Danmark og arbejde i udlandet.

Endelig er der en større andel respondenter, der identificerer sig som en del af det danske mindretal, som angiver at være tilfreds med Udbetaling Danmark (46 %) og Pladsanvisningen (26 %), sammenlignet med resten af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. Samtidig er førstnævnte segment mere utilfreds med SIRI (16 %) samt kommunens Borgerservice (12%).

I fokusgrupperne blev der ikke spurgt direkte til de belyste offentlige myndigheder og tilbud. De blev dog ofte nævnt af deltagere ifm. spørgsmålet om, hvilke problemer og udfordringer man møder umiddelbart efter, man som tilflytter har bosat sig i Aabenraa Kommune. Flere deltagere i alderen 18-30 år samt 31-45 år fremhævede i denne sammenhæng, at det er forholdsvist nemt at finde oplysninger om administrative krav, fx vedrørende CPR-nummer, opholdstilladelse og MitID, på Borger.dk eller hjemmesider fra SIRI og Aabenraa Kommune. De sagde dog samtidigt, at det ikke altid var tydeligt for dem, i hvilken kronologisk rækkefølge de forskellige krav bedst opfyldes. En deltager i fokusgruppen for de 18-30-årige understregede bl.a., at Aabenraa Kommunes hjemmeside ikke i tilstrækkelig grad bød på hjælp ifm. den problemstilling.

Derudover beskrev deltagere i alle tre fokusgrupper gennemført i kommunen, at de har haft udfordringer ifm. ansøgningen om enten NemID eller MitID. Deltagere i alderen 18-30 år og 31-45 år beskrev fx, at de enten havde fået modstridende vejledning fra Aabenraa Kommunes Borgerservice eller oplevede en længere ventetid end forventet ifm. ansøgningen. I nogle tilfælde betød den længere ventetid bl.a. udfordringer for deltagerne ifm. med kravet om at få omregistreret egne biler indført fra Tyskland.

Der var på tværs af fokusgrupperne også bred enighed om, at skattereglerne kan være svære at gennemskue, især når man er pendler. Derfor giver det også mening, at flere fokusgruppedeltagere har valgt at betale en privat advokat eller bogholder for at hjælpe med bl.a. boligkøb og personlige skatteforhold.

Derudover nævnte enkelte deltagere i alderen 18-30 år, at de havde haft problemer med at få oprettet en dansk bankkonto. Det var en kilde til frustration, da de fik at vide, at en bankkonto kræver dansk bopæl, opholdstilladelse og et arbejde – alt imens indgåelse af en arbejdskontrakt også krævede, at

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

deltagerne kunne oplyse en dansk bankkonto som deres NemKonto. I sammenhæng med de andre problemer, der blev beskrevet i det ovenstående, efterlyste deltagere i alderen 18-30 år i højere grad personlig vejledning, fx fra kommunens side. Da de blev spurgt, hvorvidt de tidligere havde henvendt sig til fx Aabenraa Kommunes Bosætningsteam, svarede de dog, at de ikke kendte til denne mulighed.

6. Fastholdelse

Dette kapitel fokuserer på, hvor godt de tyske tilflyttere trives i Aabenraa Kommune, da en høj grad af trivsel må antages at reducere sandsynligheden for en eventuel fraflytning. Vi retter dermed blikket mod bl.a. de aspekter, der er vigtige for, at de tyske tilflytteres hverdag fungerer godt, samt de faktorer der bidrager positivt eller negativt til deres trivsel.

6.1. Resultater fra survey og fokusgrupper

I stil med de foregående kapitler præsenterer vi i de følgende underafsnit resultater fra surveyen og fokusgrupperne i sammenhængende form. Underafsnittene følger også her rækkefølgen af spørgsmål relateret til fastholdelse i surveyen. Resultater fra registeranalysen med betydning for temaet 'fastholdelse' præsenteres i afsnit 6.3.

6.1.1. Indkøbsmuligheder, kort vej til arbejde og mulighed for at lære dansk er særdeles vigtige for en god hverdag

I forbindelse med surveyen skulle de tyske tilflyttere vælge de tre vigtigste faktorer for en velfungerende hverdag blandt en række svarmuligheder. Næsten halvdelen af respondenterne fremhæver i denne sammenhæng indkøbsmuligheder, mens omkring fire ud af ti respondenter understreger vigtigheden af at bo forholdsvis tæt på deres arbejdsplads – se figur 17. En næsten lige så stor andel angiver muligheden for at lære dansk som særlig vigtig for en god hverdag i Aabenraa Kommune. I lidt mindre omfang fremhæver respondenter hhv. adgang til lægehjælp (35 %), skoler eller børnepasnings-tilbud (32 %) samt mulighed for at dyrke egne interesser og hobbies (28 %) som vigtige faktorer i denne sammenhæng.

Mens de fleste respondenter formentlig ikke ville afvise vigtigheden af de øvrige faktorer, er der ikke mere end en fjerdedel, der betragter hhv. muligheden for at lære nye mennesker at kende (24 %), adgang til offentlig transport (17 %) eller kulturtilbud (9 %) som værende blandt de vigtigste faktorer.

Sammenligner vi ovenstående svarmønstre med resultater fra surveyen blandt tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune, er der enkelte forskelle. Mest markant er der en højere andel respondenter i Aabenraa Kommune, som angiver kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads som særlig vigtig (41 % versus 30 %), hvilket formentlig hænger sammen med, at andelen af grænsependlere er mindre i Sønderborg Kommune.

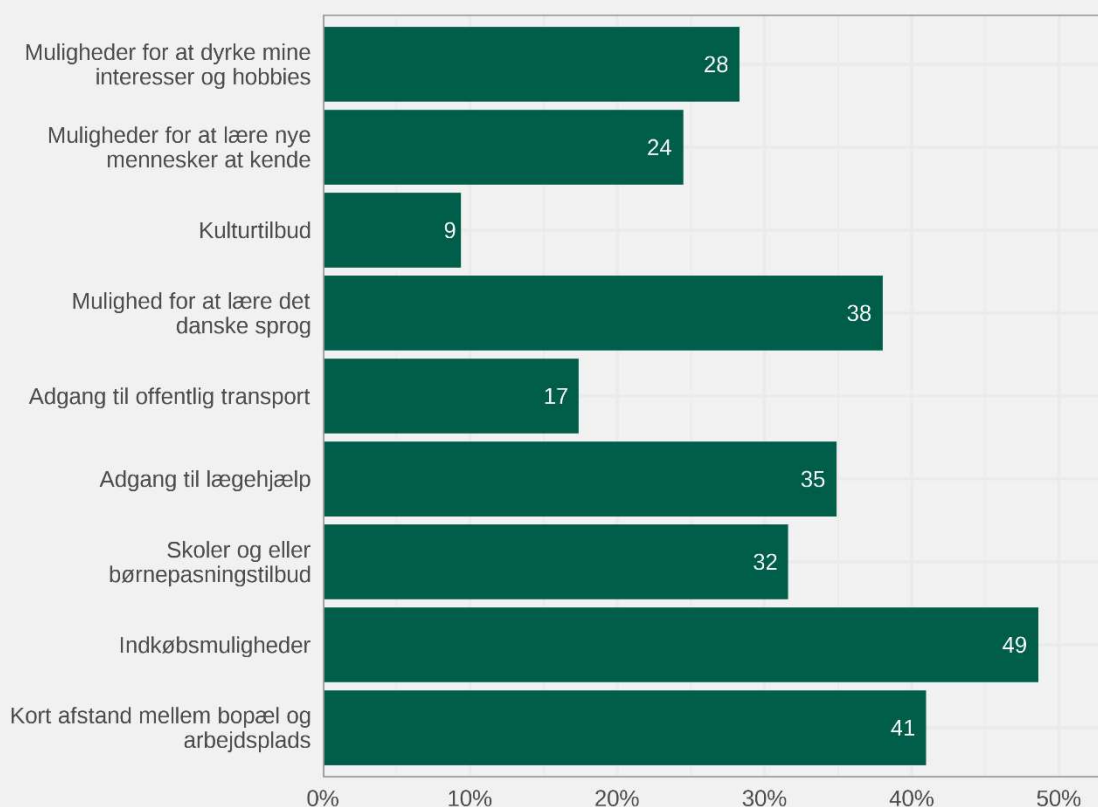
Derudover kan vi påpege, at de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune i højere grad oplever muligheden for at lære nye mennesker at kende (30 %) samt have adgang til kulturelle tilbud (20 %) som særligt vigtig i forhold til respondenter fra Aabenraa Kommune (hhv. 24 % og 9 %). En delvis forklaring herpå kan måske være, at de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune bor lidt længere væk fra grænsen. De har dermed i mindre grad mulighed for at se familie og venner i Tyskland eller for at deltage i kulturelle arrangementer der. Omvendt kan den større del af grænsependlere i Aabenraa Kommune forventes at have kollegaer og andre sociale kontakter syd for den dansk-tyske grænse, hvilket kan mindske deres behov for at danne nye sociale bånd i kommunen.

Endeligt kan vi tilføje, at de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune i større omfang fremhæver muligheden for at dyrke egne interesser og hobbies end respondenter fra Aabenraa Kommune (34 % versus 28 %).

Figur 17: Hvilke faktorer er de vigtigste for, at din hverdag fungerer godt?

Procent som har markeret svarmulighed. Op til tre muligheder kunne markeres

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Analysen af forskellige segmenter af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune viser bl.a., at respondenter over 65 år i højere grad end yngre respondenter understreger vigtigheden af at kunne lære nye mennesker at kende samt have mulighed for at lære dansk som særligt vigtige faktorer for, at deres hverdag i kommunen fungerer godt. Muligheden for at lære dansk fremhæves ligeledes i særlig grad af nyere tilflyttere (ankomstår 2022 eller 2023), sammenlignet med dem der har bosat sig før. En delvis forklaring herpå er dog, at de tilflyttere, som har boet i kommunen i længere tid, må forventes allerede at have lært dansk til en vis grad. Endnu en interessant forskel er, at sidstnævnte undergruppe i højere grad sætter pris på kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads, hvilket kan tyde på, at de tyske tilflyttere, som har bosat sig siden 2022, i større omfang accepterer lidt længere transporttid til arbejde som betingelse for at kunne bo i Aabenraa Kommune.

Lidt overraskende er muligheden for at tilegne sig det danske sprog også i høj grad vigtigt for respondenter med arbejde i Tyskland (44 %). Disse respondenter kan ellers forventes at have et mindre

behov for dansk kundskaber i hverdagen. Fordelt på oprindelse i forskellige delstater er det tilflyttere fra Slesvig-Holsten, der i mindst omfang markerer muligheden for at lære dansk som en vigtig faktor, hvilket måske hænger sammen med, at de er vant til at færdes i grænseområdet og også har gjort det uden at kunne dansk før deres tilflytning. Dette segment understreger også i særlig stort omfang en kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads for at være særdeles vigtig, mens respondenter med en fortid i Niedersachsen i høj grad understreger adgang til lægehjælp.

Ikke overraskende angiver respondenter tilhørende det danske mindretal i mindre omfang muligheden for at lære dansk som en vigtig faktor for en velfungerende hverdag. Det er dog interessant, at dette segment i højere grad understreger vigtigheden af skoler og pasningstilbud (46%) samt kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads (54 %) i denne sammenhæng.

I deres fritekstsvar angiver de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune især vigtigheden af tre yderligere faktorer for en velfungerende hverdag i kommunen. De understreger muligheden for at kunne bo tæt på naturen, herunder især havet, muligheden for at kunne bo i ro og fred i en mere afslappet kultur samt et godt naboskab.

Udsagn fra de forskellige fokusgrupper kan supplere de ovenstående resultater. I fokusgruppen med de 18-30-årige blev vigtigheden af gode indkøbsmuligheder fremhævet. Erhvervsaktive deltagere i alderen 31-45 år omtalte desuden vigtigheden af gode offentlige transportmuligheder for pendlere. Ydermere blev der efterlyst en højere grad af oplysning om kulturelle aktiviteter og begivenheder i kommunen af enkelte deltagere i alderen 18-30 år samt 31-45 år.

Endelig beskrev deltagere med børn fra Aabenraa Kommune, at kvaliteten af lokale skoler og daginstitutioner er vigtige for dem. Nogle af dem var særlig glæde for at kunne sende deres børn i tyske skoler eller daginstitutioner for at kunne give dem 'en lidt blødere landing' som tysktalende tilflyttere til kommunen. Andre havde bevidst besluttet sig for danske daginstitutioner eller skoler, da de fx var positivt indstillet over for institutionernes tilgang til pædagogik med fokus på tryghed, fællesskab og omsorg.

6.1.2. De tyske tilflyttere trives godt i Aabenraa Kommune

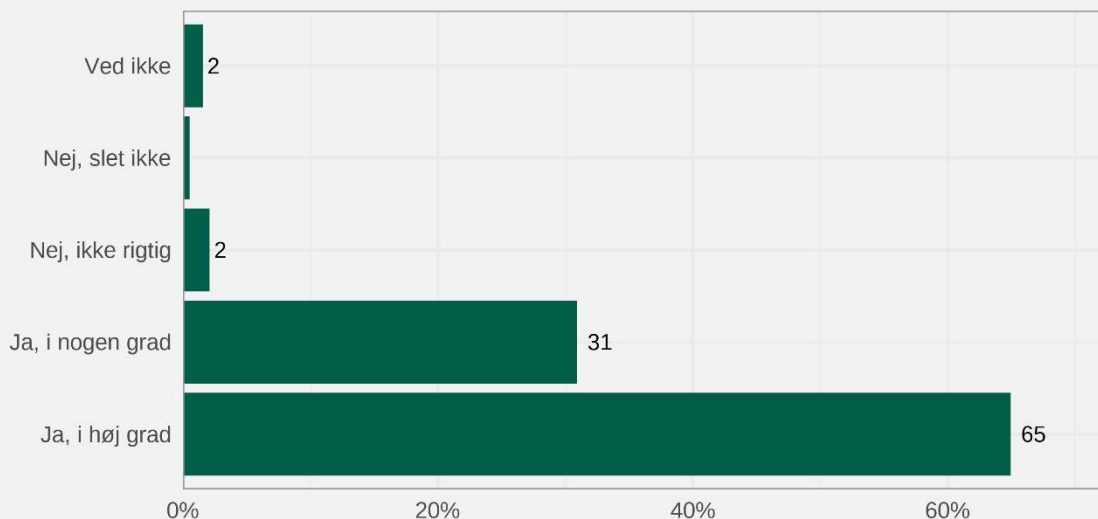
Ifm. surveyen blev de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune også spurgt til, om de trives godt i kommunen. Hertil svarer en overraskende stor andel af respondenter, at de trives særlig godt. Som vist i figur 18, er der nemlig tale om knap to tredjedele af respondenter, som angiver, at trives i høj grad, mens omkring tre ud af ti trives i nogen grad. Dermed er andelen af tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, der ikke trives – enten ikke rigtig eller slet ikke – på cirka 3 % (den resterende andel svarer 'ved ikke eller ønsker ikke at svare').

Billedet er nærmest det samme, når vi sammenligner med Sønderborg Kommune. Her er andelen af respondenter, der trives i høj grad endnu højere og ligger på 76 %, mens en lidt mindre del (22 %) angiver at trives i nogen grad. Også i Sønderborg Kommune er der således kun en ganske lille del af respondenterne, der ikke rigtig eller slet ikke trives.

Figur 18: Trives du godt i Aabenraa Kommune?

Procent som har markeret svarmulighed

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar 576 respondenter.

Blandt de forskellige belyste undergrupper af respondenter fra Aabenraa Kommune er det især de unge tilflyttere i alderen 18-25 år, der angiver kun at trives i nogen grad. Der er tale om 44 % sammenlignet med 26 % af de 26-65-årige og 25 % af de over 65-årige. Vi kan ikke give en specifik forklaring herpå, men det kan bl.a. hænge sammen med den lidt lavere mentale trivsel blandt den unge del af befolkningen generelt.⁸

Endnu et opmærksomhedspunkt er, at tyske tilflyttere bosat i Aabenraa Kommune før 2022 trives lidt mindre godt (i nogen eller høj grad) end de nyere tilflyttere med ankomstår i 2022 eller 2023. Der er desuden enkelte blandt førstnævnte gruppe, der ikke rigtig trives, hvilket ikke gælder for den sidstnævnte gruppe (som heller ikke inkluderer nogen, der slet ikke trives). Her kan en delvis forklaring dog være, at de senest tilkomne tilflyttere stadig drager fordel af, at deres hverdag i Aabenraa Kommune er forholdsvis ny og dermed i højere grad spændende. I forlængelse heraf kan vi tilføje, at trivselsniveauet også er lidt højere blandt respondenter med arbejdsplads i Tyskland, uden at der er åbenlyse forklaringer herpå. Samtidig er trivselsniveauet lidt lavere blandt respondenter tilhørende det danske mindretal. Her er der færre, som trives i høj grad og flere, der trives i nogen grad – måske fordi denne gruppe i lidt mindre grad har oplevet store og spændende forandringer ifm. deres flytning til Aabenraa Kommune.

På baggrund af ovenstående er det relevant at undersøge nærmere, hvad der giver anledning til, at trivselsniveauet generelt er så højt. Resultatet er i hvert fald fint i tråd med udsagn fra fokusgrupperne, hvor deltagerne var enormt positive og fremhævede mange fordele ved at bo i Aabenraa Kommune

⁸ Se fx Sundhedsstyrelsen, (2022). "Det går den forkerte vej med unges sundhed" - <https://sst.dk/da/nyheder/2022/det-gaar-den-forkerte-vej-med-unges-sundhed>

samt Danmark generelt. I de følgende to underafsnit ser vi nærmere på faktorer, der har haft hhv. positiv og negativ indvirkning på de inddragede tilflytteres trivsel.

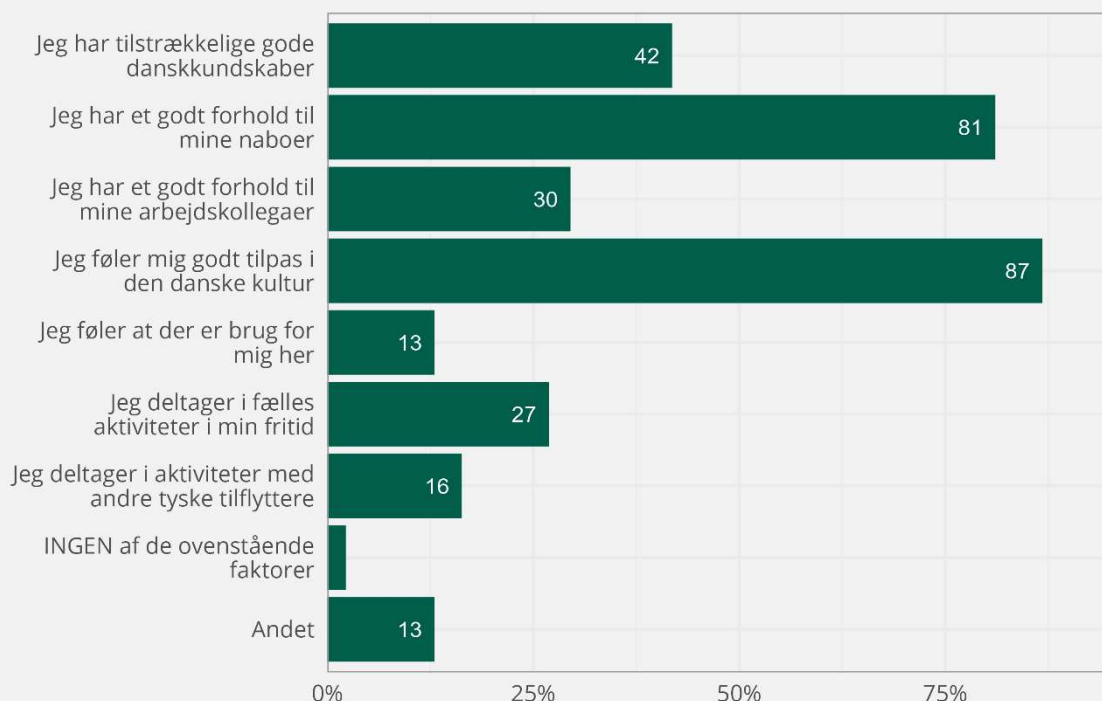
6.1.3. Den gode trivsel skyldes især dansk kultur og gode relationer til naboerne

Ifølge survey-resultaterne er det især to faktorer, der i stort omfang bidrager positivt til de tyske tilflytteres trivsel i Aabenraa Kommune. Således angiver næsten ni ud af ti tilflyttere, at de føler sig godt tilpas i den danske kultur, mens omkring fire ud af ti mener at trives godt pga. gode relationer til deres naboer (se figur 19).

De andre faktorer, som respondenterne kunne forholde sig til, fylder i mindre grad. Således angiver cirka fire ud af ti, at de trives godt pga. deres tilstrækkelig gode danskkundskaber. Dernæst fremhæver under en tredjedel af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune et godt forhold til arbejds-kollegaer eller studiekammerater (30 %) samt deltagelsen i fælles aktiviteter i fritiden (27 %) som positive faktorer. Det er desuden iøjnefaldende, at deltagelsen i aktiviteter med andre tyske tilflyttere kun angives af 16 % af respondenterne som noget, der øger deres trivsel. Ligeledes er der kun 13 %, der angiver oplevelsen af, at der er brug for dem i kommunen i denne sammenhæng.

Figur 19: Hvilke faktorer har bidraget positivt til din trivsel?

Procent som har markeret svarmulighed. Flere muligheder kunne vælges

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Sammenligner vi ovenstående resultater med de tilsvarende fra Sønderborg Kommune, viser der sig kun marginale forskelle. Mest markant angiver respondenter fra sidstnævnte kommune i højere grad betydningen af deltagelsen i fælles aktiviteter i fritiden (38 % versus 27 %) samt deltagelse i aktiviteter med andre tyske tilflyttere (22 % versus 16 %).

Survey-resultaterne for Aabenraa Kommune viser også markante forskelle i svarmønstrene fra forskellige segmenter af de tyske tilflyttere i kommunen. Det er fx især respondenter i alderen 18-25 år, der i særlig grad føler, at der er behov for dem i kommunen (23 %) sammenlignet med dem i aldersgruppen 26-65 år (16 %) og de ældste respondenter over 65 år (4 %). Førstnævnte gruppe deltager også i markant højere grad i fælles aktiviteter med andre tyske tilflyttere og fremhæver i særdeles grad, at de har et godt forhold til arbejdskolleger eller studiekammerater. Mere end hver anden respondent i alderen 18-25 år angiver, at de har tilstrækkelige dansk kundskaber, hvilket kun gælder for 44 % af de 26-65-årige og 28 % af respondenter over 65 år. Samtidig – og i overensstemmelse med livssituationen for de forskellige aldersgrupper – er det især respondenter i den erhvervsaktive alder samt respondenter over 65 år, der fremhæver et godt forhold til deres naboer som en faktor, der bidrager positivt til deres trivsel.

I forhold til sammenligningen af forskellige segmenter blandt de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, er det også iøjnefaldende, at især kvindelige respondenter angiver deres tilstrækkelig gode dansk kundskaber som en positiv faktor, nemlig 47 %, sammenlignet med 34 % af mandlige respondenter. Opdeler vi respondenter efter bopæl, gælder det samme især respondenter, der bor i postnummerdistriktet 6200 Aabenraa, hvilket delvist kan hænge sammen med den forholdsvis korte afstand mellem bopæl og sprogskolen hos AOF Sydjylland i Aabenraa. Mens vores analyse ikke rummer en forklaring herpå, kan vi tilføje at de nyere tyske tilflyttere i mindre omfang har et godt forhold til deres arbejdskolleger eller studiekammerater end dem, der har bosat sig i kommunen før 2022.

Survey-resultaterne viser herudover, at respondenter med fast tilknytning til arbejdsmarkedet i højere grad angiver at trives godt pga. deres tilstrækkelig gode dansk kundskaber (47 %) end dem uden fast tilknytning til arbejdsmarkedet (31 %). Samtidig fremhæver respondenter med arbejdsplads i Tyskland i større omfang et godt forhold til deres naboer (85 %) end dem med arbejdsplads i Danmark (73 %). Her kan det også fremhæves, at sidstnævnte gruppe i markant højere grad angiver at trives pga. et godt forhold til arbejdskolleger og studiekammerater (64 %) end adspurgte tyske tilflyttere med arbejdsplads i Tyskland (11 %). Denne markante forskel kan dog måske forklares med henvisning til karakteren af spørgsmålet. Der spørges nemlig bogstaveligt til, hvilke faktorer der har haft positiv indvirkning på respondenternes trivsel *i kommunen*, og måske har et flertal af respondenter skelnet mellem deres trivsel på arbejdspladsen i Tyskland og trivslen i Aabenraa Kommune.

Endelig angiver respondenter tilhørende det danske mindretal i højere grad, at gode relationer til deres arbejdskolleger (45%) og deltagelse i fælles fritidsaktiviteter (35 %) har haft en positiv effekt på deres trivsel i kommunen. I tråd med tidligere nævnte resultater, fremhæver dette segment desuden i særlig høj grad tilstrækkelige dansk kundskaber som en positiv faktor (80 %) i denne sammenhæng.

I deres fritekstsvar angiver en del af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune øvrige faktorer med positiv indvirkning på deres trivsel. Her nævnes især tæthed på natur og smukke omgivelser, efterfulgt af danskernes åbenhed og venlighed samt den danske kultur med fokus på fællesskab og hygge. I forlængelse heraf angiver flere respondenter, at de nyder den højere grad af ro og afslappethed, som kendetegner deres liv i kommunen.

Flere respondenter fra Aabenraa Kommune understreger derudover vigtigheden af at have adgang til danskundervisning samt at indgå i et mere roligt lokalsamfund, der er kendetegnet af 'mere afslappede mennesker'. Endelig angiver flere af de adspurgte tyske tilflyttere, at de har det godt, fordi deres børn trives i kommunen, og fordi de føler sig velkommen.

Udsagn fra fokusgrupperne bekræfter ovenstående resultater. Deltagere i alle tre fokusgrupper afholdt i Aabenraa Kommune fremhævede bl.a. et godt naboskab, og at de var blevet budt velkommen af deres naboer eller mod forventning havde fået hjælp og støtte fra naboerne helt fra starten af. En deltager i alderen 18-30 år beskrev bl.a., hvordan han havde hilst på og var blevet inviteret indenfor hos alle sine 12 nye naboer. Deltagerne i fokusgruppen med de 31-45-årige var enige i, at naboerne er generelt venlige og bidrager til, at man føler sig velkommen og godt tilpas.

Ydermere beskrev deltagere i alderen 18-30 år samt 46-65 år, hvordan de nyder muligheden for at handle eller slå græs om søndagen, hvilket af forskellige lovmæssige og kulturelle forskelle er mere vanskeligt at gøre i Tyskland. Samtidig blev det understreget på tværs af alle aldersgrupper, at digitaliserede administrative processer, fx i forbindelse med borgerservice, gør hverdagen nemmere for de tyske tilflyttere. Derudover var der blandt de ældste fokusgruppedeltagere flere, der fremhævede muligheden for at lære andre tilflyttere at kende i sprogskolen som noget, der har positiv effekt på deres trivsel, mens de yngste deltagere nævnte mangfoldigheden af koncerter og et godt natteliv i byen Aabenraa i den forbindelse. I forlængelse heraf fremhævede flere fokusgruppedeltagere i alderen 31-45 år, de mange fritidstilbud, fx i form af idrætsforeninger, i Aabenraa Kommune som en positiv faktor.

Endelig var fokusgruppedeltagere med børn generelt glade for de lokale daginstitutioner eller skoler, som blev beskrevet for at være af god kvalitet og med fokus på tryk og omsorg. Mens der var deltagere, der valgte at lade deres børn gå i en dansk børnehave eller skole for en hurtigere integration, fremhævede andre, hvordan de prissætter tilgængeligheden af tyske børnehaver og skoler, fx i lyset af at kunne give deres børn en 'blødere landing' i Aabenraa Kommune.

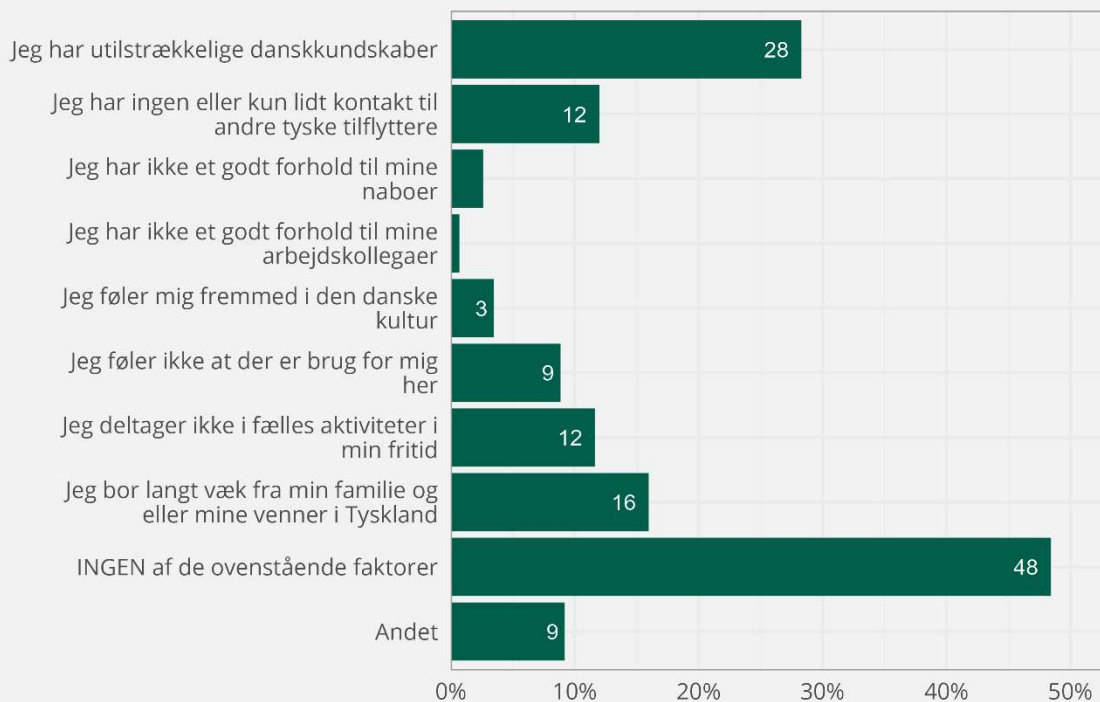
6.1.4. Faktorer med negativ indvirkning på trivseln fylder ikke meget

I forbindelse med surveyen skulle de adspurgte tyske tilflyttere også forholde sig til faktorer, der har haft en negativ indvirkning på deres trivsel. I denne sammenhæng er det mest iøjnefaldende, at næsten hver anden af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune angiver, at ingen af de i surveyen nævnte faktorer har mindsket deres trivsel. Som vist i figur 20 er der samtidig kun forholdsvis små andele af respondenter, der fremhæver en af de angivne faktorer som relevant. I størst omfang fremhæver knap tre ud af ti respondenter, at deres utilstrækkelige danskkundskaber har bidraget til, at de trives mindre i hverdagen. Herefter er det 16 % af respondenter, der tynges af at bo længere væk fra familie og venner i Tyskland, mens 12 % angiver ingen eller begrænset kontakt til andre tyske tilflyttere som en negativ faktor. En lige så stor andel fremhæver desuden manglende deltagelse i sociale aktiviteter i fritiden. Øvrige faktorer, såsom oplevelsen af, at der i kommunen ikke er brug for den enkelte tyske tilflytter, eller at respondenteren føler sig utilpas i den danske kultur, fylder i endnu mindre grad (hhv. 9 % og 3 %).

Figur 20: Hvilke faktorer har bidraget negativt til din trivsel?

Procent som har markeret svarmulighed. Flere muligheder kunne vælges

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Sammenligner vi disse resultater med de tilsvarende fra surveyen blandt tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune, er billedet næsten identisk. Her angiver med 7 % en lidt mindre andel respondenter, at de påvirkes negativt af ingen eller for lidt kontakt til andre tyske tilflyttere. Samtidig føler de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune i lidt mindre omfang, at der ikke er brug for dem i kommunen (6 %). Ellers er det iøjnefaldende, at der er næsten ingen forskel mht. andelen af respondenter i de to kommuner, der mener, at ingen af de nævnte faktorer i surveyen har mindsket deres trivsel (45 % i Sønderborg Kommune, 48 % i Aabenraa Kommune).

Ser vi på svarmønstre fra forskellige undergrupper af de inddragede tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, er der ligeledes kun få interessante afvigelser. Ikke overraskende er det især respondenter bosat siden 2022, der oplever, at deres begrænsede danskundskaber påvirker deres trivsel negativt (37 %). Det samme gælder for dem med arbejde i Tyskland, der har færre muligheder for at lære sproget. Mere iøjnefaldende er det, at hver anden respondent med oprindelse i Slesvig-Holsten angiver, at ingen af de belyste faktorer har haft en negativ indvirkning på deres trivsel, mens især tilflyttere som tidligere har boet længere væk, herunder dem med oprindelse i Nordrhein-Westfalen, påvirkes negativt af den forholdsvis store afstand til familie og venner i Tyskland. Ydermere kan vi tilføje, at den sidstnævnte faktor også fremhæves af hver tredje respondent i alderen 18-25 år sammenlignet med 16 % af de 26-65-årige og 13 % af respondenter over 65 år. Fordelt på disse aldersgrupper er det også

de ældste respondenter, der i størst omfang angiver, at ingen af de nævnte faktorer i surveyen har påvirket deres trivsel negativt.

Endelig angiver respondenter, der tilhører det danske mindretal, i mindre omfang at være negativt påvirket af en for stor afstand til venner og familie, mangel på fælles aktiviteter i fritiden samt utilstrækkelige danskundskaber. Da denne gruppe i mindre grad er udfordret af sprogbarrieren end andre tyske tilflyttere, giver det god mening, at de tilsyneladende også er bedre socialt integreret.

I forbindelse med det foreliggende spørgsmål angiver 9 % af respondenter fra Aabenraa Kommune, at yderligere faktorer har haft en negativ indvirkning på deres trivsel. I deres fritekstsvar uddyber de dog primært, hvorfor de har udfordringer med at tilegne sig det danske sprog. Blandt disse forklaringer er fx, at det er svært at forstå den sønderjyske dialekt, og at de lokale er gode til at tale tysk. Herefter nævner seks respondenter, at det er svært at finde arbejde i eller omkring kommunen. Derudover påpeger fem respondenter en negativ indstilling over for de tyske tilflyttere som en negativ faktor.

I fokusgrupperne blev ovenstående resultater bekræftet, mens andre aspekter, der kan mindske de tyske tilflytteres trivsel, også blev diskuteret. Næsten halvdelen af deltagerne i alle tre fokusgrupper gennemført i Aabenraa Kommune angav at arbejde i Tyskland eller for en tysk virksomhed hjemmefra. Det giver derfor god mening, at flere af dem fremhævede grænsekontrollen som noget, der påvirker deres trivsel i hverdagen negativt.

Med hensyn til sprogbarrieren bekræftede deltagere på tværs af alle tre fokusgrupper, at det kan være svært at lære dansk. Ud over den sønderjyske dialekt, som generelt blev nævnt i denne sammenhæng, påpegede en enkelt deltager i alderen 46-65 år ustruktureret undervisning i sprogskolen som faktor – herunder gentagne udskiftning af lærere på de enkelte hold. I forlængelse heraf nævnte flere deltagere i alderen 31-45 år, at afstanden til sprogskolen i Aabenraa er stor, når man ikke bor i byen. Samtidig var der enighed om i fokusgrupperne med de 18-30-årige samt 31-45-årige, at de danske borgere i Aabenraa Kommune reagerer positivt, når de tyske tilflyttere forsøger at tale dansk. En deltager i den yngste aldersgruppe beskrev fx, at danskerne virker mere parate til at hjælpe, når man prøver at tale dansk. En af deltagerne i alderen 31-45 år understregede, at det hænger sammen med viljen til at integrere sig. Hun sagde, at man godt kan klare sig på tysk, men at det tydeligvis fremmer relationen med danskerne, når de tyske tilflyttere viser, at de prøver at lære det danske sprog.

En anden faktor, der blev fremhævet under fokusgrupperne med de 18-30-årige og de 31-45-årige, er udfordringer med at blive socialt integreret som tilflytter. I denne sammenhæng beskrev en af de yngre deltagere fx, at det kan være svært at komme i kontakt med andre i aldersgruppen 25-35 år. Hun uddybede, at hun prøver at orientere sig ift. relevante fælles aktiviteter vha. opslagstavlen på biblioteket. I fokusgruppen med de 18-30-årige var der ligeledes en anden deltager, der efterlyste flere fællesskaber og aktiviteter, såsom koncerter, for unge voksne. Samtidig beskrev en deltager i alderen 31-45 år, at hun i en del år forgæves prøvede at opbygge sociale relationer i kommunen og derfor havde overvejet at flytte væk. For at komme i kontakt med andre tilflyttere, havde hun bl.a. orienteret sig om planlagte aktiviteter i netværksgruppen af Aabenraa Kommunes Bosætningsteam på Facebook ('Ny i by'). Hun beskrev dog, at aktiviteterne ofte enten ikke blev til noget, eller ikke var rettet mod hendes aldersgruppe.

Det er også relevant at påpege, at udfordringer med at finde arbejde ikke fyldte særlig meget i fokusgrupperne. Enkelte deltagere på tværs af aldersgrupperne påpegede i denne sammenhæng, at de ikke kan få deres uddannelse fra Tyskland anerkendt, eller at de i længere tid har søgt arbejde forgæves. Mens manglende jobmuligheder generelt ikke blev fremhævet i fokusgrupperne, skal vi dog også minde om, at næsten halvdelen af deltagerne var grænsependlere eller arbejdede hjemmefra for en arbejdsgiver i Tyskland.

Endelig kan vi fremhæve, at der i fokusgruppen med de 31-45-årige blev talt kritisk om grupper af tyske tilflyttere, der under og efter Corona-pandemien blev tiltrukket af bl.a. mindre restriktive restriktioner for uvaccinerede sammenlignet med Tyskland og muligheden for hjemmeundervisning i Danmark. Enkelte deltagere betegnede denne gruppe som "Corona-flygtninge" og kritiserede, at de typisk ikke lærer det danske sprog eller ønsker at integrere sig. I fokusgruppen med denne aldersgruppe blev der i denne sammenhæng givet udtryk for, at det potentielt kan være en negativ faktor, hvis der kommer for mange tyske tilflyttere, der vil have gavn af fordelene ved at bo i Danmark uden at gøre noget aktivt for deres integration.

For at perspektivere dette resultat kan vi tilføje, at der var en enkelt deltager i alderen 18-30 år samt flere i alderen 46-65 år, der fx nævnte indførelsen af øgede vaccinationskrav som hypotetiske grunde til at overveje en fraflytning. Det kan være, at deres udsagn har bidraget til, at andre deltagere i de samme fokusgrupper ikke ønskede at dele eventuelle lignende kritiske tanker som dem beskrevet i det ovenstående. Uanset dette forbehold fortalte de deltagere, der bl.a. havde fravalgt Tyskland pga. skrappe vaccinationskrav, at de havde planer om at lære dansk og gerne ville integrere sig. Denne observation er også fint i tråd med det faktum, at en forholdsvis stor andel af survey-respondenterne, der bl.a. er blevet motiveret til at forlade Tyskland pga. utilfredshed med den politiske ledelse, angiver muligheden for at lære dansk som vigtig for deres hverdag ifm. deres besvarelser.

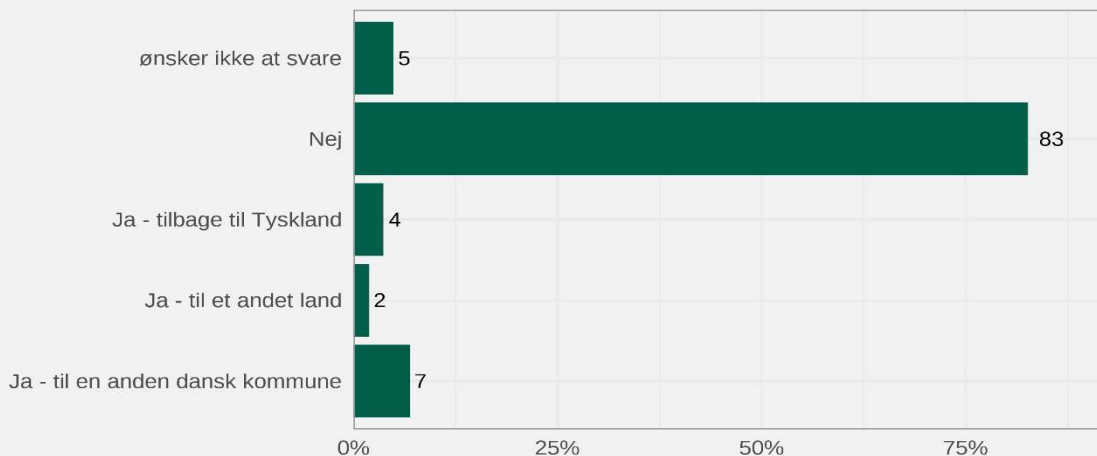
6.1.5. Få tyske tilflyttere har overvejet en fraflytning

I tråd med den store andel af adspurgte tyske tilflyttere, der angiver at trives i høj grad i Aabenraa Kommune, er der også kun en relativt lille andel, der har overvejet at flytte væk. Som vist i figur 21 har i alt 13% tænkt over en eventuel fraflytning. Det dækker over 7 %, der har reflekteret over en mulig flytning til en anden dansk kommune, 4 % som har overvejet at flytte tilbage til Tyskland, og 2 % der har overvejet at flytte til et andet land.

Figur 21: Har du overvejet at flytte væk fra Aabenraa Kommune?

Procent som har markeret svarmulighed

Data: Survey gennemført af Teknologisk Institut. Svar fra 576 respondenter.

Når vi sammenligner ovenstående resultaterne med dem fra surveyen blandt tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune, er billedet næsten identisk. Der er ligeledes 83 % af respondenter fra Sønderborg, som ikke har reflekteret over en mulig fraflytning, og, som i Aabenraa Kommune, i alt 13 % der har tænkt på at flytte til en anden dansk kommune, Tyskland eller et andet land.

Ifm. deres survey-besvarelser angiver især unge respondenter under 26 år, at de har overvejet at flytte væk fra Aabenraa Kommune (32 % til en anden dansk kommune, 4 % til et andet land og 4 % tilbage til Tyskland). Det er dermed en markant højere andel end hos de 26-65-årige (i alt 13 %) og over 65-årige (i alt 7 %). Samtidig er dette resultat ikke særlig overraskende, da unge generelt har en højere mobilitet ifm. uddannelses- og karrierevalg.

Det er ellers i højere grad tyske tilflyttere, som er ankommet før 2022, der har overvejet en fraflytning. Det giver dog mening, da forholdsvis nyankomne kan forventes at være optaget af at etablere sig på deres nye bopæl frem for at være optaget af tanker om at flytte væk igen.

Derudover ser vi bl.a., at respondenter med arbejde i Danmark i større omfang enten har overvejet at flytte til en anden kommune (12 %) eller tilbage til Tyskland (5 %) end dem med arbejdsplads i Tyskland (hhv. 2 % og 1 %). Endelig er det også interessant, at det i højere grad er tilflyttere med bopæl indenfor postnummerdistriktet 6200 Aabenraa, der har overvejet en fraflytning (i alt 20 %) sammenlignet med respondenter, der bor andetsteds i Aabenraa Kommune (i alt 11 %).

Vi kan tilføje, at tyske tilflyttere, der indgår i det danske mindretal, i lidt mindre omfang har angivet ikke at have overvejet en fraflytning (75 %). Det skyldes dog primært, at hver tiende i denne gruppe ikke har ønsket at svare på spørgsmålet. Dermed har samlet set 15 % af respondenter tilhørende det danske mindretal svaret, at de har overvejet at flytte væk fra Aabenraa Kommune, herunder 8 % til en anden dansk kommune og 7 % til Tyskland eller et andet land.

Alle respondenter, der havde overvejet en fraflytning, blev opfordret til at beskrive hvorfor. Der er i alt otte af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, der nævner manglende jobmuligheder som årsag. Et lige så stort antal henviser til, at andre kommuner – herunder Sønderborg Kommune – også er attraktive bopæle. Mens syv respondenter angiver, at en fraflytning kan blive nødvendig ifm. den uddannelse, de ønsker at tage, understreger seks respondenter, at de oplever diskrimination mod tyskere som en relevant faktor.

Under fokusgrupperne blev deltagerne spurgt, hvad der kunne få dem til at overveje en fraflytning i fremtiden. De havde generelt svært ved at forholde sig til spørgsmålet. Blandt deltagerne i alderen 18-30 år samt 31-45 år blev det dog bl.a. nævnt, at en motivation til at flytte tilbage til Tyskland kunne være en tilbagegang mht. digitaliseringen i Danmark. Det ville jf. fokusgruppemedtagerne fx sige, at mobildækningen, adgang til og hastighed af internetforbindelser samt muligheder for online selvbetjening i det offentlige ville blive dårligere. En enkelt mandlig deltager i fokusgruppen med de 18-30-årige fremhævede desuden indføringen af skolepligt, mens flere deltagerne i alderen 46-65 år var enige med ham i, at indførelsen af en vaccinationspligt – fx ifm. Corona – ville være en grund til at forlade Danmark. Andre deltagerne blandt de 18-30-årige påpegede manglende uddannelsesmuligheder i Aabenraa Kommune som en motivation til at flytte til en anden dansk kommune.

Både de 18-30-årige og de 31-45-årige deltagerne i fokusgrupperne i Aabenraa Kommune talte om forholdet mellem tyskere og danskere i kommunen. En grund til fraflytning kan således være, hvis der kommer for mange tyske tilflyttere, som ikke ønsker at integrere sig og fx ikke lærer det danske sprog eller åbner sig for danske værdier (se forrige afsnit). Samtidig blev det også nævnt, at en større grad af diskrimination og negativ indstilling over for tyskere ligeledes kunne føre til overvejelser om fraflytning.

Endelig var der enkelte deltagerne i alderen 31-45 år, som henviste til udfordringer med at knytte sociale bånd til andre i nærområdet som en drivkraft for overvejelser om at flytte væk. Her uddybede en kvindelig deltager, at det kan være svært at opbygge lokale venskaber, hvilket fx kan føre til tanker om at flytte til en større by med flere muligheder for at møde nye mennesker.

Generelt så deltagerne i fokusgrupperne dog deres fremtid i Aabenraa Kommune og gav udtryk for, at det ville kræve relativt store forandringer, før de for alvor ville overveje at flytte væk.

6.2. Resultater fra registeranalysen omkring fastholdelse

Dette afsnit bidrager med indsigter fra registerdata om de tyske tilflytteres fraflytningsmønster fra kommunen. Selvom langt de fleste survey-respondenter svarer, at de ikke overvejer at fraflytte kommunen, så kan man alligevel i registerdata se, at der er en relativt høj grad af fraflytning, de første år efter tyskerne er flyttet til. De følgende analyser er baseret på, at man følger de tyske tilflyttere, fra det første år de flytter til Aabenraa Kommune, eller fra det første år en særlig livsbegivenhed indtræffer (angives som år 0), og indtil det år hvor de eventuelt igen fraflytter kommunen. På denne måde kan man vise, hvor stor en andel af tilflytterne, der over årene bliver boende i kommunen, og hvor stor en andel der forsvinder. De særlige livsbegivenheder vi undersøger er relateret til overgangen til at få første barn, når barnet nærmer sig skolealderen, når barnet/børnene flytter hjemmefra, og overgangen til pensionisttilværelsen.

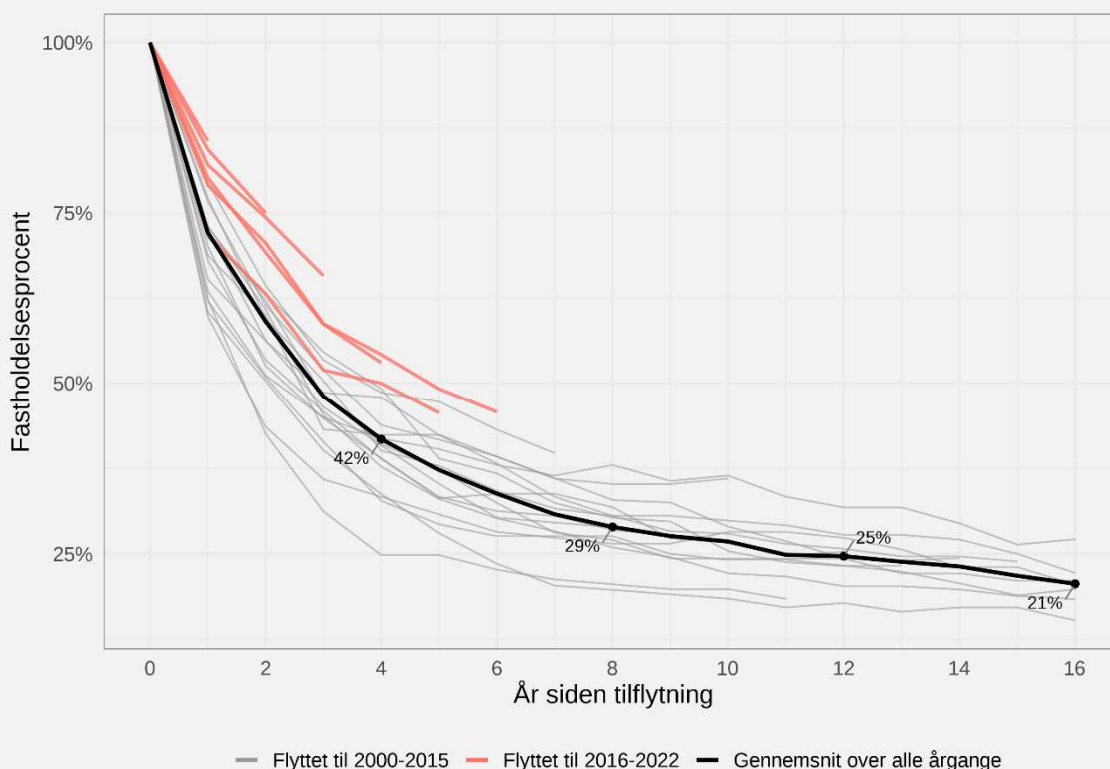
Analyserne strækker sig frem til og med 16 år efter tilflytning. Efter år 16 bliver gruppen markant mindre, da den kun kan indeholde personer, som er flyttet til før 2006. Det betyder, at enkelte skæve årgange kan påvirke tallene uforholdsmæssigt meget.

6.2.1. Flere forbliver boende i senere årgange

De første analyser herunder ser på den overordnede fastholdelsesgrad af tyske tilflyttere fra året de flytter til (år 0) og de efterfølgende år frem til 16 år efter tilflytning. Fastholdelsesgraden udtrykker, hvor stor en andel af dem som er flyttet til, der stadig er bosiddende i årene efter. Figur 22 herunder viser den gennemsnitlige fastholdelsesprocent over alle årgange siden 2000 samt linjer for hver enkelt årgang. De senere årgange fra 2016 og frem er markeret med rød. Ser vi først på gennemsnittet, ser man en stejl fraflytningskurve i de første år efter tilflytning. Ét år efter tilflytning er 72 % blevet boende i Aabenraa Kommune. Efter 4 år er det tal 42 %. Herefter flader kurven en smule ud. 16 år efter tilflytning er 21 % stadig bosiddende i Aabenraa Kommune.

Figur 22: Fastholdelsesgrad i populationen

Andel af tyske tilflyttere som forbliver bosiddende efter tilflytning

Note: Hver linje (på nær gennemsnittet) repræsenterer en årgang forstået som tilflytningsår. F.eks. har de som er flyttet til i 2002 deres egne grå linje. Linjerne viser således hvordan årgange varierer i forhold til gennemsnittet.

Sammenligner vi årgange ser vi dog nogle markante forskelle mellem de senere og tidligere årgange. Blandt de tilflyttere, som er ankommet inden for de seneste 6-7 år, er fastholdelsesprocenten

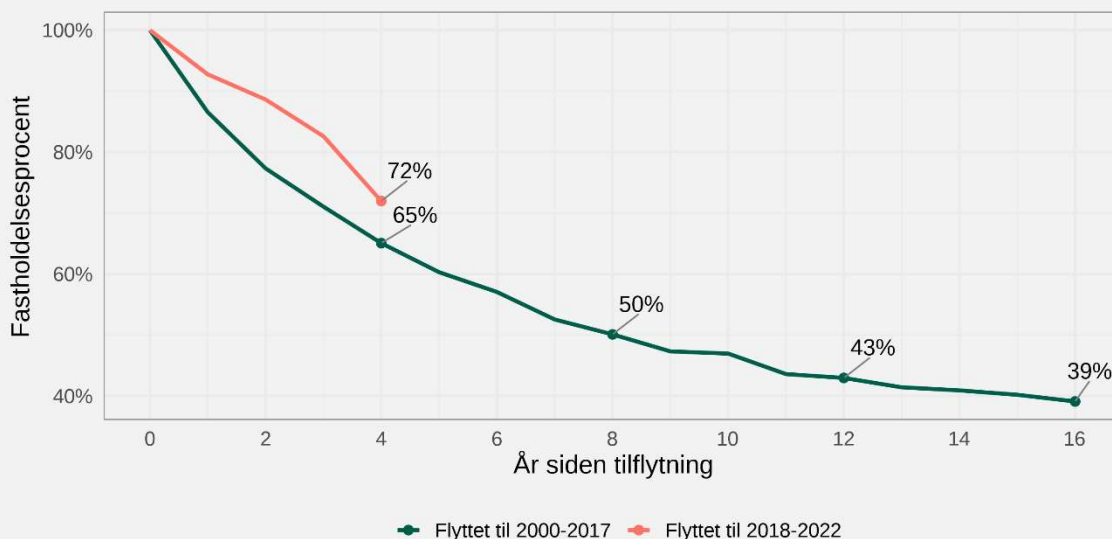

betydeligt højere. Af dem, som ankom i henholdsvis 2021 og 2020, er 86 % og 84 % stadig bosiddende. Af dem, som ankom i henholdsvis 2017 og 2018, er 50 % og 53 % stadig bosiddende fire år efter deres tilflytning. Det er et betydeligt højere tal end gennemsnittet på 42 %. Vi ser overordnet en stigende tendens over årgange til, at flere er bosiddende i de første år efter tilflytning. Det er altså tydelige indikationer på, at der er større potentiale for at fastholde tilflyttere, som er ankommet i de seneste år. Det flugter også med at survey-respondenternes i overvejende grad svarer, at de kun i lav grad overvejer at flytte væk. Survey-respondenterne er netop udvalgt blandt dem, som er flyttet til siden 2015.

Figur 23 herunder ser særskilt på gruppen mellem 25 og 64 år for at teste, om fraflytningsprocenten er lavere i denne gruppe, end blandt dem, som har en alder, hvor mange er studerende eller pensionerede. Figuren her sammenligner gennemsnittene for dem, som er ankommet mellem 2000 og 2017, med dem som er ankommet fra 2018 og frem. Der er betydeligt bedre fastholdelse hos den sidste gruppe af borgere. Blandt dem, som er flyttet til fra 2018 og frem, er hele 93 % stadig bosiddende efter ét år. Efter fire år er hele 72 % stadig bosiddende i Aabenraa Kommune. Disse store forskelle fra det samlede gennemsnit i figur 23 viser, at det i høj grad er unge, som flytter væk fra kommunen igen inden for de første år. I procentpoint mindskes forskellen en smule over tid, men forbliver markant.

Figur 23: Fastholdelsesgrad i populationen af 25 til 64 -årige

Andel af tyske tilflyttere som forbliver bosiddende efter tilflytning blandt dem, som var 24 til 64 år, da de flyttede

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

6.2.2. Hvor mange bliver boende når de får børn, børnene flytter hjemmefra, eller starter pensionisttilværelsen

Det er også interessant at se på, om der sker særlige ændringer i fastholdelsesprocenten i forbindelse med overgange i familie- og arbejdslivet. Det er særligt i forbindelse med større livsbegivenheder, at borgere overvejer, om de skal blive boende. Når man får børn, kan det handle om at flytte tættere på

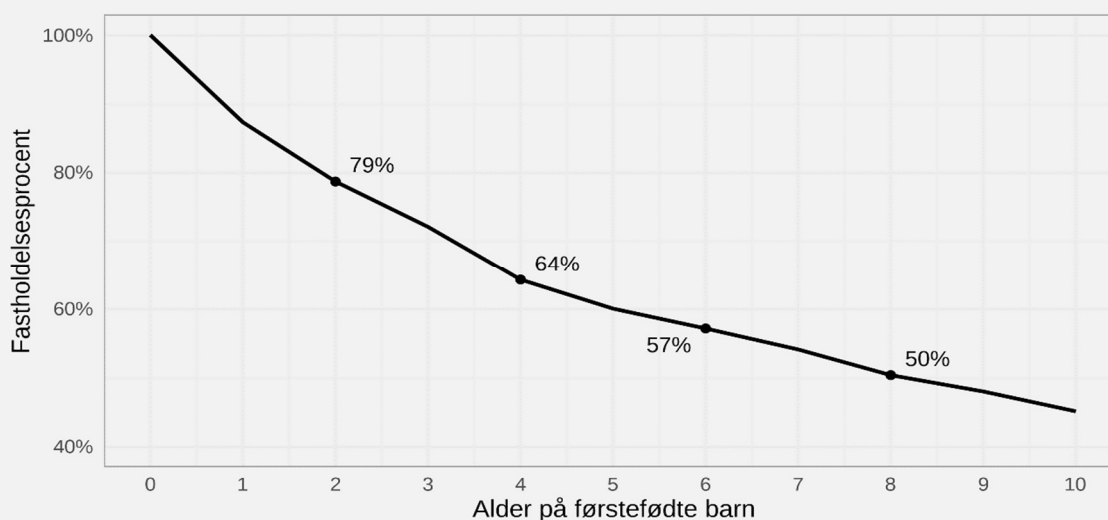

den øvrige familie, flytte til et mere børnevenligt område eller flytte efter bestemte pasnings- og skolemuligheder. Herudover er der også en særlig overgang, når børnene flytter hjemmefra. Det kan være, at det netop har været børnenes skolegang og fritidsinteresser, som har fastholdt én/familien i området, men som nu ikke længere er en hindring for at flytte. I forhold til arbejdslivet ser vi på fastholdelsesprocenten i overgangen til pensionisttilværelsen. Her forlader man arbejdsmarkedet, og nu er flytning ikke længere forbundet med større pendling til arbejdspladsen, hvilket kan give frihed til f.eks. at flytte tættere på familie.

Figur 24 viser fastholdelsesgraden blandt førstegangsforældre fra barnets første år til det bliver 10 år. Kurven viser ikke markante afvigelser, men en forholdsvis ensartet fraflytningsgrad over årene. Kurven viser et ensartet fald, før det aftager en smule. Ved barnets ottende år er 50 % stadig bosiddende i kommunen. Fraflytningsgraden ligner den overordnede fraflytningsgrad blandt de 25 til 64-årige, der flytter til kommunen.

Figur 24: Fastholdelsesgrad blandt førstegangsforældre

Andel af tyske tilflyttere som forbliver bosiddende efter de har fået deres første barn

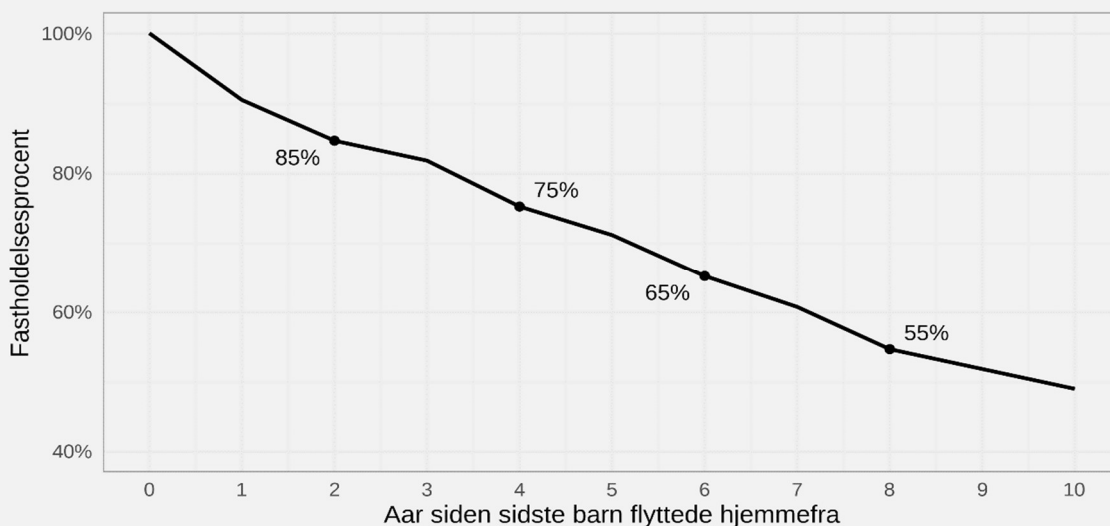
Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Hvis vi ser på fastholdelsesgraden, når det sidste barn flytter hjemmefra, ser vi en nogenlunde lignende udvikling som ved førstegangsforældre. Figur 25 viser, at fraflytningen er nogenlunde konstant gennem de ti efterfølgende år. Otte år efter det sidste barn er flyttet hjemmefra, er 55 % stadig bosiddende i Aabenraa Kommune.

Figur 25: Fastholdelsesgrad blandt voksne hvor børnene er flyttet hjemmefra

Andel af tyske tilflyttere som forbliver bosiddende, efter deres sidste barn er flyttet hjemmefra

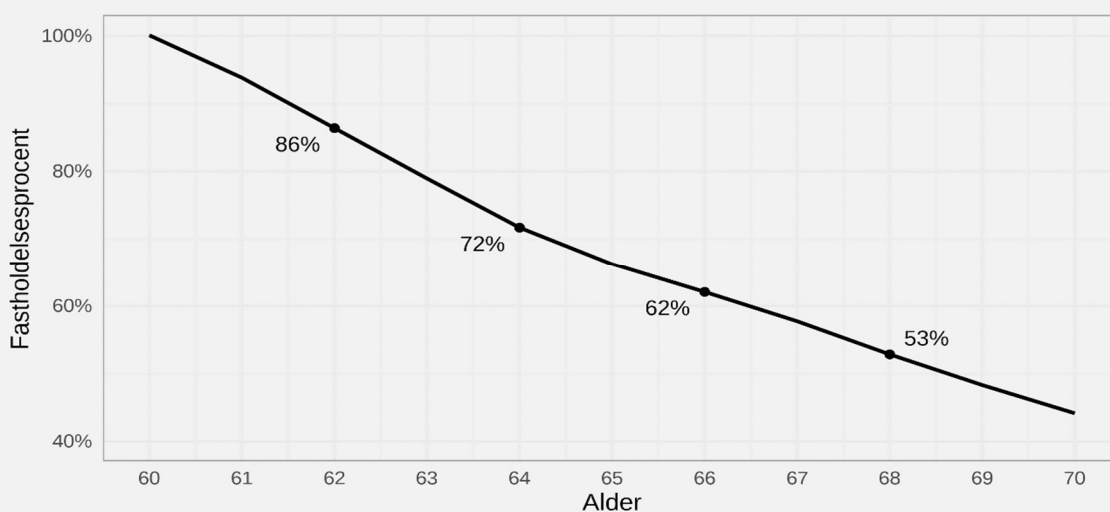

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Endelig ser vi på overgangen til pensionisttilværelsen i figur 26, som følger tilflyttere, fra de fylder 60 år, og frem til de bliver 70 år. Over denne 10-årige periode ser vi en fastholdelsesgrad i samme størrelsesorden, som i de 10 år efter børnene er flyttet hjemmefra. Omkring 45 % er stadig bosiddende i Aabenraa Kommune 10 år efter de fyldte 60 år.

Figur 26: Fastholdelsesgrad i overgangen til pensionering

Andel af tyske tilflyttere som forbliver bosiddende i overgangen til pensionering

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

Afslutningsvis kan vi konkludere på de ovenstående resultater fra registeranalysen, at der er et større potentiale for at fastholde de nyere årgange af tilflyttere. De seneste årgange i analysen – 2020 og 2021 – viser en bemærkelsesværdig høj fastholdelse i de første år.

7. Konklusion

Under vores kortlægning af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune har vi bl.a. undersøgt, hvad der kendetegner de tyske tilflyttere, og hvorfor de har bosat sig i kommunen. Vores analyse til kortlægningen af målgruppen har bl.a. afdækket, at de tyske tilflyttere oftest er i den erhvervsaktive alder og relativt højtuddannede. Derudover er der i den seneste tid kommet flere børnefamilier til. De tyske tilflyttere er i høj grad tilflyttet fra Slesvig-Holsten, og næsten halvdelen af dem pendler fra Aabenraa Kommune til en arbejdsplads i Tyskland. I denne sammenhæng giver det også mening, at de oftest slår sig ned særligt tæt på den dansk-tyske grænse, nemlig i postnummerdistrikterne for Kruså, Padborg og Tinglev.

Resultater fra vores kortlægning viser desuden, at de tyske tilflyttere især har valgt at forlade Tyskland på grund af utilfredshed med deres omgivelser der, herunder deres tidligere bolig og den politiske og samfundsmæssige situation i landet. De tyske tilflytteres beslutning om at flytte til Aabenraa Kommune har oftest været drevet af deres positive syn på den danske kultur med fokus på fællesskab, tolerance, tillid, hygge og børnevenlighed. Ønsket om at bo i trygge omgivelser og tættere på naturen har også i høj grad spillet en vigtig rolle for flytningen til kommunen. Det kan tilføjes, at over halvdelen af tyske tilflyttere typisk ikke har haft et særligt kendskab til Aabenraa Kommune, før de flyttede hertil.

I forbindelse med kortlægningen af de tyske tilflyttere har vi også set nærmere på, hvordan de tyske tilflyttere har oplevet processen med at bosætte sig i Aabenraa Kommune, herunder især hvilken rolle kommunens tilbud til tilflyttere spillede i denne sammenhæng. Her fremhæver de tyske tilflyttere bl.a., at der typisk er blevet taget pænt imod dem, især af deres naboer. De har i høj grad henvendt sig til sociale kontakter, såsom naboer eller kollegaer, når de oplevede problemer og udfordringer med fx ansøgning om MitID, oprettelse af bankkonto, eller skatteregler. I forbindelse med lignende administrative udfordringer har en del af de tyske tilflyttere prøvet at finde relevante informationer online, fx via kommunens hjemmeside, mens andre – især ifm. et huskøb – har henvendt sig til private advokater og rådgivere for at få hjælp.

Kendskabet til kommunens tilbud rettet mod tilflyttere er meget begrænset blandt de tyske tilflyttere. Således er det fx mere end syv ud af ti tyske tilflyttere, der slet ikke kender til Aabenraa Kommunes Partner Jobmatch, Oplev Aabenraa-appen, netværk for tilflyttere på Facebook, eller velkomstmødet med deltagelse af borgmesteren. Samtidig kender lidt over halvdelen af målgruppen slet ikke til kommunens Bosætningsteam. Mens mindst en tredjedel af målgruppen ikke kender til de andre belyste tilbud for tilflyttere, er de tre mest udbredte og anvendte tilbud hhv. informationer for tilflyttere på kommunens hjemmeside, velkomstbrevet samt muligheden for personlig vejledning fra Aabenraa Kommune. For alle belyste kommunale tilbud til tilflyttere gælder, at de tyske tilflyttere, der har benyttet sig af dem, i høj grad oplever tilbuddene som hjælpsomme.

Endelig har vores undersøgelse også belyst de tyske tilflytteres trivselsniveau i Aabenraa Kommune. Her er et særdeles positivt resultat, at knap to tredjedele af målgruppen trives i høj grad, mens lidt under en tredjedel trives i nogen grad. Dermed er der kun ganske få tilflyttere, der ikke trives så godt i kommunen, hvilket hænger fint sammen med, at langt den største del af målgruppen ikke har overvejet at flytte væk fra Aabenraa Kommune.

Den høje grad af trivsel blandt de tyske tilflyttere skyldes især, at de føler sig godt tilpas i den danske kultur, og at de har et godt forhold til deres naboer og – i mindre omfang – deres kollegaer. Vores

undersøgelse viser også, at tilegnelsen af dansk kundskaber bidrager positivt til målgruppens trivsel. Det bekræftes bl.a. af, at utilstrækkelige dansk kundskaber er den faktor, som i størst omfang mindsker trivslen for nogle af de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune. Det er efterfulgt af den negative effekt, det har, når de tyske tilflyttere oplever, at afstanden mellem deres bopæl og deres familie og venner i Tyskland er for stor. Mangel på sociale kontakter og fælles aktiviteter, fx i fritiden, er endnu en negativ faktor, der blev fremhævet af både deltagere i survey-undersøgelsen samt af fokusgrupperne.

Vores undersøgelse viser også, at der er to segmenter blandt de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, der adskiller sig markant fra den samlede målgruppe. Det gælder hhv. tyske tilflyttere, der tilhører det danske mindretal, samt de seneste tyske tilflyttere med ankomstår i 2022 eller 2023.

Det gælder for tyske tilflyttere fra det danske mindretal, at de i højere grad er flyttet til Aabenraa Kommune for at bo i nærheden af familie og venner end resten af de tyske tilflyttere. Samtidig er deres tilflytning i højere grad motiveret af et ønske om at flytte tilbage til det sted, de kommer fra, samt af at påbegynde en uddannelse. Undersøgelsens resultater viser derudover, at erhvervsaktive tyske tilflyttere fra det danske mindretal oftest arbejder i Aabenraa Kommune eller en anden dansk kommune. Tilgængeligheden af skoler eller børnepasningstilbud samt kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads fremhæves af dette segment som særlig vigtige faktorer for en velfungerende hverdag. Samtidig angiver de tyske tilflyttere fra det danske mindretal i stort omfang, at de trives godt i kommunen på grund af deres dansk kundskaber, mens undersøgelsens resultater også peger på, at de er bedre socialt integreret. De angiver nemlig i højere grad at have et godt forhold til deres arbejdskolleger og at deltage aktivt i fælles fritidsaktiviteter.

De seneste tyske tilflyttere, med ankomstår i 2022 eller 2023, har oftest forladt Tyskland pga. utilfredshed med den politiske ledelse i landet, og de har i særlig høj grad været motiveret i deres tilflytning af et ønske om at bo i trygge omgivelser og tættere på naturen, samt af sympati for den danske kultur og de danske værdier. Derudover arbejder de erhvervsaktive i det omtalte segment oftest i Tyskland. Ydermere har hele gruppen af de seneste tyske tilflyttere i mindre grad været bekendt med Aabenraa Kommune inden deres tilflytning end tyske tilflyttere, der er ankommet tidligere. Måske fordi livet i kommunen fortsat er nyt, og dermed spændende, angiver de seneste tyske tilflyttere også i lidt højere grad, at de trives godt. Mens undersøgelsens resultater ikke rummer entydige forklaringer på de ovenstående forskelle, peger bl.a. udsagn fra fokusgrupperne på, at bestemte politiske og samfundsmæssige forandringer i Tyskland har motiveret de seneste tyske tilflyttere i særlig grad. Eksempler er her håndteringen af Corona-pandemien, migrationspolitikken, og en stigende polarisering af borgerne i landet.

På baggrund af de samlede analyseresultater, der indgår i denne rapport, præsenterer vi i de følgende underafsnit en række anbefalinger til, hvordan kommunen kan styrke sine bosætningsindsatser rettet mod tyske tilflyttere. Vi fokuserer dermed på, hvordan Aabenraa Kommune i højere grad kan lykkes med at tiltrække og fastholde tilflyttere med tysk oprindelse samt forbedre, hvordan de bliver modtaget i kommunen. Anbefalingerne tager højde for Aabenraa Kommunes handlerum og forholder sig dermed ikke til alle faktorer og udfordringer, der blev afdækket i de foregående analysekapitler.

7.1. Anbefalinger vedrørende tiltrækning af tyske tilflyttere

Det er en del af Aabenraa Kommunes bosætningsstrategi at tiltrække flere tyske tilflyttere. Vores undersøgelse viser, at de tyske tilflyttere i høj grad har fundet vej til kommunen uden at have et særligt

kendskab til den før tilflytningen. Det betyder imidlertid ikke, at en målrettet kommunikationsindsats ikke ville kunne tiltrække flere tyske tilflyttere. Som vi uddyber i det følgende, er der forskellige muligheder for, hvordan Aabenraa Kommune kan forsøge at nå potentielle tilflyttere ifm. markedsføringen af kommunen.

Enhver kommunikationsindsats bør tage afsæt i, hvilke grupper af tyskere Aabenraa Kommune gerne vil tiltrække. Ifølge kommunens bosætningsstrategi frem mod 2025 er det især de erhvervsaktive individer, der på sigt kan være arbejdskraft for lokale virksomheder, samt småbørnsfamilier, der er i fokus⁹. Blandt de steder, hvor Aabenraa Kommune med fordel kan kommunikere til disse segmenter, er sociale medier, såsom Facebook, Instagram og YouTube. Ifm. markedsføringen kan kommunen især bruge disse platforme til at brande sig ved at køre betalte annoncer på dem. Her er det vigtigt, at indholdet og budskabet i opslag eller videoer taler til de givne modtageres præferencer, holdninger og værdier. Den foreliggende analyserapport er et godt udgangspunkt og viser bl.a., at kommunen fx kan fremhæve budskaber om et attraktivt boligmarked, det gode lokale naboskab, muligheden for at bo i ro og tætte på naturen samt gode pasnings- og skoletilbud for børn.

I forlængelse af denne rapport har vi udarbejdet et bilag, der bl.a. indeholder survey-resultater opdelt på specifikke undergrupper af adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune (fx opdelt efter alder, tilknytning til arbejdsmarkedet og seneste bopæl i Tyskland). Kommunen kan arbejde videre med disse kvantitative data for mere nøje at kunne tilpasse betalt indhold til afgrænsede grupper af tyskere. I denne sammenhæng er en yderligere hjælp de personbeskrivelser, som vi har udviklet på baggrund af foreliggende analyse¹⁰. Personbeskrivelserne konkretiserer forskellige segmenter blandt de tyske tilflyttere, bl.a. med hensyn til deres motivationer, prioriteringer og ønsker. De er derfor et konkret værktøj, som kommunen kan bruge i udviklingen af markedsføringsmateriale til specifikke undergrupper af tyskere.

Kommunen kan bruge de sociale medier til at gå målrettet efter segmenter af tyske brugere, afgrænset vha. fx alder, civilstand, forældreskab, tilknytning til arbejdsmarkedet, geografisk oprindelse. Det kan også gøres ifm. viden om de seneste tyske tilflyttere mht. ankomstår. Der er typisk komplekse forklaringer på, hvorfor den enkelte person eller familie vælger at flytte. Det er derfor svært direkte at ramme tyske brugere, der overvejer en fraflytning fra Tyskland eller kunne være interesseret i at flytte til Aabenraa Kommune, via platformens algoritmer. Derfor er vores anbefaling bl.a. at bruge sociale medier til tilpassede annoncekampanjer blandt helheden af de segmenter af tyskere, som kommunen gerne vil tiltrække. Blandt de oplagte segmenter er fx tyskere bosiddende i Slesvig-Holsten, da de tyske tilflyttere i kommunen oftest tilflytter fra denne delstat. Endnu en relevant gruppe er tyskere, som tilhører det danske mindretal. Individer i denne gruppe er særligt interessante på grund af deres eksisterende dansk kundskaber og relation til den danske kultur. De vil formentlig opleve det som nemmere at blive socialt integreret og/eller at finde arbejde i kommunen. Derfor kan Aabenraa Kommune med fordel udvikle bl.a. kommunikationsindsatser målrettet tyske tilflyttere fra det danske mindretal.

Aabenraa Kommune kan også med fordel fokusere på markedsføring møntet på tyske brugere, der er medlemmer af relevante interessegrupper på Facebook om fx livet eller ferieophold i Skandinavien og Danmark specifikt. Det øger chancen for at nå ud til tyskere, der kunne have lyst til at flytte til Aabenraa

⁹ <https://aabenraa.dk/media/amyhfnn4/bosaetningsstrategi-2025-for-aabenraa-kommune.pdf>

¹⁰ Personarapporten "*Mød de nye tyske naboer*" er blevet udviklet som et eksternt dokument.

Kommune. Et specifikt eksempel er Facebookgruppen "Wir lieben Dänemark" (Vi elsker Danmark), der i skrivende stund har over 25.000 medlemmer.

Et andet formål som Aabenraa Kommune kan bruge sociale medier til, er at gøre opmærksom på specifikke informationer og initiativer, der er særligt relevante for potentielle tilflyttere. En bosætningskonsulent kunne fx sørge for, at der i relevante interessegrupper deles konkrete oplysninger om fx jobmuligheder eller invitationer til fysiske eller online informationsmøder.

Endnu en anbefaling vedrørende tiltrækning af tyske tilflyttere er regelmæssig afholdelse af en informationsdag for potentielle tilflyttere. Vores undersøgelse viser bl.a., at 5 % af de adspurgte tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune, før deres tilflytning, havde deltaget i en informationsdag i en anden dansk kommune (fx afholder Haderslev Kommune og Sønderborg Kommune informationsdage for potentielle tilflyttere). I forbindelse med dette tiltag kan Aabenraa Kommune styrke sit samarbejde med lokale foreninger, uddannelsesinstitutioner eller virksomheder og præsentere informationer om livet i Aabenraa Kommune, herunder orientere om uddannelses- og jobmuligheder i kommunen. Tiltaget vil også være relevant for borgere med tysk oprindelse, der i dag er grænsependlere, og som godt kunne tænke sig at få et arbejde i Aabenraa Kommune.

Fordi de nuværende tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune i høj grad lærte kommunen at kende ifm. ferieophold i en anden dansk kommune, er det oplagt at placere markedsføring for kommunen der, hvor tyske turister kommer i kontakt med den. Konkrete eksempler er online annoncer på relevante hjemmesider, såsom for udlejning af sommerhuse, eller ifm. YouTube-videoer, der omhandler danske destinationer eller turistattraktioner. Tyske boligportaler er endnu et relevant sted for online annoncering, fordi man her bl.a. kan adressere myten om, at det ikke er muligt for tyskere at købe bolig i Danmark. Printede informationsfoldere, der placeres ved fx turistinformationer og i relevante butikker, er endnu en mulighed for at komme i kontakt med tyske turister.

Netop fordi mange tyske tilflyttere har før deres tilflytning lært Aabenraa Kommune at kende via ferieophold, er det oplagt for kommunen at undersøge mulighederne for at fremme vilkårene for tyske turister og besøgende i Aabenraa Kommune. Ved bl.a. at udvide overnatningsmulighederne (hoteller, conferencecentre eller sommerhusområder), kan Aabenraa Kommune øge muligheden for, at tyske besøgende kommer i kontakt med og oplever kommunen.

Derudover er det vigtigt at tænke tyske tilflyttere, der allerede er landet i kommunen, med ind i kommunikationsindsatsen. Aabenraa Kommune bruger i dag udvalgte tyske borgere som ambassadører, og det giver god mening at styrke denne tilgang, fordi vores analyse viser, at familie, venner og kollegaer er vigtige informationskilder for dem, der overvejer en tilflytning eller kunne få vakt en interesse for det.

Endelig kan kommunen med fordel markedsføre egne parcelhusgrunde til potentielle tyske tilflyttere. Fordi de tyske tilflytteres beslutning om at bosætte sig i Aabenraa Kommune i høj grad er blevet drevet af ønsket om en bedre og billigere bolig, kan kommunen – fx via tidligere omtalte interessegrupper på sociale medier eller en informationsdag for potentielle tilflyttere – gøre flere tyskere opmærksomme på muligheden for at købe en af de parcelhusgrunde, der tilbydes af kommunen.

7.2. anbefalinger vedrørende modtagelse af tyske tilflyttere

Indenfor emnet 'modtagelse' har vores analyse primært fokuseret på, hvordan de tyske tilflyttere har oplevet støtten fra kommunen under bosætningsprocessen. Resultaterne taler et tydeligt sprog ift. en særdeles lav grad af kendskab til Aabenraa Kommunes tilbud rettet mod tilflyttere. Idet tilfredshedsgraden blandt dem, der bruger tilbuddene, er relativt høj, har kommunen primært en bunden opgave i at øge kendskabet til dem.

Aabenraa Kommune kommunikerer – ligesom andre aktører i det offentlige – primært med sine borgere digitalt. Der kan dog bl.a. gå lidt tid, før nye tyske tilflyttere fx får adgang til eller regelmæssigt tjekker indholdet i deres digitale postkasse (fx e-Boks eller Mit.dk). Derfor er en oplagt tilgang, for at øge kendskabet til kommunens tilbud for tilflyttere, at sende informationer om dem flere gange. Informationer om fx kommunens velkomst-app, netværk for tilflyttere eller Partnerjob Match kunne Aabenraa Kommune således sende, både når de nye tyske tilflyttere er ankommet og et par måneder senere, hvor sandsynligheden for regelmæssig brug af den digitale postkasse er større.

På baggrund af anbefalingerne i forrige afsnit kan Aabenraa Kommune desuden også bruge sociale medier til at gøre opmærksom på sine tilbud til tilflyttere. Sammenlignet med forsøget på at ramme potentielle tilflyttere på fx Facebook, er det nemmere at rette sponsoreret indhold direkte til tyske brugere af denne platform, som har angivet at have bopæl i Aabenraa Kommune.

Nogle af deltagere i fokusgrupperne gav udtryk for, at de bl.a. bruger WhatsApp til at kommunikere med familie og venner i Tyskland. Kommunen kan derfor med fordel invitere tyske tilflyttere til at følge en WhatsApp kanal rettet mod denne målgruppe og administreret af en bosætningskonsulent. Dette kunne fx ske som en del af et velkomstbrev. Via kanalen kan kommunen sende meddelelser, billeder og videoer, der direkte 'skubbes ud' til følgerne. Følgerne kan reagere på et opslag, og fx synes godt om det, men ikke poste eget indhold på kanalen. Dermed kan en WhatsApp kanal for tyske tilflyttere være en direkte og dermed effektiv kommunikationskanal til de tyske tilflyttere i Aabenraa Kommune.

Endelig kan Aabenraa Kommune i højere grad etablere samarbejder med lokale ambassadører, der tager imod og søger at integrere tyske tilflyttere. Ambassadørordningen kan være en frivillig indsats, hvor lokale borgere eller repræsentanter fra lokale foreninger påtager sig opgaven som tilflytterambassadører. De kan fx byde velkommen og introducere til andre borgere, forskellige netværk eller kommunens tilbud for tilflyttere, med henblik på at integrere dem bedst muligt og få dem til at føle sig hjemme i deres nye lokalsamfund. Der er flere danske yderkommuner, der har brugt denne tilgang til at tiltrække flere tilflyttere.¹¹ Tilgangen vil også kunne hjælpe med at få udbredt kendskabet til kommunens tilbud til tilflyttere, da Aabenraa Kommune vil kunne klæde tilflytterambassadører på med relevante oplysninger og bede dem om at videregive disse informationer til de tyske tilflyttere.

7.3. anbefalinger vedrørende fastholdelse af tyske tilflyttere

Vores undersøgelse af de tyske tilflyttere viser generelt, at denne gruppe trives godt i Aabenraa Kommune. Dette understreges af den relativt lille andel af tyske tilflyttere, der har overvejet at flytte væk.

¹¹ Se: Nørgaard et. al. (2022). *Kommunale indsatser for at tiltrække tilflyttere til land- og yderkommuner*. Kan tilgås på: https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/517910186/Kommunale_indsatser_for_at_tiltr_kke_tilflyttere_til_land_og_yderkommuner.pdf

Ser vi nærmere på årsagerne, der kunne give tilflytterne anledning til at flytte til en anden dansk kommune eller et andet land, er bl.a. manglende jobmuligheder blandt de primære faktorer. Kommunen arbejder allerede sammen med lokale virksomheder og tilbyder hjælp med jobformidling, fx i form af Partner Jobmatch-ordningen. Det er klart, at Aabenraa Kommune fortsat skal have fokus på jobmuligheder og samtidig hjælpe virksomhederne med at rekruttere den arbejdskraft, de har brug for. Denne opgave er ikke kun vigtig for at tiltrække og fastholde tyske tilflyttere med interesse for at arbejde i kommunen, den er også vigtig for Aabenraa Kommunes borgere generelt. I denne sammenhæng kan vi tilføje, at de fleste deltagere i fokusgrupperne med arbejdsplads i Tyskland, grundlæggende var interesseret i at finde arbejde i kommunen.

Mens indsatsen på beskæftigelsesområdet kræver mange ressourcer og er en langvarig proces, er der mere umiddelbare tiltag, kommunen kan tage for at bidrage positivt til de tyske tilflytteres trivsel. Et konkret eksempel er udviklingen af mere fleksible tilbud ifm. sprogundervisning. Utilstrækkelige dansk-kundskaber er nemlig blandt de faktorer, der i størst omfang har en negativ effekt på de tyske tilflytteres trivsel. En af de centrale udfordringer i denne sammenhæng er, at sprogundervisningen kan være svær at passe ind i de tyske tilflytteres hverdag. Under fokusgrupperne angav flere deltagere bl.a., at sprogskolen ligger for langt væk fra deres bopæl, eller at undervisningen finder sted på ugunstige tidspunkter – fx om aftenen, hvor tilflyttere med børn har travlt med madlavning eller putning af småbørn. Der findes nok ikke en løsning, der passer alle, men kommunen kan overveje at udvide udbuddet af danskundervisning til at inkludere flere forskellige steder – fx for at opnå en større dækning af mere landlige områder – samt mere fleksible tidspunkter. Vi kan tilføje, at kun enkelte deltagere mente, at et større udbud af online undervisning ville hjælpe. Flertallet af fokusgruppedeltagerne understregede derimod vigtigheden af fysisk undervisning og muligheden for at lære og tale dansk sammen med andre under tilstedeværelse af en underviser. Endnu en bemærkning hertil er, at de tyske tilflyttere udfordres af den sønderjyske dialekt, når de lærer dansk.

Et tiltag, der kunne hjælpe med at adressere flere af de nævnte udfordringer, er at arrangere sprogcaféer eller lignende mødesteder, hvor de tyske tilflyttere kan mødes med fx pensionerede lærere eller andre frivillige for at praktisere at tale og forstå dansk – også mht. den sønderjyske dialekt. Her ville de tyske tilflyttere også have mulighed for at møde andre tilflyttere – både fra Tyskland og andre lande end Danmark.

I forlængelse heraf kan vi anbefale kommunen at iværksætte flere initiativer for at understøtte den sociale integration af de tyske tilflyttere. Under fokusgrupperne har et flertal af tilflyttere omtalt udfordringer med at knytte sociale bånd og danne sig et personligt netværk i deres nærområde som en faktor, der negativt påvirker deres trivsel, og i nogle tilfælde kan være en motivation for at bosætte sig et andet sted. Samtidig peger survey-resultaterne på, at en del af de tyske tilflyttere savner at deltage i flere sociale aktiviteter i deres fritid. I den forbindelse kan Aabenraa Kommune bl.a. i højere grad kommunikere om eksisterende muligheder for at lære andre mennesker at kende. Der er allerede en kulturkalender og andet informationsmateriale om fx idrætsforeninger og kulturbegivenheder på Aabenraa Kommunes hjemmeside. Erfaringerne fra fokusgrupperne viser dog, at de ikke nødvendigvis opdages af alle i målgruppen. En mulighed her er bl.a. jævnlige at afholde et større arrangement, hvor kommunen samler foreninger, idrætsklubber mv. Her kan de sidstnævnte præsentere, hvad de har at byde på, og hvordan tyske tilflyttere vil kunne engagere sig. Denne tilgang kunne evt. hjælpe med at adressere den udfordring, at knap en ud af ti tyske tilflyttere føler, at der 'ikke er behov for mig' i kommunen.

Aabenraa Kommune kan desuden med fordel afdække, hvorvidt der i passende omfang er fællesskaber og aktiviteter for forskellige aldersgrupper og interesser. Hvor det ikke er tilfældet, kunne man målrettet understøtte udvikling og udbud af mødesteder og fælles aktiviteter for udvalgte målgrupper. Kommunen kan bl.a. invitere til særskilte arrangementer målrettet de unge tyske tilflyttere, hvor fx lokale unge – både danske og udenlandske – er ansvarlige for planlægning og gennemførelse af en quizaften, rundboldturnering eller noget helt tredje. Kommunen kan understøtte disse tiltag ved at stille lokaler til rådighed og evt. samarbejde med lokale foreninger.

For de ældre målgrupper kan Aabenraa Kommune med fordel fokusere på at fremme det gode naboskab blandt borgerne. Analyseresultaterne viser, at omkring fire ud af fem af de tyske tilflyttere i kommunen trives, fordi de har det godt med deres naboer. Samtidig kan et godt naboskab modvirke social isolation og bl.a. bidrage til, at de tyske tilflyttere føler sig som en integreret del af lokalsamfundet. I fokusgrupperne gav de fleste deltagere udtryk for, at der blev taget godt imod dem af deres naboer – især i landsbyerne. Kommunen kan bygge videre på dette gode grundlag ved fx at informere borgerne om, hvordan der kan etableres fælles traditioner og arrangeres fælles aktiviteter i nabolaget. Det kunne fx ske ved at bruge eksisterende lokale Facebook-grupper til direkte kommunikation. Derudover ville kommunen kunne stille lokaler til rådighed for relevante aktiviteter og i højere grad målrette eksisterende puljer med støttemidler til kulturelle arrangementer og events til støtte for tiltag, der fremmer et godt naboskab.

Sidst men ikke mindst har de seneste tyske tilflyttere i højere grad end tidligere hjemmeboende børn og særligt børn under seks år, hvorfor bl.a. daginstitutioner og skoler har, eller kommer til at have, stor betydning. I mange andre danske kommuner er der bl.a. fortsat skolelukninger grundet økonomi og få børn.¹² Hvis lignende lukninger af bl.a. skoler bliver nødvendige i Aabenraa Kommune, er det vigtigt, at kommunen melder det klart og rettidigt ud, så de tyske tilflyttere – og tyskere, der overvejer en tilflytning – ved, hvor der vil være skoler i fremtiden.

Afslutningsvis kan vi understrege vigtigheden af en varig, koordineret og forankret bosætningsindsats, både for at tiltrække, modtage og fastholde tyske tilflyttere. Erfaringer fra andre kommuner viser, at indsatser for bosætning ofte har et omskifteligt liv, der er præget af kortvarige bevillinger, hvilket typisk medfører, at den opnåede viden går tabt, når en indsats afsluttes. En varig indsats vil kunne styrke stabile samarbejder mellem fx kommunen og lokale borgere, foreninger eller virksomheder, samtidig med at det vil øge grundlaget for at undersøge effekt og udbytte af specifikke bosætningstiltag.¹³

¹² Se fx: <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/midtvest/millioner-siver-ud-af-klasselokalet-halvdelen-af-landets-kommuner-bruger>

¹³ Se: Nørgaard et. al. (2022). *Kommunale indsatser for at tiltrække tilflyttere til land- og yderkommuner*. Kan tilgås på: https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/517910186/Kommunale_indsatser_for_at_tiltr_kke_tilflyttere_til_land_og_yderkommuner.pdf

8. Bilag

Det samlede antal grafer og krydstabeller, som vi producerede ifm. vores analyse af survey-resultaterne samt resultater fra registeranalysen, er blevet samlet i et separat bilag til rapporten ('Bilag: Katalog af analyser').

Ligeledes er en personarapport blevet udviklet på baggrund af analysen til kortlægningen af tyske tilflyttere som et eksternt dokument under titlen: *"Mød de nye tyske naboer - Personbeskrivelser af forskellige segmenter blandt tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune og Aabenraa Kommune"*

TEKNOLOGISK
INSTITUT